

BETÆNKNING

fra

UDVALGET VEDRØRENDE REVISION AF LOVEN OM STYRELSE AF HØJERE UDDANNELSESINSTITUTIONER

Ø. 2

BETÆNKNING NR. 788

JANUAR 1977

ISBN 87-503-2163-3
Statens trykningskontor
Un 00-24-bet.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	Side
I. Indledning	1
II. De højere uddannelsesinstitutioners nuværende styrelse	4
III. Bedømmelse af den gældende styrelseslov..	9
IV. Udvalgsarbejdets resultater	10
V. Grundtræk i den foreslåede styrelsesordning	11
VI. Almindelig karakteristik af forslaget til ny styrelseslov	15
VII. Uddannelsesinstitutionernes selvstyre og samarbejdsudvalg	19
VIII. Mindretalsudtalelser	21
IX. Lovforslaget med motiver	31
X. Ændringsforslag til lovforslaget for at realisere mindretalssynspunkterne	93

Bilag.

1. Skrivelse af 18. oktober 1976 fra Planlægningsrådet for forskningen, med 2 bilag.
2. Skrivelse af 2. december 1976 fra Udvalget vedrørende forskningsstyring.
3. Undervisningsministeriets skrivelse til folketingets undervisningsudvalg af 26. marts 1976 med bilag.

I. Indledning.

Den 11. juni 1976 nedsatte undervisningsministeren et udvalg vedrørende revision af loven om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner. Udvalget fik følgende sammensætning:

Professor, dr.jur. Bent Christensen,
Københavns Universitet (formand),
Rektor, studieleder Sven Caspersen,
Ålborg Universitetscenter,
Rektor, professor, dr.phil. Morten Lange,
Københavns Universitet,
Rektor, professor, dr.phil. Flemming Woldbye,
Danmarks tekniske Højskole.

Til at forestå sekretariatsforretningerne blev udpeget kontorchef Birgit Andersen, undervisningsministeriet, direktoratet for de videregående uddannelser. Fuldmægtigene Anne Flindt Christensen og Lars-Erik Allin, samme sted, har deltaget i sekretariatsarbejdet.

Baggrunden for udvalgets nedsættelse var følgende udtalelse i Betænkning over forslag til lov om ændring af lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner, afgivet af Folketingets undervisningsudvalg den 25. maj 1976:

"Et flertal (socialdemokratiets, venstres, det radikale venstres, det konservative folkepartis og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) tilslutter sig, at der nedsættes et hurtigtarbejdende udvalg med opgave i henhold til følgende:

Da den nugældende lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner blev vedtaget, var man klar over, at der ville kunne opstå problemer i forbindelse med den ved loven etablerede to-strengede kompetencefordeling mellem fakultets- eller fagråd (samt institutråd) på den ene side og studienævnene på den anden side. Det var imidlertid ikke muligt på forhånd at finde frem til lovbestemmelser eller organer, der var egnede til at sikre samarbejde mellem de to administrative linier, selv om den vedtagne lov nok giver visse muligheder for at imødegå ulemper ved en sådan kompetencefordeling.

I den tid, styrelsesloven har virket, er det blevet yderligere klart, at de nævnte problemer bør underkastes en nærmere

granskning med henblik på at finde veje til at sikre dispositionernes saglige karakter og retskraftige udformning samt at sikre en rimelig og saglig afvejning af hensynene til studietilrettelæggelsen og ressourceforbruget. Endvidere at hensynet til særlig fagkyndighed tilgodeses på passende måde.

Med henblik herpå nedsættes af undervisningsministeren et udvalg bestående af 3-5 rektorer for højere uddannelsesinstitutioner - eller personer med tilsvarende baggrund.

Det er udvalgets opgave at foretage en nærmere analyse af de nævnte problemer og at fremsætte forslag til deres løsning.

Herudover har udvalget til opgave at identificere andre problemer, der har relation til de højere uddannelsesinstitutioners undervisnings- og forskningsvirksomhed samt administration, og som er opstået i forbindelse med styrelseslovens ikrafttræden. Eksempelvis kan nævnes hensynet til en rimelig sikring af særlig fagkyndighed, hvor en sådan er påkrævet. Udvalget anmodes ligeledes om at stille forslag om sådanne problemers løsning.

Udvalgets beretning forudsættes at have form af en samlet redegørelse fra medlemmerne, ligesom udvalget anmodes om at fremlægge sine forslag i lovform med tilhørende bemærkninger, således at forslag til lov om ændring af styrelsesloven i givet fald umiddelbart derefter kan udformes. Om fornødent kan der fremlægges alternative forslag.

Udvalget er bemyndiget til, i det omfang det måtte finde behov herfor, selv at rette henvendelse til institutioner, organisationer, enkeltpersoner m.v., ligesom udvalget vil kunne inddrage henvendelser, det måtte modtage, i sine overvejelser.

Udvalgets forslag forventes at foreligge senest den 1. januar 1977.

Parallelt med ovennævnte udvalgsarbejde foretages et udredningsarbejde i ministeriet med henblik på en vurdering og eventuel ændring af valgreglerne.

Flertallet ønsker at understrege, at det nævnte udvalgsarbejde og den deraf eventuelle følgende revision kan resultere i kortere funktionstid for valgte efter eksisterende lov og efter bestemmelserne i de af ministeren stillede ændringsforslag."

Udvalget har afholdt ialt 12 møder.

Udvalget har modtaget en række henvendelser fra enkeltpersoner og organisationer. Man har gjort sig bekendt med de heri fremsatte synspunkter, men man har på grund af den korte frist, der er sat for afgivelse af betænkningen, ikke ment at kunne imødekomme ønsker om forhandling med udvalget.

Man har ligeledes modtaget en skrivelse af 18. oktober 1976 fra Planlægningsrådet for forskningen og en skrivelse af 2. december 1976 fra et af undervisningsministeren nedsat udvalg vedrørende forskningsstyring. Disse er optaget som bilag 1 og 2.

Direktoratet for de videregående uddannelser har med henblik på den i betænkningen fra Folketingets undervisningsudvalg omtalte udredning om valgproblemerne udbedt sig udtalelse fra de enkelte højere uddannelsesinstitutioner om deres syn på valgproblematikken. På grundlag af de indkomne besvarelser og direktoratets erfaringer er forslaget til de tekniske valgregler, der fremgår af lovforslagets kapitel 11 udformet af sekretariatet. Ved medtagelsen af disse bestemmelser fremtræder lovforslaget som en helhed.

11. De højere uddannelsesinstitutioners nuværende styrelse.

Den styrelsesordning, som den gældende lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner, lov nr. 362 af 13. juni 1973, som ændret ved lov nr. 328 af 10. juni 1976, fastlægger, kan vist kort karakteriseres således: De enkelte uddannelsesinstitutioner har et ganske vidt selvstyre, der udøves af et antal kollegiale organer, hvori alle de grupper, der har deres virke på universitetet, er repræsenteret eller ligefrem deltager.

1. Selvstyre.

De højere uddannelsesinstitutioners selvstyre er naturligvis et selvstyre inden for lovens rammer. Heri ligger først det selvfølgelig, at styrelseslovens rammer skal respekteres. Men selvstyre inden for lovens rammer betyder også, at uddannelsesinstitutionerne skal rette sig efter andre love, herunder bevillingslove, og efter regler og bestemmelser fastsat i henhold til styrelsesloven eller andre love. Selvstyret er således afhængig af lovgivningsmagtens vilje og kan begrænses eller fjernes ved lov eller i henhold til lov.

For tiden er selvstyret imidlertid ganske vidt. Det giver sig især udtryk på 4 punkter:

a. Driftsbevillinger.

De højere uddannelsesinstitutioner finansieres næsten udelukkende af staten. Efter gældende budgetret kan bevillingsmyndighederne - folketinget, folketingets finansudvalg og undervisningsministeriet - ved at knytte forudsætninger til bevillingerne dirigere uddannelsesinstitutionernes virksomhed ned i de mindste detaljer. Disse retlige muligheder udnyttes imidlertid kun i meget ringe omfang i praksis. I al fald for så vidt angår driftsbevillingerne. Midlerne til de højere uddannelsesinstitutioners drift bevilges i alt væsentligt som en global sum for hver enkelt institution, som denne derefter kan anvende som den selv synes, dog naturligvis med respekt af anden gældende ret. Selv om betydelige dele af den enkelte institutions midler af denne grund vil være bundet til lønninger for allerede ansatte, til allerede indgåede lejemål, til grundskatter etc., er resultatet af den for tiden brugte bevillingspraksis et reelt finansielt selvstyre vedrørende ret store dele af institutionernes midler.

b. Forskning.

Efter den gældende styrelseslovs § 2, stk. 2, træffer Institutionerne selv afgørelse om den forskning, der skal drives.

Bestemmelsen er udtryk for et gammelt og for universitetsbegrebet væsentligt princip. Bestemmelsen hindrer, at undervisningsministeren ved ordrer til institutionerne bestemmer forskningens genstand og metode. Og selv om bevillingsmyndighederne ved at opstille bevillingsforudsætninger har de retlige muligheder for at tvinge institutionerne til at optage eller opgive en vis forskning, sker dette faktisk ikke.

Resultatet er således et reelt selvstyre for så vidt angår forskningen.

c. Undervisningen.

Undervisningsministeren har en hjemmel i den gældende styrelseslovs § 2, stk. 3 til at udstede eller godkende et stort antal regler om de enkelte uddannelser. Disse regler er meget forskelligartede. Der er især stor forskel på, hvor detaljerede reglerne er. Nogle regler fastlægger en uddannelses indhold, varighed, tilrettelæggelse, eksaminer etc. ret nøje. Andre lægger kun meget vide rammer. Undervisningsministeriets skrivelse af 26. marts 1976 til undervisningsudvalget, der er optrykt som bilag 3, viser spændvidden i variationerne.

I det - vekslende - omfang, hvori de ministerielle regler således ikke fastlægger undervisningen, bestemmes denne af institutionerne. Det selvstyre, der herved overlades til institutionerne, er, selv hvor de ministerielle regler er meget detaljerede, betydeligt. Under alle omstændigheder afgøres pensum, undervisningens nærmere indhold og tilrettelæggelse, opgavers og prøvers indhold etc., af institutionerne.

Hertil kommer, at traditionen, i al fald ved de ældre institutioner, har været, at udkast til de ministerielle regler er udformet af institutionerne og kun i beskedent omfang ændres af ministeriet.

d. Rekrutteringen.

Der findes et stort antal ministerielt fastlagte regler om de akademiske grader, der typisk er en del af øtæt grundlag, hvormed ansøgere til lærerstillinger ved de højere uddannelsesinstitutioner meriterer sig, og om ansættelse af lærerne. Reglerne tager især sigte på at sikre en sagkyndig og fair bedømmelse. Men selve bedømmelsen overlades til institutionerne. Realiteten er, at institutionerne selv rekrutterer deres videnskabelige personale, uden indblanding fra den centrale statsmagt.

2. Selvstyrets udøvere. De styrende organer.

De højere uddannelsesinstitutioner er forskellige i størrelse og i faglig bredde. Københavns Universitet har ca. 29.000 studenter og tilbyder et bredt spektrum af indbyrdes vidt forskellige uddannelser. Århus Tandlægehøjskole har 460 studenter og uddanner kun tandlæger.

Det er derfor en selvfølge, at de enkelte institutioners styrelsesordning kan variere. Grundtrækkene er dog fælles.

De styrende organer findes på forskellige niveauer, hvert med sine beføjelser. Ved større institutioner eller institutioner med forskelligartede fagområder er der 3 niveauer. Ved andre institutioner er der kun 2 niveauer. Den følgende korte oversigt skildrer ordningen ved de store eller fagligt forskelligartede institutioner.

Det øverste niveau - institutionsniveauet - udgøres af rektor, prorektor og konsistorium og dettes budget og forretningsudvalg. De vigtigste beføjelser er ressourcefordelingen inden for institutionen og styringen af dennes almindelige forhold.

Mellemste niveau - fakultets - eller fagrådsniveau - styres af fakultets- eller fagrådet, der hver omfatter en fagligt afgrænset del af institutionens område. De væsentligste beføjelser er dels ressourcefordelingen til det næste niveau, dels ansættelse i videnskabelige stillinger og tildeling af akademiske grader, altså rekrutteringen af videnskabeligt personel.

Basisniveauet udgøres dels af institutter, dels af studienævn.

Institutterne er arbejdsplads for de heltidsansatte lærere og for størstedelen af det teknisk-administrative personale, og det er her, forskningen foregår. Instituttet styres af et institutråd, der vælger en institutbestyrer og evt. institutbestyrelse. Efter loven er det institutrådet, der træffer afgørelse om fordelingen af de arbejdsopgaver, som påhviler instituttet, dog kan det ikke træffe beslutning om den enkelte forskers valg af forskningsopgaver.

Studienævnene udøver institutionens selvstyre med hensyn til undervisningen. Inden for rammerne af de ministerielle regler fastlægger studienævnene undervisningens mål, omfang og varighed, form og indhold samt pensumbeskrivelse. Og det er studienævnene, der behandler forslag til ændringer i de ministerielle regler. Endelig ansætter studienævnene undervisningsassistenter.

Studienævnene findes i to lag: centralstudienævn for hvert hovedområde og fagstudienævn. Lovens principielle kompetencefordeling er den, at de generelle regler hører under centralstudienævnet, den nærmere tilrettelæggelse under fagstudienævnet. Fagstudienævnets afgørelse om ansættelse af undervisningsassistenter og om dispensationer fra eksamensordninger m.v. kan indbringes for centralstudienævnet. I øvrigt er det et karakteristisk træk for den nuværende styrelsesordning - det såkaldte tostrengede system - at afgørelser truffet af studienævn ikke kan indbringes for andre styrelsesorganer på vedkommende institution.

3. Selvstyrets udøvere. Sammensætning og valg.

Ingen af dem, der udøver styrelsesbeføjelser på de højere uddannelsesinstitutioner, er udnævnt hertil af den centrale statsmagt. Enten er de valgt eller også deltager de i styrelsen blot som følge af deres ansættelse på institutionen. Karakteristisk er ligeledes, at alle, der har deres virke på institutionen, på en eller anden måde har valget. Hvor det drejer sig om at vælge de kollegiale organer, udøves valget som altovervejende hovedregel inden for hver af de 3 (4) "stænder", hvori de valgberettigede er inddelt: heltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere og lærere, teknisk-administrativt personale, studerende og eventuelt deltidslærere.

De nærmere regler er i øvrigt i korte træk følgende:

Rektor og prorektor, der skal være professorer eller heltidsansatte lektorer, vælges af medlemmerne af konsistorium, fakultetsråd og fagråd.

Konsistorium består af rektor, prorektor og dekanerne - formændene for fakultetsrådene - og direkte valgte repræsentanter for heltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere og lærere, eventuelle deltidslærere, teknisk-administrativt personale og studerende. Forholdet mellem gruppernes repræsentanter i konsistorium er 2:1:1 (4:2:1), idet rektor og prorektor, dekanerne og eventuelle deltidsbeskæftigede læreres repræsentanter regnes med til lærergruppen.

Fakultetsråd og fagråd vælges ligeledes direkte og i samme forhold. Dekanerne, der skal være heltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere eller lærere, vælges af fakultetsrådet.

Institutrådet består af samtlige heltidsbeskæftigede lærere og videnskabelige medarbejdere på instituttet og af repræsentanter for det teknisk-administrative personale og de studerende, eventuelt for deltidslærere. Repræsentanterne for det teknisk-administrative personale og studenterne må højst udgøre halvdelen af institutrådet.

Studienævnene, både fagstudienævnene og centralstudienævnene, består af et lige stort antal lærere, herunder eventuelle deltidslærere, og studenter, der vælges direkte af de to grupper.

III. Bedømmelse af den gældende styrelseslov.

Den gældende styrelseslov har som bekendt været genstand for meget forskellig vurdering, og udvalgets medlemmer bedømmer den heller ikke på helt samme måde. Vi finder imidlertid, at erfaringerne i de år, styrelsesloven har virket, viser, at der i al fald kan anføres følgende grunde til en reform.

Det store antal kollegiale organer og de mange personer, som er medlemmer heraf, gør styrelsesordningen meget tids- og resourcekrævende, og dét er tid og ressourcer, der går fra undervisning og forskning. Hvor styrelsen ikke i praksis har været overladt til snævrere grupper end de styrende forsamlinger, har styrelsen tilmed vist en tilbøjelighed til ineffektivitet.

Gennemførelse af repræsentationssystemet inden for lærernes kreds i alle andre organer end institutråd kombineret med studenter og teknisk-administrativt personales deltagelse i styrelsen har medført, at de styrende organer har kunnet træffe deres beslutninger på et bredere informationsgrundlag og efter drøftelse af flere synspunkter end tidligere. Efter udvalgets opfattelse har denne bredere deltagelse i styrelsen på mange måder virket frugtbar på den faglige og pædagogiske udvikling på institutionerne, men ordningen har dog samtidig ført til en vis mangel på kontinuitet, erfaring og sagkundskab i arbejdet også på områder hvor dette har særlig betydning.

Den forskellige sammensætning af studienævnene og de øvrige organer og studienævnenes uafhængige, sideløbende kompetence indebærer mulighed for en konflikt, der ikke kan løses indenfor systemet, og som faktisk fra tid til anden har manifesteret sig.

Der er så store forskelle mellem de institutioner, som omfattes af styrelsesloven, undertiden endog mellem forskellige afdelinger af en større institution, at det har været svært at tilpasse lovens system til de lokale forhold på institutionerne.

IV. Udvalgsarbejdets resultater.

Udvalget" er blevet bedt om at komme med en samlet redegørelse og at fremlægge sit forslag - om fornødent, alternative forslag - i lovform med tilhørende bemærkninger.

Udvalget har ikke kunnet opnå fuldstændig enighed om et forslag til en ny lov om styrelsen af de højere uddannelsesinstitutioner. Rektor Sven Caspersen har på en række punkter en anden opfattelse end udvalgets øvrige medlemmer. Og rektor Lerning Woldbye har særstandpunkter vedrørende nogle få, men væsentlige træk.

Et meget langt stykke er der imidlertid opnået enighed i udvalget.

Den følgende redegørelse for udvalgets forslag er derfor bygget således op:

Først redegøres for hovedtrækkene i forslaget med angivelse af, hvor mindretallene sætter ind (kap: V).

Dernæst følger en karakteristik og dermed en almen begrundelse for forslaget (kap. VI). Denne karakteristik dækker overalt flertallets standpunkt, men kun mindretallenes i det omfang, de ikke i et følgende afsnit (kap. VIII) tager afstand herfra. Dette afsnit indeholder derfor en samlet fremstilling af de to mindretals forslag og af argumentationen herfor.

Imellem den almindelige karakteristik og mindretallenes argumentation findes i kap. VII en redegørelse for udvalgets syn på forholdet mellem uddannelsesinstitutionernes selvstyre og samarbejdsudvalg.

Sluttelig følger lovforslaget med bemærkninger (kap. IX) og de ændringsforslag i lovforslaget, der vil være nødvendige for at bringe det i overensstemmelse med mindretallenes standpunkter (kap. X).

V. Grundtræk i den foreslåede styrelsesordning.

Forslaget til en ny styrelseslov går ud fra stort set uændret selvstyre og opretholder to grundtræk i den nuværende styrelsesordning: Opbygningen af styrelsesorganerne i normalt 3, undtagelsesvis 2 niveauer, med hver sine beføjelser, bevares. Og alle de grupper, der har deres virke på uddannelsesinstitutionerne, deltager fortsat i styrelsen.

Men selv om grundtrækkene således bevares, fører det udarbejdede forslag til en ny styrelseslov til ændringer eller modifikationer på en lang række mere eller mindre væsentlige punkter.

Den følgende korte oversigt tager - ligesom oversigten over grundtrækkene i det gældende styrelsessystem - kun sigte på store eller heterogene institutioner. Om afvigelser ved andre institutioner og om detaljer i styrelsesordningen i øvrigt henvises til lovteksten og bemærkningerne i kap. IX.

1. Institutionsniveau.

Rektor og prorektor vælges som par af medlemmerne af konsistorium og fakultetsrådene. Rektors beføjelser styrkes først og fremmest ved, at han gøres kompetent i alle sager, der ikke er henlagt til andre organer.

Konsistorium består af rektor og prorektor, dekanerne og et antal repræsentanter for de heltidsbeskæftigede lærere, de studerende og det teknisk-administrative personale, valgt ved direkte valg. Vægtfordelingen mellem grupperne er 2:1:1 (4:2:1), men rektor og prorektor regnes ikke med i forholdstallene. De er overskydende og forøger derfor lærergruppen med 2 personer. Flemming Woldbye mener, at den omtalte vægtfordeling mellem grupperne bør være 3:1:1.

Konsistorium skal efter forslaget ikke administrere, men drøfte de store linier.

Den daglige drift skal ligge hos rektor, der herom kan rådføre sig med konsistoriums budget- og forretningsudvalg, hvis væsentligste beføjelse i øvrigt er at udarbejde institutionens budget og forvalte dens finansielle selvstyre. Budget- og forretningsudvalg består af rektor og prorektor samt medlemmer valgt af og blandt konsistoriums grupper i forholdet 2:1:1 (4:2:1). Flemming Woldbye ønsker også her forholdet 3:1:1 lagt til grund, dog således at kun rektor som formand er overskydende.

Konsistorium skal tillige nedsætte et forskningsudvalg. Formanden udpeges af rektor. De øvrige medlemmer vælges af grupperne i konsistorium i forholdet 4:1:1, men behøver ikke at være medlemmer af konsistorium. Forskningsudvalget er rådgivende for konsistorium og især for dettes budget- og forretningsudvalg.

2. Fakultetsniveau.

Fakultetsrådet sammensættes efter samme princip som konsistorium, således at dekan og prodekan, der skal være professorer eller heltidsbeskæftigede lektorer, holdes uden for forholdstallet. Flemming Woldbye fastholder også her forholdet 3:1:1. Hvis deltidslærerne er repræsenterer i rådet, regnes deres repræsentation ikke med i forholdstallene. Medlemmerne vælges ved direkte valg.

Fakultetsrådets hovedbeføjelser er: 1) Udarbejdelse af forslag til ministerielle regler om studiet og, inden for disses rammer, fastlæggelse af uddybende og supplerende regler og faglige retningslinier til en samlet studieordning for den enkelte uddannelse eller det enkelte fag i en uddannelse, samt tilsyn med, at studienævnene ved deres tilrettelæggelse og gennemførelse af undervisningen følger reglerne. Væsentligere ændringer i regler om studierne skal forbehandles i særlige udvalg. Sven Caspersen vil begrænse fakultetsrådets beføjelser vedrørende regler om studiet til udarbejdelse af forslag til ministerielle regler og fastsættelse af sådanne uddybende og supplerende regler, der er fælles for flere uddannelser under rådets område.

2) Afgørelse om akademiske grader og ansættelse af videnskabelige medarbejdere, altså udøvelse af institutionens selvstyre vedrørende rekrutteringen.

3) Afgørelse af klager overfor afgørelser truffet af institutbestyrelser og studienavn. Sven Caspersen vil kun tillægge fakultetsrådet adgang til at træffe afgørelse vedrørende klager over studienavnets afgørelser for så vidt angår dispensationer fra studiereglerne.

Fakultetsrådet skal nedsætte et budget- og forretningsudvalg. Det sammensættes på samme måde som konsistoriums budget- og forretningsudvalg og har inden for sit område samme beføjelser.

Fakultetsrådet skal ligeledes nedsætte et forskningsudvalg. Også om dettes sammensætning og beføjelser gælder det samme som for konsistoriums forskningsudvalg.

3. Basisniveau.

a. På institutterne opretholdes institutrådet som almindeligt samarbejds- og forhandlingsorgan og som valgforsamling. Det består af samtlige heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere ved instituttet og det teknisk-administrative personale sammesteds, samt af repræsentanter for de studerende, udpeget af studienævnets studenter, og eventuelt for deltidslærerne, ligeledes udpeget af studienævnets deltidslærerrepræsentanter. Studenternes repræsentation kan højst udgøre halvdelen af lærergruppen. Der skal være 2 repræsentanter for deltidslærerne, hvis disse skal repræsenteres.

Institutbestyrelsen består af 5 medlemmer. De 3 vælges af lærerne og de videnskabelige medarbejdere i institutrådet. De 2 af henholdsvis de teknisk-administrative medarbejdere og studenterne i institutrådet. Institutbestyrelsen vælger selv sin formand, der skal være professor eller heltidsbeskæftiget lektor.

Institutbestyrelsens beføjelser er omfattende. Det skal særligt fremhæves, at bestyrelsen fordeler arbejdsopgaverne blandt de ansatte på instituttet og påser, at disses arbejdsforpligtelser overholdes. Den udpeger den eller de professorer eller lektorer, der inden for en nærmere angivet periode skal være ansvarlig for et bestemt undervisningsområde. Og den ansætter undervisningsassistenter og hjælpelærere efter indstilling fra den eller de ansvarlige lærere. Endelig træffer bestyrelsen beslutning i instituttets forskningsanliggender; bestyrelsen kan i forbindelse hermed udpege en leder af et bestemt forskningsprojekt. Den enkelte forsker kan dog frit vælge sine forskningsopgaver, når dette kan ske uden at belaste instituttets ressourcer uforholdsmæssigt og vigtige forskningsprojekter ikke dermed forhindres eller hæmmes. Hvor en bestemt forskers bistand er nødvendig for forskningsopgavens gennemførelse, kan institutbestyrelsen dog pålægge ham at medvirke for en nærmere fastsat periode.

Sven Caspersen ønsker ikke, at der udpeges ansvarlige lærere, og foreslår, at undervisningsassistenter og hjælpelærere udpeges efter indstilling af et særligt udvalg bestående af 1 lærer og 1 student udpeget af studienævnet, og 1 lærer udpeget af institutbestyrelsen.

Til hvert institut knyttes en lærerforsamling eller et fagligt udvalg. Ved små institutter, dvs. hvor antallet af professo-

rer og heltidsansatte lektorer er mindre end 8, udgør disse en lærerforsamling. Ved større institutter nedsættes et fagligt udvalg på maksimalt 12 medlemmer bestående af for halvdelens vedkommende professorer og halvdelen heltidsbeskæftigede lektorer., valgt hver for sig af disse to grupper. Disse organer, der er en legalisering af de på mange institutter eksisterende "A-forsamlinger", har ingen besluttende kompetence. De skal udarbejde forslag til stillingsbeskrivelser for ledige stillinger som professor eller adjunkt/lektor og til sammensætningen af sagkyndige bedømmelsesudvalg, og de skal udtale sig, forinden institutbestyrelsen træffer afgørelse i forskningsanliggender og udpeger ansvarlige lærere, og om studieordningsregier.

Sven Caspersen kan ikke tiltræde forslaget om lærerforsamling eller faglige udvalg.

b Studienævnerne består - som nu - af lige mange lærere og studenter, valgt direkte af hver af disse grupper. Lovforslaget åbner mulighed for at have studienavn i flere niveauer, f.eks. studienavn for en hel uddannelse og samtidig studienavn for hver af de fag, der indgår i denne uddannelse. Hver denne mulighed udnyttes, bliver der imidlertid ikke tale om noget over- og underordningsforhold, og hvis der opstår konflikt mellem studienavnene, må denne løses af fakultetsrådet.

Studienævnets hovedbeføjelser er inden for rammerne af de fastsatte regler og inden for de bevillingsmæssige og ressourceræssige rammer, som vedkommende budget- og forretningsudvalg og vedkommende institut har sat, efter forhandling med de ansvarlige lærere at træffe beslutning om retningslinier for undervisningens tilrettelæggelse, herunder fordeling af undervisningen på semestre, timeplan og pensumbeskrivelse og afholdelse af aksamten. Sven Caspersen vil tillige tillægge studienævnet beføjelser til inden for de regler, der er fastsat ministerielt og inden for fakultetsrådets fælles regler, at udarbejde supplerende og uddybende regler til en samlet studieordning for den enkelte uddannelse eller det enkelte fag i en uddannelse.

Studienævnet udøver tillige den dispensationskompetence, som studiereglerne måtte hjemle. Det udtaler sig om oprettelse og nedlæggelse af lærerstillinger, om de undervisningsmæssige kvalifikationer hos ansøgerne, ligesom andre sager, der vedrører undervisningen, skal forelægges for studienævnet.

4, Valgret, valgbarhed og valgperioder.

Rektor og prorektor vælges - som omtalt - som par af medlemmerne af konsistorium og fakultetsråd. De skal være professorer eller heltidsbeskæftigede lektorer. Valgperioden er 3 år.

For de øvrige organer foreslås i vidt omfang fælles regler.

Valgret til konsistorium, fakultetsråd og institutbestyrelser har heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere. Valgbare inden for denne gruppe er professorer og heltidsbeskæftigede lektorer, til fakultetsråd tillige adjunkter, der har 2 års anciennitet ved en højere uddannelsesinstitution på det tidspunkt, hvor valget afholdes. Flemming Woldbye mener, at adjunkter som indehavere af midlertidige uddannelsesstillinger ikke bør være valgbare. Valgbare til institutbestyrelser er professorer, heltidsansatte lektorer og herudover andre heltidsansatte videnskabelige medarbejdere med 2 års anciennitet. Sven Caspersen vil sænke anciennitetsgrænsen til 1 år.

Til studienævnene har heltidsansatte lærere valgret og valgbarhed. Sven Caspersen vil dog også her bortset fra professorer og heltidsansatte lektorer kræve en anciennitetsgrænse på 1 år.

Valgret og valgbarhed som repræsentant for det teknisk-administrative personale har alle, der når over et ugentligt time-tal, der er fastsat af undervisningsministeren. Sven Caspersen mener dog, at der også her må kræves 1 års anciennitet for at være valgbar.

Valgret som studerende har alle, der er indskrevet med henblik på et samlet uddannelsesforløb. Valgbar er de studerende, der har været indskrevet i 1 år på det tidspunkt, hvor valget finder sted.

Deltidslærere har kun valgret og er valgbare, hvis de har bestået kandidateksamen eller tilsvarende uddannelse og er ansat med et af undervisningsministeren eventuelt fastsat mindste antal timer. Sven Caspersen går også her ind for et anciennitetskrav.

Valgperioden for heltidsbeskæftigede lærere og videnskabelige medarbejdere og for repræsentanter for det teknisk-administrative personale er 3 år, for studerende og deltidslærere 1 år.

VI. Almindelig karakteristik af forslaget til en ny styrelseslov.

Dette afsnit indeholder en almen begrundelse for lovforslaget. Begrundelsen dækker kun fuldtud flertallets synspunkter. Det følgende kap.VIII indeholder en lignende almen begrundelse for hver af de to mindretalssynspunkter.

Om begrundelse for de talrige foreslåede detaljeændringer henvises til bemærkningerne til lovforslaget.

Forslaget til en ny styrelseslov søger først og fremmest at fremme effektiviteten i styrelsen af institutionerne og at styrke fagkundskaben på de områder, hvor denne er mest påkrævet.

En effektivisering af styrelsen søges opnået ved at koncentrere den daglige ledelse hos mindre grupper, hvor særligt erfarne og kvalificerede personer får øget indflydelse. Derimod medfører forslaget ikke en formindskelse af antallet af styrende organer og af antallet af de personer, der er medlemmer heraf. Man kan tværtimod gøre gældende, at forslaget om oprettelse af forskningsudvalg, udvalg til forberedelse af større studiereformer, og lærerforsamlinger eller faglige udvalg på institutterne fører til oprettelse af endnu flere organer end hidtil.

Til dette sidste punkt kan anføres to modbetragtninger. For det første eksisterer disse organer allerede i vidt omfang i praksis. Det, der gøres, er herefter først og fremmest at legalisere en bestående tilstand der er ønskelig, og at fastlægge organernes kompetence. For det andet tvinger en styrkelse af fagkundskaben på områder, hvor denne er relevant, til denne ordning, når man samtidig vil respektere den bestående hovedstruktur.

Når antallet af styrende organer ikke foreslås formindsket, skyldes det, at opretholdelse af selvstyre selv ned i det nære: institutter og fag, og alle gruppers deltagelse i dette selvstyre uundgåeligt fører til et stort antal kollegiale organer. Og vi har ikke ment, at der var anledning til at fravige den gældende styrelsesordning på disse grundlæggende punkter.

Alligevel betyder forslaget en væsentlig effektivisering. Det skyldes først og fremmest, at opgaver, der involverer styring og daglig administration, henlægges til enkeltpersoner og mindre grupper. Styrkelsen af rektor og dekanerne og af budget- og for-

retningsudvalgene er udtryk herfor. Og styrkelsen af institutbestyrelsen på bekostning af det til praktisk forvaltning ofte mindre egnede institutråd er et særlig åbenbart udtryk.

Også på et andet punkt fremmer forslaget effektiviteten. Den hidtidige mulighed for uløselig konflikt mellem studienævn og institutionernes øvrige selvstyreorganer - det såkaldte tostrengede system - fjernes i overensstemmelse med vores opfattelse af kommissoriet derved, at alle afgørelser truffet af studienævnet efter forslaget kan påklages, normalt til fakultetsrådet.

2. Fagkundskab.

Vi har lagt vægt på at styrke de mest fagkyndige på institutionerne på områder, hvor sådan fagkundskab er forekommet os særlig relevant.

Et særlig klart udtryk for denne bestræbelse er sammensætningen af forskningsudvalgene med forholdet 4:1:1 mellem grupperne og oprettelsen af lærerforsamling eller faglige udvalg på institutterne. Disse organer får netop opgaver, hvor fagkundskab er af særlig betydning: rådgivning med hensyn til forskning, og rådgivning vedrørende stillingsopslag og sammensætning af bedømmelsesudvalg samt rådgivning vedrørende studieordning og udpegning af ansvarlige lærere. Vi finder disse forslag endog meget velbegrundede. Ved at lægge den endelige afgørelse i de sædvanlige styrende organer, hvori alle grupperne deltager, men at sikre sig, at de mest fagkyndiges udtalelser foreligger, inden afgørelse træffes, har vi ment at styrke fagkundskaben netop dér, hvor den er mest nødvendig.

På en anden, men ligeså væsentlig måde styrkes fagkundskaben ved kravene om, at rektor og prorektor, dekan og prodekan, institutbestyrelsens formand, studienævnets formand og konsistoriums lærermedlemmer skal være enten professorer eller heltidsansatte lektorer. Herved opnås, at de administrativt mest tyngende og væsentlige hverv lægges i hænderne på personer, der har erfaring fra institutionerne, og som må formodes at have det minimum af kvalifikationer, der følger af at være videnskabeligt bedømt.

Når vi foreslår, at lærerrepræsentanterne i fakultetsrådet enten skal være professorer, heltidsansatte lektorer eller adjunker med 2 års anciennitet fra en højere uddannelsesinstitution er det udtryk for en lignende bestræbelse. Kravet om 2 års anciennitet

for valgbarhed til institutbestyrelsen for sa vidt angår gruppen heltidsansatte videnskabelige medarbejdere vil vanskeliggøre valg af kandidatstipendiaterne, og dette er også tilsigtet, fordi stipendiaterne normalt bør koncentrere sig om en forskningsindsats.

Endelig foreslås som en generel styrkelse af der mest fagkyndige gruppe på universiteterne, nemlig professorerne og de heltidsansatte lektorer, at formanden og næstformander i de styrende organer holdes uden for opgørelsen af forholdstallene mellem de forskellige grupper.

3. Fasthed og fleksibilitet.

De højere uddannelsesinstitutioner, som lovforslaget er tænkt at skulle gælde for, er meget forskelligartede, men lovteksten må, lige som den nuværende, nødvendigvis være fælles. Denne situation kan føre til vanskeligheder. Lidt atypiske institutioner kan få påtvunget et system, der ikke passer til deres forhold, eller lovteksten kan blive meget vanskeligt læselig til gene for den daglige forvaltning, der i vidt omfang ligger i hamderne på personer uden fag-juridisk uddannelse.

Vi har søgt at opnå en rimelig balance mellem fasthed og letlæsthed på den ene side, og fleksibilitet over for de enkelte institutioners særlige forhold på den anden side. Det sker på den måde, at lovteksten, som vi mener passer på de fleste af institutionerne, er ret præcis, ret udførlig og efter vor egen bedømmelse relativt let at læse. På den anden side indeholder lovforslaget vide bemyndigelser til ministeren til i de enkelte uddannelsesinstitutioners statut at fastsætte sådanne særbestemmelser, som er nødvendige af hensyn til institutionens særlige forhold. Selv i sådanne tilfælde er der en fordel, at den sædvanlige ordning er relativt klart beskrevet. Det vil under disse omstændigheder også være lettere relativt klart at beskrive afvigelserne.

VII. Uddannelsesinstitutionernes selvstyre og samarbejdsudvalg.

Forholdet mellem styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner og aftalen mellem staten og centralorganisationerne om samarbejdsudvalg, jfr. cirkulære af 16. februar 1972, udstedt af økonomi- og budgetministeriet, har bestandigt givet anledning til tvivl, og spørgsmålet om, i hvilket omfang aftalen om samarbejdsudvalg finder anvendelse ved de højere uddannelsesinstitutioner, er efter det for udvalget oplyste forelagt for centralrådet for statens samarbejdsudvalg.

I og for sig ville det være nærliggende at få denne tvivl bragt ud af verden ved den revision af styrelsesloven, som denne betænkning lægger op til. Den fastsatte tidsfrist har imidlertid hindret udvalget i at optage forhandlinger med organisationerne, men vi finder det naturligt at redegøre for vores opfattelse vedrørende dette forhold.

De bevæggrunde, der kan føre til nedsættelse af samarbejdsudvalg, gør sig ubeskåret gældende, hvor der er tale om samarbejdsudvalg for hele uddannelsesinstitutionen. En række problemer af interesse for alle ansatte ved institutionen kan med fordel drøftes i et sådant samarbejdsudvalg. Ledelsessiden bør udpeges af rektor, dog bør administrationens chef være født medlem. Det samme gælder for den administration, der hører under rektor. Den ligner jo ethvert andet administrativt organ. Også her bør ledelsessiden udpeges af rektor og administrationens chef være født medlem. Hvor der inden for institutionen findes bibliotek, museer eller andre områder med særlige opgaver kan det ligeledes være helt naturligt at nedsætte samarbejdsudvalg for disse.

Derimod kan der ikke blive tale om at nedsætte samarbejdsudvalg på fakultets- eller fagrådsplan. Her mangler den grundlæggende forudsætning: en arbejdsplads. Fakultets- og fagråd er rene styringsinstrumenter. De ansatte hører så godt som undtagelsesfrit under et institut eller under rektors administration.

Tilbage er så det spørgsmål, som især har voldt tvivl, nemlig spørgsmålet om samarbejdsudvalg på institutterne. Efter udvalgets opfattelse vil der yderst sjældent være brug for sam-

arbejdsudvalg her. Institutrådet, hvor alle ansatte er medlemmer, skal ifølge lovforslaget netop drøfte de anliggender, som omfattes af samarbejdsaftalen, og institutbestyrelsen, der for 4/5 vedkommende er valgt af de ansatte på instituttet, har beføjelse til at træffe afgørelse i en lang række af disse anliggender. I de allerfleste tilfælde vil et samarbejdsudvalg ved siden af institutråd og institutbestyrelse være omsvøb. I det omfang man alligevel kommer til det resultat, at der bør nedsættes samarbejdsudvalg ved et institut, bør institutbestyrelsen udgøre ledelsessiden eller udpege denne.

VIII. Mindretalsudtalelser.

A. Rektor Flemming Woldbye's udtalelse.

Jeg tilslutter mig flertallets intentioner, hvad angår effektivisering af styringen, ophævelse af den to-strengede struktur og styrkelse af fagkyndigheden, men finder, at disse intentioner på enkelte, men betydningsfulde punkter i flertalsforslaget er søgt gennemført uden tilstrækkelig konsekvens og derfor ikke vil få den tilsigtede virkning.

Dette gælder især den måde, hvorpå fagkyndigheden søges tillagt forøget vægt i styringen af institutionerne, og mine ændringsforslag, som nærmere motiveres i det følgende, angår derfor hovedsagelig dette problem. Herudover omfatter mine forslag mindre ændringer i konsekvens heraf.

For at institutionerne vedblivende skal kunne opfylde deres formål, som det udtrykkes i §2 "... at drive forskning og give videreregående uddannelse indtil det højeste videnskabelige niveau..." og at udbrede "kendskab til videnskabens arbejdsmetode og resultater", ser jeg det som en af erfaring bekræftet nødvendighed, at ledelsen sker under udnyttelse af prøvet fagkyndighed, og at repræsentationen for denne fagkyndighed gives en afgørende vægt.

I flertalsforslaget søges fagkyndighedens indflydelse styrket på tre måder:

- 1) Der etableres rådgivende organer med kraftig repræsentation for fagkundskab på alle niveau'er (forskningsudvalg, studieordningsudvalg, faglige udvalg og lærerforsamlinger). Intet af disse organer tillægges dog selvstændig beslutningskompetence.
- 2) Valgbarhed til visse poster i styrende organer begrænses til personer, hvis videnskabelige og pædagogiske kvalifikationer har været prøvet i forbindelse med deres ansættelse i en varig stilling ved institutionen (lektorer og professorer).
- 3) Lærernes relative repræsentation i de styrende organer forøges.

Til flertallets forslag på disse tre områder ønsker jeg at fremsætte følgende bemærkninger:

ad 1) .

Enig. Det er et vigtigt fremskridt, at særligt fagkyr.dige nu gennem de rådgivende organer får pligt til at udtale sig i bestemte typer af sager, hvor fagkyndighed er særlig påkrævet., Jeg finder dog ikke, at reglerne for sammensætningen af studieordningsudvalget er tilfredsstillende (jfr. nedenfor).

ad 2) .

Jeg er også enig i, at fagkyndigheden bør styrkes ved at begrænse valgbarheden til de mere krævende ledelsesposter til lektorer/professorer. Herved forebygger man tillige, at adjunkter og stipendia-ter, som er ansat i "aspirantstillinger" med henblik på at kvalificere sig videnskabeligt og pædagogisk, belastes unødigt med administrativt arbejde, som ikke er kvalificerende. Flertallets forslag om alligevel at gøre adjunkter med to års anciennitet valgbarre til fakultetsråd og fagråd og dermed disses budget- og forretningsudvalg og forskningsudvalg og centralinstitutteres forskningsudvalg finder jeg ubegrundet og stridende mod de anførte synspunkter, og jeg kan derfor ikke tiltræde det.

ad 3) .

Særlig vigtig for fagkyndighedens indflydelse i universitetsledelsen er lærernes relative repræsentation i de styrende organer. I konsekvens af det ovenfor anførte er det min klare opfattelse, at lærerne bør tillægges en sådan repræsentation, at fagkyndigheden får en afgørende vægt. Jeg foreslår, at dette ganske enkelt opnås ved at lægge repræsentationsforholdene 3:1:1 mellem lærere, teknisk administrativt personale og studenter til grund for de styrende organers sammensætning.

Jeg kan tiltræde flertallets tanke om, at formandskabet skal være overtalligt i forhold til det generelle repræsentationsforhold i konsistorium og fakultets-/fagråd - for de snævrere budget- og forretningsudvalgs vedkommende efter mit forslag dog alene formanden - væsentligst ud fra den betragtning, at formanden vælges af alle, at det er hans pligt at holde sig helhedens tarv for øje, og at han derfor ikke må have nogen begrundelse for en særlig "loyalitet" overfor en enkelt gruppe.

Jeg kan imidlertid ikke tiltræde flertallets forestilling om, at man tillige har fået løst problemet om fagkyndighedens afgørende repræsentation på en hensigtsmæssig måde ved at lade formandskabet være overtalligt i forhold til repræsentationsforholdene 2:1:1.

For det første strider ønsket om formandskabets neutralitet netop herimod.

For det andet anser jeg under alle omstændigheder 2 overtallige lærere i forhold til repræsentationsforholdene 2:1:1 i en forsamling af størrelse som et konsistorium eller fakultetsråd (f.t. typisk 24-32 medlemmer) for utilstrækkeligt til at sikre fagkyndigheden den ønskede vægt.

For det tredje forekommer det mig selvmodsigende, at fagkyndighedens relative repræsentation ifølge flertalsforslaget bliver mindre i f.eks. fakultetsrådet end i dets budget- og forretningsudvalg, når der henses til, at det er plenum, der behandler sager, der især forudsætter faglig indsigt.

Det skal tillige påpeges, at et eventuelt ønske om en alsidig repræsentation for forskellige faglige områder kan føre til høje medlemstal, og at denne ulempe vil gøre sig stærkere gældende ved repræsentationsforholdene 2:1:1 end ved repræsentationsforholdene 3:1:1. Med det stigende medlemstal vil fagkyndighedens forholdsmæssige repræsentation samtidig falde for sluttelig at nærme sig 50%.

Endelig bør bemærkes, at den adgang til anke af afgørelser i studienævn og institutbestyrelser til en højere instans, som flertallet foreslår indført, og som jeg tiltræder, efter mit skøn især må begrundes i, at fagkyndigheden er mindst lige så stærkt repræsenteret i ankeinstansen som i den instans, hvis afgørelse ankes. Efter flertalsforslaget vil fakultetsrådet tværtimod indeholde en mindre relativ repræsentation for fagkyndighed end institutbestyrelsen.

Jeg kan derfor ikke tiltræde flertallets forslag til en ny lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner på nedenstående punkter.

I. Sammensætning af styrende organer.

A. Konsistorium og dets budget- og forretningsudvalg.

Flertallet foreslår, at konsistoriums medlemmer skal bestå af rektor og prorektor og herudover et antal professorer og heltidsansatte lektorer, studerende og tekniske og administrative medarbejdere i forholdet 2:1:1, idet der samtidig åbnes mulighed for en 4:2:1-fordeling, når antallet af tekniske og administrative medarbejdere ved institutionen er under halvdelen af det samlede antal heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere.

Jeg finder, at det er ønskeligt at sikre en indflydelse af fagkyndigheden ud over den indflydelse, der opnås ved en sammensætning af konsistorium som foreslået af flertallet. Grupper af professorer og heltidsansatte lektorer er i besiddelse af en fagkyndighed, der er konstateret ved den bedømmelse, der ligger til grund for ansættelse i disse stillinger. For at styrke denne gruppes indflydelse foreslår jeg følgende sammensætning: "Rektor og prorektor samt herudover et antal professorer og heltidsansatte lektorer, studerende og tekniske og administrative medarbejdere i forholdet 3:1:1." Jeg mener med denne sammensætning ikke, at der er rimelig begrundelse for den af flertallet foreslåede adgang til reduktion af repræsentationen for de tekniske og administrative medarbejdere, ved institutioner, hvor denne gruppe er relativt lille. Flertallet foreslår yderligere, at rektor og prorektor udover en 2:1:1-fordeling tiltræder budget- og forretningsudvalget som henholdsvis formand og næstformand. Jeg foreslår, at udvalget udover en 3:1:1-fordeling kun tiltrædes af rektor som født formand, idet prorektor, der i givet fald skal træde i rektors sted, deltager i møderne uden stemmeret.

B. Fakultets- og fagråd.

Udvalgets flertal foreslår, at adjunkter med 2 års anciennitet på en højere uddannelsesinstitution skal kunne være valgbare ved valg til fakultets- og fagråd i en 2:1:1-fordeling.

Jeg kan ikke tiltræde dette forslag, idet jeg finder, at behovet for at sikre en betydelig fagkyndig indflydelse i fakultets- og fagrådene er mindst lige så stort som i konsistorium. Jeg fore-

slår derfor, at fakultets- og fagråd samt disses budget- og forretningsudvalg sammensættes som foreslået under konsistorium.

II. Sammensætning af studieordningsudvalg.

Flertallet foreslår, at det eller de berørte studienavn skal være repræsenteret med halvdelen af udvalgets samlede antal medlemmer, og at fakultetsrådet herudover træffer beslutning om den øvrige sammensætning. Dette betyder, at de tre grupper i fakultetsrådet besætter halvdelen af pladserne i forholdet 2:1:1 (4:2:1), medmindre der opnås fuld enighed om en anden sammensætning.

For bedre at sikre fagkyndigheden i udvalget foreslår jeg, at de fakultetsrådsudpegede medlemmer, idet de højst kan udgøre halvdelen af udvalgets medlemstal, skal være enten professorer eller heltidsansatte lektorer eller særligt fagkyndige udefra (typisk censorer, men eventuelt også andre med tilsvarende indsigt). Herudover tiltrædes udvalget af en af dekanen udpeget formand.

Ved ikke at foreskrive, at fakultetsrådet skal udpege lige så mange medlemmer som studienævnet, opnås, at udvalgets størrelse kan begrænses til, hvad fakultetsrådet finder nødvendigt ud fra saglige hensyn (og ikke forøges unødigt af hensyn til repræsentationsforholdene).

III. Størrelsen af budget- og forretningsudvalg.

Disse udvalg ønskes begrænset af effektivitetshensyn. Mindstestørrelsen bestemmes af, at lærergruppen (excl. formandskabet) skal rumme repræsentation af et vist antal fagområder (ved de store universiteter f.eks. 5 hovedområder). Efter mit forslag opfyldes denne forudsætning ved et medlemstal på 11: 1+(6+2 + 2) mod flertalsforslagets 14: 2+(6+3+3).

De ændringer i flertallets lovforslag, der er nødvendige for at bringe dette i overensstemmelse med ovenstående synspunkter findes i Kap X,A.

B. Rektor Sven Caspersens udtalelse.

Jeg kan på en række punkter ikke tiltræde flertallets forslag til en ny lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner og har ønsket at knytte følgende bemærkninger til forslaget.

Generelt er jeg enig i flertallets hovedsynspunkter, der lægger vægt på at fremme effektiviteten i styrelsen af institutionerne og at styrke fagkundskaben på de områder, hvor denne er mest påkrævet, men jeg har på nedennævnte punkter ikke kunnet tilslutte mig de af flertallet foreslåede midler til at nå disse mål.

1. Valgbarhedskrav og valgperiode.

Flertallet foreslår, at lærere og heltidsansatte videnskabelige medarbejdere bortset fra professorer og heltidsansatte lektorer skal have 2 års anciennitet for at være valgbare, mens teknisk-administrative medarbejdere er valgbare straks. Jeg finder det ikke rimeligt alene at stille betingelser til én valggruppes repræsentation i de styrende organer.

Derimod mener jeg, at der generelt må kunne fordres et vist kendskab til institutionernes virkemåde som forudsætning for valgbarhed. Jeg foreslår derfor, at der indføres en regel om, at valgbarhed for alle grupper bortset fra professorer og heltidsansatte lektorer i alle organer forudsætter 1 års ansættelse på en videregående uddannelsesinstitution.

2. Studieregler.

Flertallet foreslår

- a) at fakultetsrådet udarbejder forslag til de regler om uddannelserne, der fastsættes ved ministeriel bekendtgørelse, og behandler eventuelle forslag til sådanne regler, som undervisningsministeren forelægger institutionen til udtalelse. Rådet udarbejder ligeledes regler vedrørende uddannelserne, som skal godkendes af undervisningsministeriet,
- b) at fakultetsrådet inden for rammerne af de ministerielle bekendtgørelser og i overensstemmelse med eventuelle forskrifter i disse fastsætter uddybende og supplerende regler og faglige retningslinjer til en samlet studieordning for den enkelte uddannelse eller det enkelte fag i en uddannelse,

- c) at fakultetsrådet påser, at de under a) og b) omtalte regler overholdes ved undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse.
- d) at beslutningerne under a) og b) træffes efter forberedelse i specielt sammensatte studieordningsudvalg.

Jeg kan tilslutte mig, at den under a) nævnte kompetence overføres til fakultetsrådet, samt at de dele af de uddybende og supplerende regler, der er fælles for flere uddannelser under rådets område, på samme måde overføres til rådet.

Endvidere er jeg enig i, at der kan nedsættes et særligt udvalg under rådet til forberedelse af de omhandlede beslutninger, men jeg ønsker at undgå, at disse særlige udvalg bliver permanente og derved inden for deres kompetenceområde kommer til at fungere som en art alternative studienævn.

Derimod er det min opfattelse, at de specielle uddybende og supplerende regler samt faglige retningslinjer, der danner det endelige grundlag for fastsættelsen af en samlet studieordning for den enkelte uddannelse eller det enkelte fag i en uddannelse, som hidtil skal ligge inden for studienævnenes kompetenceområde. I fortsættelse heraf mener jeg desuden, at det bør påhvile studienævnene at påse, at uddannelserne gennemføres som fastsat i bekendtgørelsen og studieordningen.

Konsekvensen af de ovenfor foreslåede ændringer af flertalsforslaget vil være, at studienævnene i et væsentlig omfang fortsat forestår institutionernes interne fastsættelse af disse regler. Som baggrund for denne indstilling ligger dels en opfattelse af, at studienævnene i de forløbne år siden den nuværende styrelseslovs ikrafttræden i vid udstrækning har vist sig i stand til at løse disse opgaver på en tilfredsstillende måde, dels en opfattelse af, at nogle af studienævnenes største strukturelle svagheder er afhjulpnet ved de stillede forslag om længere valgperiode for studienævnenes lærermedlemmer, reduktion af undervisningsassistenternes indflydelse i studienævnene samt en styrkelse af kravene til formandsposten.

3. Rekurs fra studienævn til fakultetsråd.

Flertallet har foreslået en almindelig rekursadgang fra studienævnet til fakultetsrådet.

Blandt begrundelserne for denne del af flertallets forslag er bl.a. fremført, at denne påklagemulighed vil fjerne den hidtidige mulighed for uløselige konflikter inden for institutionerne. Dette skal jeg naturligvis ikke afvise, men efter min opfattelse bør uløselige konflikter mellem forskellige organer løses - som det også er tilstræbt i forslaget - ved en klar definition af kompetenceområderne og ikke ved etablering af en påklagemulighed mellem organer med en uens sammensætning af de repræsenterede grupper.

Jeg kan derfor kun tiltræde rekurs i de tilfælde, hvor der er hjemmel for studienævnet til at dispensere og da kun for vedkommende ansøger. Jeg finder ikke, at studienævnenes tidligere funktionsmåde kan begrunde så væsentlig en kompetencebegrænsning, som der her er tale om. Yderligere vil den generelle rekursadgang efter min opfattelse udover at medføre dobbeltadministration kunne virke handlingsdæmpende og ansvarsforflygtigende på studienævnene. Dette forhold kombineret med de øvrige indskrænkninger, der er foretaget i studienævnenes kompetence, herunder forslaget om indførelse af begrebet ansvarlige lærere, mener jeg i sin yderste konsekvens kunne føre til overvejelser over, om den arbejdsinstans, der skal knyttes til studienævnsstrukturen, står i et rimeligt forhold til den kompetence, udvalgets flertal har henlagt til studienævnene.

4. Lærerforsamling, faglige udvalg og ansvarlige lærere.

Jeg kan ikke tiltræde flertallets forslag om lærerforsamling, faglige udvalg og ansvarlige lærere og de beføjelser, der foreslås henlagt til disse.

Såvel den nuværende som den foreslåede styrelsesordning hviler på et princip om nærdemokrati, som må anses for at have generel tilslutning hos et flertal af folketingets medlemmer. Jeg er naturligvis enig med flertallet i, at dette princip må afbalanceres med hensynet til den faglige kvalitet af de trufne beslutninger. Jeg finder imidlertid, at fagkyndighedskravet er imødekommet gennem forslagerie dels om andre repræsentationsforhold i en række af de kollegiale organer, dels ved oprettelse af forskningsudvalg,

samt indførelse af forskellige anciennitetskrav til henholdsvis den generelle valgbarhed til organerne og til den specielle valgbarhed ved valg til formandsposten.

Derimod betragter jeg den af flertallet foreslåede udvidelse af antallet af formelle organer ved institutionerne betænkelig. Dels vil de foreslåede forsamlinger op udvalg m.v. efter min opfattelse i deres sammensætning stå i modsætning til det generelle repræsentationsprincip, der er gældende for de styrende organer, dels vil oprettelsen af sådanne organer medføre en udstrakt grad af formel dobbeltbehandling af flere sager, en dobbeltbehandling jeg frygter vil kunne medføre en række uønskede kompetencekonflikter.

5. Ansættelse af undervisningsassistenter og hjælpelærere.

Flertallets principale forslag går ud på, at disse lærere ansættes af institutbestyrelsen efter indstilling fra de ansvarlige lærere. Flertallets subsidiære forslag går ud på ansættelse af fakultetsrådet efter samme indstilling.

Jeg ønsker en indstilling fra et særligt udvalg bestående af 1 lærer og 1 student udpeget af studienævnet, og 1 lærer udpeget enten af institutbestyrelsen eller af fakultetsrådet.

Idéen bag dette forslag er at opnå den nødvendige afbalancering mellem de generelle undervisningsmæssige og de specifikke faglige krav, som de bør formuleres af henholdsvis studienævnene og de fagkyndige lærere

6. De "overtallige" lærerrepræsentanternes valg måde.

Flertallet foreslår, at formand og næstformand for konsistorium, fakultetsråd og fagråd holdes uden for 2:1:1 (4:2:1)-fordelingen mellem de 3 grupper i disse organer.

Jeg kan tiltræde dette princip, der kan begrundes i, at de pågældende formænd og næstformænd er valgt af alle grupper, men ikke den måde, hvorpå det foreslås gennemført i fakultetsråd og fagråd. Flertallet foreslår, at der ved direkte valg til lærergruppen vælges 2 ekstra lærere, og at rådet med denne sammensætning vælger formand og næstformand blandt lærerne.

Jeg foreslår, at der ikke umiddelbart indtræder ekstra lærermedlemmer, og at formands- og næstformandsvalget foregår i en 2:1:1 (4:2:1)-forsamling. Når valg af formand og næstformand er sket, indtræder disses suppleanter i rådet.

Som følge af ovenstående foreslås en række ændringer i forhold til det lovforslag, der er udarbejdet af flertallet, jfr. kapitel X, B.

Med disse ændringer kan jeg i øvrigt tiltræde flertallets forslag.

IX. Lovforslaget med bemærkninger.

Forslag til lov om styrelse
af højere uddannelsesinstitutioner.

Kap. 1. Lovens område og institutionernes formål.

§ 1. Loven gælder for universiteter, universitetscentre og højere læreanstalter under undervisningsministeriet.

§ 2. De højere uddannelsesinstitutioner har til opgave at drive forskning og give videregående uddannelser indtil det højeste videnskabelige niveau samt afholde eksaminer og prøver inden for de fagområder, som undervisningsministeren fastsætter for hver institution.

Stk.2. Institutionerne skal bidrage til udbredelse af kendskab til videnskabens arbejdsmetoder og resultater.

Stk.3. Institutionerne træffer selv afgørelse om den forskning, der skal drives.

Stk.4. Institutionerne skal, hvis undervisningsministeren fremsætter krav herom, afgive redegørelse for resultaterne af allerede udført forskning.

Stk.5. Institutionernes forelæsninger og mundtlige eksaminer er offentlige med de begrænsninger, der fastsættes af institutionen selv.

Kap. 2. Undervisningsministerens beføjelser.

§ 3. Undervisningsministeren fastsætter bestemmelser om adgangen til studierne, om uddannelserne, om eksamen og prøver og bedømmelsen heraf, om erhvervelse af licentiat- og doktorgrader, om ansættelse af lærere og videnskabelige medarbejdere og nærmere bestemmelser om valg til de styrende organer og kan i øvrigt fastsætte andre generelle bestemmelser om de højere uddannelsesinstitutioners forhold.

Stk.2. Under hensyntagen til de enkelte institutioners særlige forhold fastsætter undervisningsministeren inden for lovens rammer bestemmelser om styrelsen ved en statut for hver institution efter indhentet udtalelse fra konsistorium.

Stk.3. Undervisningsministeren kan fastsætte særlige styrelsesregler for 1) institutioner eller dele heraf under opbygning 2) institutioner eller dele heraf, der varetager opgaver, der ligger

ud over de i § 2, stk. 1 nævnte, og 3) institutioner, der indgår i centerdannelser eller andre former for samarbejde med andre institutioner.

Stk. 4. Undervisningsministeren er øverste forvaltningsmyndighed, men kan kun sætte beslutninger, der vedrører faglige spørgsmål, og som er truffet af de styrende organer, ud af kraft, såfremt de findes stridende mod lovgivningen eller almindelige retsgrundsætninger.

Stk. 5. Såfremt en institutions styrende organer ikke fungerer eller ikke fungerer på lovlig måde, kan undervisningsministeren efter indstilling fra konsistorium eller, såfremt det drejer sig om konsistorium, efter indstilling fra rektor, fastsætte en midlertidig styrelsesordning for det eller de pågældende organer, hvorved lovens bestemmelser fraviges.

Kap. 3. Generelle bestemmelser om styrelsen.

§ 4. En højere uddannelsesinstitution ledes af et rektorat i forbindelse med en række styrende organer.

§ 5. De organer, der oprettes med henblik på styrelsen af de i § 2, stk. 1, nævnte opgaver, inddeles i 3 niveauer.

- I Institutionsniveau,
- II Fakultetsniveau,
- III Institut- og studienævnsniveau.

§ 6. På niveau I er de styrende organer konsistorium og dettes budget- og forretningsudvalg, jfr. kap. 5.

§ 7. På niveau II er de styrende organer fakultetsråd og dettes budget- og forretningsudvalg, jfr. kap. 6 I. Det kan i statuten bestemmes, at der tillige oprettes fagråd med budget- og forretningsudvalg inden for et fakultetsråds område, jvf. kap. 6 II. Stk. 2. Ved institutioner, der kun omfatter ét større fagområde, tilkommer beføjelserne konsistorium og dettes budget- og forretningsudvalg enten fuldt ud eller således, at der tillige oprettes fagråd med budget- og forretningsudvalg, jfr. kap. 6 III. De nærmere regler fastsættes i statuten.

§ 8. På niveau III er de styrende organer institutbestyrelser, jfr. kap. 7 og evt. centralinstitutbestyrelser, jfr. kap. 8 samt studienævn, jfr. kap. 9.

§ 9. Det kan i statuten bestemmes, at der kan eller skal oprettes andre organer med henblik på styrelsen af særlige områder inden for institutionen.

§ 10. Såfremt hensynet til en institutions helt specielle forhold gør det påkrævet, kan der i statuten fastsættes regler, der afviger fra lovens bestemmelser. Sådanne afvigelser kan ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for at tilgodese de særlige forhold.

Kap. 4. Rektoratet.

§ 11. Rektor og prorektor vælges blandt de ved institutionen ansatte professorer og heltidsansatte lektorer.

Stk.2. Stemmeberettigede er medlemmerne af konsistorium og fakultetsråd. Er der ved institutionen ikke oprettet fakultetsråd, men fagråd, er medlemmerne af konsistorium og fagråd stemmeberettigede. Er der ved institutionen hverken oprettet fakultetsråd eller fagråd, er medlemmerne af konsistorium stemmeberettigede.

Stk.3. Den, der er stemmeberettiget efter stk. 2 som medlem af to organer, har to stemmer.

Stk.4. Valget afholdes mellem et halvt og et helt år efter at valg til de organer, hvis medlemmer er stemmeberettigede, har fundet sted. Tidspunktet fastsættes af konsistorium.

§ 12. Rektor og prorektor vælges for tre år ad gangen. Valget sker under ét. Hver kandidatliste skal indeholde én kandidat til rektorposten og én til prorektorposten. Samme kandidat kan opstilles på forskellige lister.

Stk.2. Er der kun opstillet én liste, anses denne for valgt. Er der opstillet to lister, er den liste, der opnår flest stemmer, valgt. Står stemmerne lige, foretages omvalg. Er der opstillet flere end to lister, og opnår en af disse mere end halvdelen af de gyldige afgivne stemmer, er denne liste valgt. Blanke stemmer medregnes ikke ved opgørelsen. Opnår ingen af listerne mere end halvdelen af stemmerne, foretages omvalg mellem de to lister, der har opnået flest stemmer. Har flere lister opnået det højeste stemmetal, deltager alle disse i omvalget. Har én liste opnået det højeste stemmetal, og flere lister det næsthøjeste, deltager ligeledes alle disse i omvalget. Den liste, der ved omvalget opnår flest stem-

mer, er valgt. Har flere opnået det højeste stemmetal, foretages lodtrækning mellem disse.

§ 13. Rektor repræsenterer institutionen udadtil.

Stk. 2. Rektor træffer afgørelse i anliggender, der ikke er henlagt til andre organer, og han kan i øvrigt af det kompetente organ be- myndiges til at afgøre almindelige løbende sager. I uopsættelige sager, som ikke kan afvente behandling hos det organ, der i øvrigt har kompetencen, kan rektor træffe de nødvendige beslutninger. I sådanne tilfælde skal vedkommende organ snarest underrettes om be- slutningen.

Stk. 3. Rektor er ansvarlig for den daglige ledelse af institutio- nens administration. Han drager omsorg for, at sagerne behandles af de efter statutten kompetente organer, og udfærdiger om for- nødent forskrifter for deres ekspedition. Han drager tillige om- sorg for beslutningernes udførelse.

Stk. 4. Rektor kan pålægge organerne og de ved institutionen ansat- te at behandle og afgive udtalelse om emner af betydning for in- stitutionen.

Stk. 5. Rektor påser, at de beslutninger, der træffes af de styren- de organer er lovlige. Han kan pålægge dekaner og fagrådsformænd at yde ham bistand til denne virksomhed.

Stk. 6. Rektor forhandler almene og væsentlige spørgsmål med konsi- storium og den løbende forvaltning af institutionen med konsisto- riums budget- og forretningsudvalg.

§ 14. Rektor er formand for konsistorium og for dettes budget- og forretningsudvalg.

§ 15. Prorektor er rektors stedfortræder og bistår i øvrigt ved varetagelsen af dennes opgaver. Prorektor er næstformand for konsistorium og for dettes budget- og forretningsudvalg.

§ 16. Bestemmelser om ekstraordinært rektor- og prorektorvalg samt om midlertidig varetagelse af rektors funktioner, hvis både rektor og prorektor har forfald, fastsættes i statutten.

§ 17. Hvis rektor og prorektor er medlem af eller vælges til et styrende organ, indtræder deres suppleanter, så længe de varetager rektor- og prorektorhvervet.

§ 18. Til rådighed for rektor står en administration, der ledes af en administrativt uddannet chef.

Kap. 5. Institutionsniveau.

A. Organer.

Konsistorium.

§ 19. Konsistorium består af rektor og prorektor samt herudover et antal professorer og heltidsansatte lektorer, studerende og tekniske og administrative medarbejdere i forholdet 2:1:1. Er antallet af tekniske og administrative medarbejdere inden for institutionens område under halvdelen af det samlede antal heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere, nedsættes antallet af konsistoriemedlemmer, der tilhører gruppen tekniske og administrative medarbejdere, dog til det halve, således at forholdet bliver 4:2:1.

§ 20. Konsistoriums medlemstal fastsættes i statuten.

Stk. 2. Er der ved institutionen oprettet fakultetsråd, bestemmes det i statuten, hvor mange professorer og heltidsansatte lektorer, der skal repræsentere de enkelte fakultetsråds områder. Er der ved en institution oprettet fagråd, men ikke fakultetsråd, kan en tilsvarende bestemmelse optages i statuten for fagrådernes områder.

Stk. 3. Der kan i statuten bestemmes, hvorledes de mandater, der skal besættes af de tekniske og administrative medarbejdere, fordeles mellem forskellige områder.

§ 21. Chefen for administrationen og, efter nærmere bestemmelse i statuten, eventuelt andre deltager i konsistoriums møder uden stemmeret.

§ 22. Gruppen professorer og heltidsansatte lektorer i konsistorium vælges ved direkte valg af de heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere. Dog er dekaner og ved institutioner uden

fakultetsråd men med fagråd disses formænd fødte medlemmer. Såfremt de pågældende i forvejen er valgt til medlem af konsistorium, indtræder deres suppleant ved konsistorievalget i konsistorium.

Budget- og forretningsudvalg.

§ 23. Konsistorium nedsætter et budget- og forretningsudvalg på højst 14 medlemmer.

Forskningsudvalg.

§ 24. Konsistorium nedsætter et forskningsudvalg.

Stk. 2. Rektor eller en af denne udpeget professor eller heltidsansat lektor er formand for udvalget. Herudover vælger grupperne i konsistorium hver for sig medlemmer til udvalget i forholdet 4:1:1. Udvalgets medlemmer skal opfylde betingelserne for at være medlem af konsistorium.

B. beføjelser.

§ 25. Konsistorium har følgende beføjelser:

1. Konsistorium behandler sager om institutionens organisatoriske opbygning, herunder institutstrukturen, udarbejder forslag til statut og fastsætter standardforretningsorden for de styrende organer.
2. Konsistorium afgiver udtalelse til undervisningsministeriet om forslag til generelle bestemmelser, der udstedes i henhold til § 3, stk. 1 og om andre almene spørgsmål, som forelægges af ministeriet, eller som institutionen selv ønsker at rejse.
3. Konsistorium fastlægger hovedretningslinierne for institutionens virke, herunder den langsigtede fysiske og økonomiske planlægning, og forhandler i øvrigt almene og væsentlige spørgsmål med rektor.
4. Konsistorium afgør sager, der vedrører forholdet mellem to eller flere fakultetsråd.
5. Konsistorium afgør sager om tildeling af æresdoktorgrader og relegation af studerende.

§ 26. Budget- og forretningsudvalget udarbejder institutionens budgetforslag, fordeler de tildelte bevillinger og påser, at budgettet overholdes.

Stk.2.Konsistorium kan bemyndige udvalget til at træffe afgørelse på sine vegne.

Stk.3.Udvalget forhandler den løbende forvaltning af institutionen med rektor, jfr. § 13, stk. 6.

§ 27. Forskningsudvalget skal følge forskningen inden for institutionen og rådgive konsistorium om institutionens forskning og budget- og forretningsudvalg om fordelingen af ressourcer til forskningen.

Kap. 6. Fakultetsniveau.

§ 28. Antallet af fakultetsråd og eventuelle fagråd, rådernes områder og medlemstal fastsættes i statuten.

I. Beføjelserne ikke delt mellem fakultetsråd og fagråd.

Fakultetsråd.

A. Organer.

§ 29. Fakultetsrådet består af dekan og prodekan, der skal være professorer eller heltidsansatte lektorer, samt et antal professorer, heltidsansatte lektorer eller adjunkter med to års anciennitet ved en højere uddannelsesinstitution, studerende og tekniske og administrative medarbejdere i forholdet 2:1:1. Er antallet af tekniske og administrative medarbejdere under halvdelen af det samlede antal heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere inden for området, nedsættes antallet af repræsentanter for de tekniske og administrative medarbejdere til det halve, således at forholdet bliver 4:2:1.

Stk.2.Varetages en væsentlig del af undervisningen inden for fakultetsrådets område af deltidsansatte lærere, kan det i statuten bestemmes, at denne gruppe herudover repræsenteres i rådet med 2 medlemmer.

§ 30. Gruppen professorer, heltidsansatte lektorer og adjunkter med to års anciennitet ved en højere uddannelsesinstitution vælges af heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere.

Stk.2.Der skal vælges et antal, der svarer til gruppens forholdstal plus 2.

Stk.3.Hvis de faglige forhold inden for rådets område tilsiger det, kan det i statuttens bestemmes, at valgene inden for denne gruppe sker inden for nærmere fastlagte fagområder.

§ 31. Det kan i statuttens bestemmes, hvorledes de mandater, der skal besættes af de tekniske og administrative medarbejdere fordeles mellem forskellige områder.

Dekan og prodekan.

§ 32. Dekan og prodekan vælges for tre år af fakultetsrådet blandt de professorer og heltidsansatte lektorer, der har sæde i rådet.

Budget- og forretningsudvalg.

§ 33. Fakultetsrådet nedsætter et budget- og forretningsudvalg på højst 14 medlemmer.

Forskningsudvalg.

§ 34. Fakultetsrådet nedsætter et forskningsudvalg, der sammensættes som nævnt i § 24. Dekanen eller en af ham udpeget professor eller heltidsansat lektor er formand for udvalget. Udvalgets medlemmer skal opfylde betingelserne for at være medlem af fakultetsrådet.

Studieordningsudvalg.

§ 35. Forinden fakultetsrådet træffer beslutning i de sager, der er nævnt i § 37, nr. 1 - 2, skal sagen behandles i et særligt rådgivende udvalg, jfr. dog stk. 2. Dekanen udpeger udvalgets formand. Af udvalgets øvrige medlemmer skal halvdelen udpeges af det eller de berørte studienævn, jfr. § 74 stk. 4 og halvdelen af fakultetsrådet.

Stk.2.I sager af mindre væsentlig betydning kan fakultetsrådet dog undlade at nedsætte sådanne udvalg.

Fagkyndige bedømmelsesudvalg.

§ 36. Til behandling af sager om ansættelse og forfremmelse af heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere, om ansæt-

telse af eksterne lektorer samt om erhvervelse af licentiat- og doktorgrader skal der nedsættes fagkyndige bedømmelsesudvalg.

Stk.2.Inden rådet træffer beslutning om sammensætningen af sådanne udvalg, skal der indhentes forslag herom fra det eller de nærmest berørte institutters lærerforsamling eller faglige udvalg. Forslagene, der hver for sig skal angive den fuldstændige sammensætning af udvalget, fremsendes gennem institutbestyrelsen med dennes bemærkninger.

Stk.3.Ved rådets behandling kan ethvert medlem af rådet fremsætte yderligere fuldstændige forslag om udvalgets sammensætning. Alle foreliggende forslag sættes under afstemning. Den endelige afstemning foregår mellem de to forslag, der har fået størst tilslutning.

B. Beføjelser.

§ 37. Fakultetsrådet træffer beslutning i alle sager inden for dets område, der ikke er henlagt til andre organer. Det udøver især følgende beføjelser:

1. Rådet udarbejder forslag til de regler om uddannelserne, der fastsættes ved ministeriel bekendtgørelse, og behandler eventuelle forslag til sådanne regler, som undervisningsministeren forelægger institutionen til udtalelse. Rådet udarbejder ligeledes regler vedrørende uddannelserne, som skal godkendes af undervisningsministeriet.
2. Inden for rammerne af de ministerielle bekendtgørelser og i overensstemmelse med eventuelle forskrifter i disse fastsætter rådet uddybende og supplerende regler og faglige retningslinier til en samlet studieordning for den enkelte uddannelse eller det enkelte fag i en uddannelse.
3. Rådet påser, at de under 1. og 2. omtalte regler overholdes ved undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse.
4. Hvis institutter under fakultetsrådet medvirker ved undervisning for andre grupper end de studerende, der er indskrevet med henblik på et samlet uddannelsesforløb, kan fakultetsrådet fastsætte regler for denne undervisning.

5. Rådet afgiver indstilling eller træffer afgørelse i sager om ansættelse, forfremmelse, orlov og afsked, for så vidt angår heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere samt eksterne lektorer.
6. Det kan i statutten bestemmes, at rådet ansætter og afskediger undervisningsassistenter og hjælpelærere. I så fald udpeger rådet også ansvarlige lærere, jfr. § 61 stk. 2 nr. 4 efter indstilling fra vedkommende institutbestyrelse eller institutbestyrelser.
7. Rådet tildeler licentiat- og doktorgrader og afgiver indstilling til konsistorium om tildeling af æresdoktorgrader.
8. Rådet træffer afgørelse om tildeling af kandidat- og seniorstipendier.
9. Rådet afgør klager over beslutninger truffet af institutbestyrelser, centralinstitutbestyrelser og studienævn indbragt for rådet af den eller de berørte parter eller af rektor. Såfremt der i henhold til § 68 stk. 3 er tillagt centralinstitutbestyrelsen kompetence til at afgøre klager over beslutninger truffet af institutbestyrelser, kan sådanne afgørelser dog ikke indbringes for fakultetsrådet. I statutten kan fastsættes regler om klagefrister og om klagesagers behandling.

§ 38. Forinden rådet træffer beslutning i de sager, der er nævnt i § 37 nr. 1 og 2, skal disse forberedes i overensstemmelse med § 35, og det eller de berørte studienævn og institutbestyrelser have lejlighed til at udtale sig.

§ 39. Forinden rådet træffer afgørelse i sager om ansættelse af undervisningsassistenter og hjælpelærere, jfr. § 37 nr. 6, skal der foreligge en indstilling fra den eller de ansvarlige lærere.

§ 40. Dekanen er formand for fakultetsrådet og dets budget- og forretningsudvalg. Han leder møderne og drager omsorg for beslutningernes udførelse. Han handler på rådets og budget- og forretningsudvalgets vegne i uopsættelige sager, der ikke kan afvente behandling i organet, og kan iøvrigt af dette bemyndiges til at afgøre almindelige løbende sager.

Stk.2.Dekanen bistår for sit område rektor i tilsynet med de trufne beslutningers lovlighed, jfr. § 13 stk. 5.

Stk.3.Prodekanen er dekanens stedfortræder og bistår med varetagelsen af dennes opgaver. Prodekanen er næstformand for fakultetsrådet og dettes budget- og forretningsudvalg.

§ 41. Budget- og forretningsudvalget udarbejder områdets budgetforslag, fordeler de tildelte bevillinger og påser, at budgettet overholdes.

Stk. 2. Fakultetsrådet kan bemyndige udvalget til at træffe afgørelse på sine vegne.

§ 42. Fakultetsrådets forskningsudvalg følger forskningen inden for rådets område. Det er rådgivende for fakultetsrådet i forskningsanliggender og for budget- og forretningsudvalget vedrørende fordeling af ressourcer til forskning.

II. Beføjelserne delt mellem fakultetsråd og fagråd.

A. Organer.

Fakultetsråd.

§ 43. Om fakultetsrådets sammensætning gælder bestemmelserne i § 29 .

Stk.2.Medlemmerne vælges af og blandt de enkelte gruppers repræsentanter i fagrådene. Der vælges et antal lærermedlemmer, der svarer til gruppens forholdstal plus 2.Det fastsættes i statuten, hvor mange mandater, der skal besættes af de enkelte grupper i hvert fagråd.

Stk.3.Er de deltidsansatte lærere repræsenteret i et fagråd, indtræder begge repræsentanter i fakultetsrådet. Er de repræsenteret i flere fagråd, vælger de tilsammen af deres midte 2 repræsentanter til at indtræde i fakultetsrådet.

Dekan, prodekan og fakultetsrådets budget- og forretningsudvalg.

§ 44. Fakultetsrådet vælger dekan og prodekan samt budget- og forretningsudvalg efter reglerne i §§ 32 - 33. Det kan i sta-

tutten bestemmes, at hvert fagråd skal repræsenteres ligeligt i budget- og forretningsudvalget, og at fagrådsformændene skal være fødte medlemmer.

Fagråd.

§ 45. Fagrådet sammensættes på samme måde som fakultetsråd, jfr. §§ 29 - 31, idet fagrådsformand og-næstformand træder i stedet for dekan og prodekan.

Fagrådsformand og-næstformand og fagrådets budget- og forretningsudvalg.

§ 46. Fagrådet vælger formand og næstformand samt budget- og forretningsudvalg efter reglerne i §§ 32 - 33.

Forskningsudvalg, studieordningsudvalg og faglige bedømmelsesudvalg.

§ 47. Disse udvalg nedsættes af fagrådet. Fagrådsformanden træder i stedet for dekanen, jfr. §§ 34 - 36.

B. Beføjelser.

§ 48. Fakultetsrådet træffer beslutning i alle sager, der har betydning for hele området eller for flere fagråd.

§ 49. Fakultetsrådets budget- og forretningsudvalg udarbejder områdets budgetforslag på grundlag af bidrag fra fagrådene, fordeleler de tildelte bevillinger mellem fagrådene og påser, at budgettet overholdes.

§ 50. Fagrådene, fagrådsformændene og fagrådernes budget- og forretningsudvalg har inden for deres område de i §§ 37, 40 og 41 nævnte beføjelser og skal iagttage samme forberedende procedure.

§ 51. Forskningsudvalgene har inden for fagrådernes områder de i § 42 nævnte opgaver.

III. Institutioner uden fakultetsråd.

§ 52. Det kan i statuten bestemmes, at konsistorium og dets budget- og forretningsudvalg overtager de i dette kapitel nævnte beføjelser.

Stk. 2. Det kan i statuten også bestemmes, at der ved en institution oprettes fagråd med budget- og forretningsudvalg. I så fald bestemmes det i statuten, hvorledes de i dette kapitel nævnte beføjelser fordeles mellem konsistorium og dets budget- og forretningsudvalg og fagrådene og disses budget- og forretningsudvalg. Reglerne i kap. 6 II bør herved tjene som forbillede.

Kap. 7. Institutter.

§ 53. En institutions undervisning og forskning varetages normalt af institutter, og institutionens lærere og videnskabelige medarbejdere skal være tilknyttet et institut.

§ 54. I statuten anføres institutterne og disses område med angivelse af, hvilket fakultetsråd eller fagråd, de hører under. Det kan dog, når særlige forhold taler derfor bestemmes, at et institut hører under konsistorium eller under flere fakultets- eller fagråd.

A. Organer.

Institutrådet.

§ 55. Institutrådet består af:

1. Samtlige heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere ved instituttet.
2. De tekniske og administrative medarbejdere ved instituttet.
3. Repræsentanter for de studerende, der deltager i den undervisning, der varetages af instituttet, i et antal, der fastsættes i statuten, jfr. dog § 57. Antallet af de studendes repræsentanter kan højst udgøre halvdelen af lærergruppens medlemmer. Repræsentanterne udpeges for 1 år af studenterrepræsentanterne i det eller de nærmest vedkommende studienævn. Har bestemte grupper af studenter i længere tid arbejdsplads på instituttet, skal studenterrepræsentanterne udpeges blandt disse.

4. Efter konsistoriums bestemmelse 2 repræsentanter for de deltidsansatte lærere, hvor en væsentlig del af undervisningen inden for instituttets område varetages af deltidslærere. Repræsentanterne vælges af deltidslærernes repræsentanter i det eller de vedkommende studienævn for 1 år.

Institutbestyrelsen.

§ 56. Institutbestyrelsen består af 5 medlemmer.

Stk.2.3 medlemmer vælges af de i § 55 nr. 1 og 4 nævnte medlemmer af institutrådet blandt de til vedkommende institut knyttede professorer og heltidsansatte lektorer og herudover andre heltidsansatte videnskabelige medarbejdere, der har mindst 2 års anciennitet ved en højere uddannelsesinstitution.

Stk.3.1 medlem vælges af og blandt de i § 55 nr. 2, nævnte tekniske og administrative medarbejdere.

Stk.4.1 medlem af og blandt de i § 55 nr. 3 nævnte repræsentanter for de studerende.

§ 57. Varetager et institut slet ikke eller kun i meget begrænset omfang undervisning, kan det i statuten bestemmes, at der ikke skal være repræsentanter for de studerende i institutrådet og institutbestyrelsen.

Institutbestyrer.

§ 58. Institutbestyrelsen vælger for 3 år af sin midte en formand, der skal være professor eller heltidsansat lektor.

Lærerforsamling og faglige udvalg.

§ 59. Ved institutter, hvor antallet af professorer og heltidsansatte lektorer er mindre end 8, udgør disse en lærerforsamling. Institutbestyreren er formand.

Stk.2.Er antallet af professorer og heltidsansatte lektorer 8 eller derover, nedsættes et fagligt udvalg på højst 12 medlemmer. Det består af et lige stort antal professorer og heltidsansatte lektorer valgt af og blandt hver gruppe jf. sig. Er der til instituttet kun knyttet én professor, indtræder dog 2 lektorer i

udvalget. Institutbestyreren er født medlem, idet han indgår i enten professor- eller lektorgruppen.

Stk.3.Hvis de faglige forhold på et institut tilsiger det, kan fakultets- eller fagrådet efter indstilling fra institutbestyrelsen bestemme, at der etableres flere faglige udvalg.

B. Beføjelser.

§ 60. Institutrådet drøfter instituttets forhold og skal holdes underrettet om dets finansielle vilkår.

Stk.2.Institutrådets drøftelser skal særlig vedrøre spørgsmål, som angår alle ansatte, såsom principperne for arbejdets tilrettelæggelse, arbejdslokalernes indretning, medarbejdernes sikkerhed og principperne for den førte personalepolitik.

Stk.3.Institutrådet vælger institutbestyrelsen efter de i § 56 fastsatte regler. § 84 finder tilsvarende anvendelse.

§ 61. Institutbestyrelsen forestår instituttets drift og er ansvarlig for anvendelsen af de tildelte bevillinger.

Stk.2.Bestyrelsen har i øvrigt følgende beføjelser:

1. Udarbejder instituttets budgetforslag, fordeler de tildelte bevillinger og påser, at budgettet overholdes.
2. Fordeler arbejdsopgaverne blandt de ansatte på instituttet og påser, at disse arbejdsforpligtelser opfyldes.
3. Træffer beslutning i instituttets forskningsanliggender. Den enkelte forsker kan dog frit vælge sine forskningsopgaver, når dette kan ske uden at belaste instituttets ressourcer uforholdsmæssigt og vigtige fælles forskningsprojekter ikke derved forhindres eller hæmmes. Hvor en bestemt forskers bistand er nødvendig for en forskningsopgaves gennemførelse, kan institutbestyrelsen dog, pålægge vedkommende at medvirke for en nærmere fastsat periode.
4. Udpeger den eller de professorer eller lektorer, der for en nærmere angivet periode skal være ansvarlige for et bestemt undervisningsområde, jfr. dog § 37 nr. 6. Andre lærere kan kun efter forud indhentet godkendelse fra fakultets- eller fagråd udpeges som ansvarlige for et bestemt undervisningsområde.

5. Hvis ikke andet er bestemt i statuten, jfr. § 37 nr. 6, træffer institutbestyrelsen afgørelse om opslag og besættelse af stillinger som undervisningsassistent og hjælpelærer efter indstilling fra den eller de lærere, der efter nr. 4 er udpeget som ansvarlige.
6. Afgiver indstilling til fakultets- eller fagrådet i sager, der skal afgøres af dette, og som angår instituttets område, herunder om studieordningen, jfr. § 38, og videregiver forslag om opslag vedrørende ledige stillinger som professor og adjunkt/lektor og om sammensætningen af fagkyndige udvalg med sine bemærkninger, jfr. § 36 stk. 2.

§ 62. Institutbestyreren er formand for institutråd, institutbestyrelse, lærerforsamling og faglige udvalg.

Stk. 2. Han leder organernes møder og drager omsorg for udførelsen af deres beslutninger. Han handler på institutbestyrelsens vegne i uopsættelige sager, der ikke kan afvente behandling i bestyrelsen og kan i øvrigt bemyndiges til at afgøre almindelige løbende sager.

§ 63. Lærerforsamling eller faglige udvalg udarbejder forslag til stillingsbeskrivelser for ledige stillinger som professor eller adjunkt/lektor og til sammensætningen af fagkyndige bedømmelsesudvalg, jfr. § 36 stk. 2.

Stk. 2. Lærerforsamling eller faglige udvalg skal udtale sig, forinden institutbestyrelsen træffer afgørelse vedrørende de i § 61 stk. 2, nr. 3 og 4 nævnte anliggender, og forinden bestyrelsen udtaler sig om studieordningsregler.

Kap. 8. Centralinstitutter.

§ 64. Det kan i statuten bestemmes, at flere institutter danner et centralinstitut.

A. Organer.

Centralinstitutrådet.

§ 65. Centralinstitutrådet består af to heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere fra hvert institut valgt af og blandt

denne gruppe i hvert institutråd, en teknisk eller administrativ medarbejder fra hvert institut valgt af og blandt denne gruppe i hvert institutråd og én studerende fra hvert institut valgt af og blandt denne gruppe i hvert institutråd. Deltidslærere i institutrådene vælger sammen med den øvrige lærergruppe.

Stk.2.Er der væsentlig forskel på størrelsen af de institutter, der danner centralinstituttet, kan det i statuten bestemmes, at de større institutters repræsentation i centralinstitutrådet forøges, dog således at forholdet mellem grupperne bevares.

Centralinstitutbestyrelse og centralinstitutbestyrer.

§ 66. Centralinstitutrådet vælger i overensstemmelse med reglerne i § 56 en centralinstitutbestyrelse.

Stk.2.Bestyrelsen vælger en bestyrer i overensstemmelse med reglerne i § 58.

Forskningsudvalg.

§ 67. Centralinstitutrådet nedsætter et forskningsudvalg. Centralinstitutbestyreren eller en af ham udpeget professor eller heltidsansat lektor er formand for udvalget. Herudover vælger grupperne i centralinstitutrådet hver for sig medlemmer i forholdet 4:1:1. Udvalgets medlemmer skal opfylde betingelserne for at være medlem af vedkommende fakultetsråd.

B. Beføjelser.

§ 68. Centralinstitutbestyrelsen udarbejder centralinstituttets budgetforslag, fordeler de tildelte bevillinger til de institutter, der danner centralinstituttet og påser, at budgettet overholdes.

Stk.2.Det kan i statuten bestemmes, at centralinstitutbestyrelsen overtager alle eller nogle af de i § 61, stk. 2, nr. 4-6 nævnte beføjelser. I så fald finder § 63 stk. 2 tilsvarende anvendelse.

Stk.3.Det kan i statuten bestemmes, at klager over afgørelser truffet af institutbestyrelser behandles af centralinstitutbestyrelsen og ikke af fakultetsrådet, jfr. § 37 nr. 9.

§ 69. Forskningsudvalget følger forskningen inden for centralinstituttets område og er rådgivende i forskningsanliggender, herunder vedrørende fordeling af ressourcer til forskning.

§ 70. I statuttens fastsættes iøvrigt nærmere bestemmelse om organernes beføjelser.

Kap. 9. Studienævn.

§ 71. Antallet af studienævn, disses område og medlemstal fastsættes af konsistorium.

Stk. 2. Det fastsættes ligeledes af konsistorium, under hvilket fakultetsråd eller fagråd et studienævn henhører. Undtagelsesvis kan et studienævn henhøre under mere end et fakultetsråd eller fagråd eller under konsistorium.

Stk. 3. Der kan oprettes studienævn såvel for et samlet uddannelsesforløb som for enkelte fag eller enkelte dele af et uddannelsesforløb. Indenfor de af konsistorium fastsatte rammer afgrænser vedkommende fakultets- eller fagråd de enkelte studienævns opgaver og afgør eventuelle konflikter mellem disse.

A. Sammensætning m.v.

§ 72. Hvert studienævn består af lige mange lærere og studerende.

Stk. 2. Repræsentanterne for lærerne vælges af såvel heltidsansatte som deltidsansatte lærere inden for studienævnets område blandt de heltidsansatte lærere. Såfremt en væsentlig del af undervisningen inden for området varetages af deltidsansatte lærere, udgør disse dog efter konsistoriums nærmere bestemmelse en særlig valggruppe, der vælger sine repræsentanter. De mandater, der besættes af deltidslærerne kan højst udgøre 2/5 af det samlede antal lærermedlemmer.

Stk. 3. De studerendes repræsentanter vælges af og blandt de studerende inden for det pågældende studienævns område.

§ 73. Studienævnet vælger en formand, der skal være professor eller heltidsansat lektor.

B. Beføjelser.

§ 74. Studienævnet foretager forud for hvert semester en opgørelse over ønskerne om undervisningen for studerende, der er indskrevet med henblik på et samlet uddannelsesforløb inden for studienævnets område, og fremsender disse til det eller de institutter, der skal levere undervisningen, og til fakultetsrådets eller fagrådets budget- og forretningsudvalg.

Stk.2.Inden for rammerne af de i § 37 nr. 1 og 2 omtalte regler og i overensstemmelse med eventuelle forskrifter i disse samt inden for de bevillings- og ressourcemæssige rammer træffer studienævnet ,efter forhandling med den eller de ansvarlige lærere, beslutning om retningslinier for undervisningens tilrettelæggelse, herunder fordeling af undervisningen på semestre, timeplan og pensumbeskrivelse, og afholdelse af eksamen.

Stk.3.Studienævnet kan dispensere fra de i § 37 nr. 1 og 2 fastsatte bestemmelser, når hjemmel herfor forefindes.

Stk.4. Studienævnet udpeger medlemmer til studieordningsudvalg i henhold til § 35. Af disse medlemmer skal halvdelen udpeges af henholdsvis lærergruppen og de studerendes gruppe.

Stk.5.Studienævnet skal have lejlighed til at udtale sig om oprettelse og nedlæggelse af lærerstillinger og om de undervisningsmæssige kvalifikationer hos ansøgere til disse stillinger.

Stk.6.Andre sager, der vedrører undervisningen under studienævnets område, herunder de sager, der er nævnt i § 37 nr. 1 og 2, skal forelægges nævnet til udtalelse, inden sagen afgøres.

Kap. 10. Konsistoriums, fakultets- og fagråds samt studienævns virkemåde.

§ 75. De styrende organers funktionsperiode fastsættes i statuten .

Stk.2.Når styrende organer oprettes i løbet af valgperioden gælder valg af medlemmer for resten af perioden. Nedlægges organet, bortfalder mandatet.

§ 76. Organerne fastsætter selv deres forretningsorden inden for rammerne af reglerne i denne lov og den standardforretningsorden, som fastsættes af konsistorium.

Stk.2.Det fastsættes i forretningsordenen,når og hvor ordinære møder skal afholdes. Ekstraordinære møder afholdes, når formanden finder det fornødent, men skal dog afholdes, når en trediedel af organets medlemmer eller mindst en af de repræsenterede grupper forlanger det. Formanden sørger for offentliggørelse af tid og sted for mødernes afholdelse.

Stk.3.Formanden giver inden mødet i videst muligt omfang medlemmerne underretning om, hvilke sager der vil komme til behandling på møderne og sørger så vidt muligt for, at sagerne og de oplysninger, der er tilvejebragt til bedømmelse af disse, forelægges til medlemmernes gennemsyn i passende tidsrum forinden mødet.

§ 77. Organerne udøver sædvanligvis deres virksomhed i møder. Formanden kan dog bestemme, at mindre væsentlige sager afgøres skriftligt. Fremsættes der krav herom af 2 af organets medlemmer, skal sådanne sager dog behandles i et møde.

Stk.2.Møderne er offentlige, medmindre det på grund af sagens beskaffenhed eller omstændighederne i øvrigt findes nødvendigt eller ønskeligt, at behandlingen sker for lukkede døre. Sager om enkeltpersoners personlige og økonomiske forhold, herunder sager om ansættelser, forfremmelser og afskedigelser samt sager om planer eller forhandlinger om køb og salg af faste ejendomme, bedømmelse af ordre til eller tilbud fra leverandører eller entreprenører skal behandles for lukkede døre. I sådanne sager har medlemmerne tavshedspligt.

Stk.3.Rektor eller en af ham udpeget person har ret til at overvære en sags behandling for lukkede døre.

§ 78. Organerne er beslutningsdygtige, når mindst halvdelen af det i statuten fastsatte antal medlemmer er til stede.

Stk.2.Beslutninger træffes ved almindelig stemmeflertal blandt de fremmødte, med mindre andet fastsættes af undervisningsministeren, jfr. dog §§ 36 og 83. Står stemmerne lige, er, bortset fra studienævn, formandens stemme afgørende.

§ 79. Organernes beslutninger optages i et beslutningsreferat. Ethvert af medlemmerne kan forlange sin afvigende mening kort optaget i beslutningsreferatet og ved sager, der skal fremsendes til anden myndighed, kræve, at denne samtidig gøres bekendt med indholdet af referatet. Det pågældende medlem kan ved sagens fremsendelse ledsage denne med en begrundelse for sit standpunkt.

§ 80. Et medlem kan ikke deltage i forhandlinger og afstemninger om en sag, hvori han har en individuel og væsentlig interesse.

Stk.2. Et medlem skal underrette vedkommende organ, hvis der foreligger forhold, der kan give anledning til tvivl om hans habilitet.

Stk.3 Organet afgør, om et medlem kan deltage i forhandlinger og afstemninger. Afgørelsen kan indbringes for rektor, der i øvrigt af egen drift kan tage habilitetsspørgsmålet op i henhold til § 13 stk. 5.

§ 81. Når et medlem mister sin valgbarhed i løbet af valgperioden eller erklæres inhabil, eller når et medlem ved fravær i mindst 2 måneder er ude af stand til at deltage i organets arbejde, indkalder dette en suppleant til at indtræde.

§ 82. I organer, hvor der af medlemmerne skal vælges såvel formand som næstformand, sker valget i 2 adskilte valg. Formanden vælges først.

§ 83. Nedsætter et organ et udvalg med besluttende kompetence, skal hver af de i organet repræsenterede grupper vælge repræsentanter hertil i det forhold, hvori de er repræsenterede. Eventuelle repræsentanter for deltidslærerne vælger dog sammen med den øvrige lærergruppe. Medlemmerne skal udpeges blandt gruppernes egne medlemmer i organet. Hvor formand og næstformand er overtallige medlemmer af organet, indgår de i lærergruppen ved valg af medlemmer, og de er herudover selv overtallige medlemmer og henholdsvis formand og næstformand for udvalget. De kan dog bortset fra budget- og forretningsudvalg udpege andre af organets professorer eller heltidsansatte lektorer til at indtræde i deres sted som medlemmer og formand og/eller næstformand.

Stk.2. Nedsætter et organ udvalg uden besluttende kompetence, skal, hvor ikke andet er bestemt i loven eller i henhold til denne, hver af de repræsenterede grupper - medmindre der er enighed om en anden fremgangsmåde - vælge repræsentanter hertil inden for eller uden for organets medlemskreds i det forhold, hvori de er repræsenterede. Deltidslærere og overtallige formænd og næstformænd vælger sammen med den øvrige lærergruppe. Herudover er formanden for organet eller den, han udpeger, formand for udvalget.

§ 84. Inden for de enkelte grupper sker valg af repræsentanter som forholdstalsvalg.

Kap. 11. Bestemmelser om valg.

§ 85. Efter nærmere bestemmelse i statutten nedsættes der valgudvalg.

§ 86. Direkte valg til de styrende organer afholdes som forholdstalsvalg. Reglerne om valgets opgørelse skal fastsættes således, at der sikres en rimelig repræsentation af mindretal.

§ 87. Såfremt der i et organ er enighed herom mellem en valggruppes medlemmer, kan der ud over de eventuelle i statutten fastsatte opdelinger ske opdeling af de stemmeberettigede i mindre grupper, der hver for sig vælger et nærmere fastsat antal repræsentanter. Er der ikke enighed, kan sådan opdeling ikke finde sted.

Stk.2.Har en valggruppe truffet beslutning om opdeling, kan et antal stemmeberettigede svarende til en fjerdedel af antallet af stemmeberettigede for hvert mandat kræve, at valget afholdes uden opdeling.

§ 88. Er der ved valg af repræsentanter for de heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere og for det tekniske og administrative personale ikke opstillet og valgt så mange kandidater, at disse grupperes mandater kan besættes fuldt ud, foranstalter valgudvalget lodtrækning mellem de valgbare inden for gruppen om hvem, der skal indtræde i organet. Såfremt det i løbet af valgperioden viser sig, at der ved det ordinære valg ikke er valgt et tilstrækkeligt antal suppleanter til, at de nævnte grupper kan være fuldtallige, holdes suppleringsvalg, medmindre rektor foreskriver andet.

§ 89. Hvor loven kræver, at formandskabet i et organ skal varetages af personer inden for bestemte grupper, og sådanne ikke er indvalgt i organet, skal der holdes nyt valg. Såfremt de omhand-

lede grupper fortsat ikke opnår valg, udpeges de pågældende af rektor, og de indtræder herefter i organet i stedet for den eller de sidst valgte inden for den samlede gruppe.

§ 90. Til de styrende organer, herunder budget- og forretningsudvalg samt til forskningsudvalg vælges repræsentanter for studerende og for eventuelle deltidslærere for 1 år ad gangen, og repræsentanter for andre lærere og for tekniske og administrative medarbejdere vælges for 3 år ad gangen.

§ 91. Kun studerende, der er indskrevet ved institutionen med henblik på et samlet uddannelsesforløb, er stemmeberettigede, og kun studerende inden for denne gruppe, der har været indskrevet i mindst 1 år, er valgbare.

Stk.2.Kun deltidslærere med afsluttende eksamen fra en højere uddannelsesinstitution eller tilsvarende uddannelse kan være stemmeberettigede og valgbare inden for denne gruppe.

Stk.3.Undervisningsministeren kan bestemme, at kun tekniske og administrative medarbejdere og deltidslærere, der er ansat med mindst et nærmere fastsat timetal, er stemmeberettigede og valgbare.

Stk.4.Ministeren kan iøvrigt træffe beslutning om afgrænsningen af de enkelte grupper.

Kap. 12. Særlige bestemmelser.

§ 92. En institution har ret til at modtage tilskud fra anden side end statskassen samt til at oprette fonde og legater for sådanne tilskudsmidler. Disse fonde og legater holdes uden for statskassen, og der kan alene rådes over dem af de styrelser, der er indsat af institutionen selv i overensstemmelse med de vedtægter, der er fastsat for det enkelte fond eller legat.

§ 93. Til varetagelse af de studerendes interesser kan undervisningsministeren af statskassen yde tilskud til de studenterorganisationer, der er repræsenteret i konsistorium.

Stk.2.Fordelingen af tilskuddene foretages på grundlag af studentergruppernes andel af de samlede afgivne studenterstemmer ved valg til konsistorium.

§ 94. Institutionen stiller lokaler og kontorassistance til rådighed for de grupper, der er repræsenteret i de styrende organer.

Kap. 13. Ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser.

§ 95. Loven får virkning for den enkelte institution fra statutens ikrafttrædelsesdag. Ministeren kan fastsætte særlige bestemmelser om udarbejdelse af den første statut efter denne lov.

§ 96. Undervisningsministeren kan fastsætte overgangsbestemmelser, hvorved gældende bestemmelser midlertidigt fraviges.

§ 97. Ved lovens ikrafttrædelse ophæves lov nr. 362 af 13. juni 1973 om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner som ændret ved lov nr. 328 af 10. juni 1976.

Bemærkninger til lovforslaget.

I. Almindelige bemærkninger.

1. Lovforslagets opbygning.

Dette lovforslags opbygning afviger meget fra den gældende styrelseslovs. Valget af netop denne form for lovtekst skyldes især disse to betragtninger:

Styrelsesloven anvendes af et stort antal mennesker, der er uvant med at læse og bruge lovtekster. Det er derfor væsentligt, at lovteksten er overskuelig, klar og nogenlunde let at læse.

Styrelsesloven skal anvendes på meget forskelligartede uddannelsesinstitutioner. Det er derfor uundgåeligt, at de særlige regler, der fastsættes i de enkelte uddannelsesinstitutioners statutter vil udvise betydelige variationer. Både under udarbejdelsen af de enkelte statutter og ved disses anvendelse i praksis vil det imidlertid være en fordel, at det normale og grundlæggende system er klart og overskueligt stillet op.

Resultatet er blevet en ret lang og systematiseret lovtekst. Lovforslaget er delt i 13 kapitler. Kapitel 1 og 2 omfatter en indledning om lovens område, institutionernes formål og undervisningsministerens beføjelser på området. Kapitel 12 og 13 indeholder nogle afsluttende særbestemmelser om legater og om tilskud til studenterorganisationer samt regler om ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser. De egentlige styrelsesregler findes i de mellemliggende kapitler 3-11.

Styrelsesreglerne heri bygger på det styringsapparat, der er traditionelt for universiteterne, og som også ligger til grund for den gældende styrelseslov. Grundtrækkene er følgende:

Styrelsen foregår normalt på 3 niveauer: et der omfatter hele institutionen, et mellemniveau - i overensstemmelse med traditionen kaldet fakultetsniveau - og et basisniveau. På hvert niveau findes en række organer, som hver udøver bestemte beføjelser.

Kapitel 3 indeholder en kort, orienterende oversigt over styrelsessystemet.

Kapitel 4 og 5 indeholder regler om organer på institutionsniveau og disses beføjelser. Kapitel 6 indeholder regler om organer på mellemniveau og disses beføjelser.

Endelig indeholder kapitel 7, 8 og 9 regler om organer på basisniveau, og disses beføjelser.

Hvert af kapitlerne 4-9 er bygget ensartet op, nemlig i 2 hovedafsnit. I det første anføres organerne, deres sammensætning og tilblivelse, i det andet afsnit redegøres for organernes beføjelser.

Kapitlerne 10 og 11 indeholder fællesbestemmelser om organernes virkeform og om valg.

Overalt er hovedvægten lagt på at give regler for det mest sædvanlige, men loven vil efter forslaget på en række punkter indeholde hjemmel til ved statuten at fastsætte ordninger, der tilgodeser særlige forhold.

2. Lovforslagets indhold i hovedtræk.

Mens lovforslagets opstilling som ovenfor nævnt afviger meget fra den gældende lov, er indholdet af styrelsesreglerne i væsentlig mindre grad forskellige fra de gældende.

Nedenfor anføres en kort oversigt over lovforslagets regler om organer og beføjelser med angivelse af hovedforskellene mellem lovforslaget og gældende regler.

a. På institutionsniveau er organerne, som nu, rektorat, konsistorium og dettes budget - og forretningsudvalg. Bortset fra, at rektor og prorektor efter forslaget skal vælges som par, er der ingen væsentlige ændringer i valgeregler og valgbarhedsbetingelser.

I konsistorium bevares det nuværende vægtforhold mellem grupperne 2:1:1, (4:2:1), men rektor og prorektor går ind som overtallige medlemmer. Desuden bliver kun professorer og heltidsansatte lektorer valgbare inden for lærergruppen, og deltidslærere vil efter forslaget ikke mere kunne repræsenteres i konsistorium.

Konsistorium nedsætter som nu et budget- og forretningsudvalg, der afspejler konsistoriums sammensætning og altså får rektor og prorektor som fødte overtallige medlemmer. Konsistorium skal som noget nyt i forhold til den gældende lov men i overensstemmelse med praksis ved nogle institutioner nedsætte et rådgivende forskningsudvalg. Vægtfordelingen mellem grupperne vil her blive 4:1:1.

Ændringerne i beføjelserne er større, i hvert fald hvis man sammenligner med den gældende lovs tekst. Ved adskillige institutioner er praksis ikke meget forskellig fra det, der her foreslås lovfæstet. Det væsentlige er, at beføjelserne i ret vidt omfang flyttes til rektorat og budget- og forretningsudvalg. Konsistorium skal ikke administrere men derimod fastlægge de overordnede retningslinjer.

o

b. På fakultetsniveau sondres mellem 3 situationer: 1) der er kun fakultetsråd, 2) beføjelserne er delt mellem fakultetsråd og fagråd og 3) der er ingen organer på mellemniveauet eller kun fagråd.

1°. Den første situation er meget udførligt beskrevet. Også her er ændringerne vedrørende organerne små.

Fakultetsrådet sammensættes efter samme skabelon som konsistorium, men her er foruden professorer og heltidsansatte lektorer også adjunkter med 2 års anciennitet valgbare, og der kan ved områder, hvor en væsentlig del af undervisningen varetages af deltidsansatte, indvælges 2 deltidslærere. Bortset fra begrænsningen i valgbareheden for de heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere, der alle er valgbare efter den gældende lov, beror forskellen i sammensætningen således på, at dekan og prodekan samt eventuelle repræsentanter for deltidslærerne er overtallige i forhold til fordelingen 2:1:1 (4:2:1) mellem grupperne.

Fakultetsrådet skal nedsætte budget- og forretningsudvalg og forskningsudvalg efter samme retningslinier som konsistorium. Forskningsudvalg er også her noget nyt i forhold til den gældende lovtekst men ikke overalt i forhold til praksis.

For så vidt angår beføjelserne indeholder forslaget to væsentlige forskelle fra den gældende lov. For det første flyttes beføjelsen til at udarbejde forslag til ministerielle regler om studierne og til inden for disse at fastsætte uddybende og supplerende regler fra studienævnet til fakultetsrådet. Væsentlige regler skal forberedes i særlige udvalg, hvori der sikres studienævnene repræsentanter. For det andet fastslås i lovforslaget, at afgørelser truffet af institutbestyrelser og studienavn kan påklages til fakultetsrådet.

2 . Den anden situation foreligger, hvor beføjelserne inden for et fakultetsråds område deles mellem dette og nogle fagråd. Den væsentligste følge er, at alle beføjelser undtagen ressourcerfor-

delingen mellem fagrådene og sager, der angår hele fakultetet eller flere fagråd, flyttes fra fakultetsrådet og dets budget- og forretningsudvalg til fagrådene og disses budget- og forretningsudvalg. Ordningerne er udførligere skildret end i den nuværende lov men adskiller sig ikke væsentligt fra den, der for tiden praktiseres inden for det samfundsvidenskabelige fakultet ved Københavns og Århus universiteter.

3 . Den tredie situation tager sigte på små eller ensartede institutioner. Loven åbner mulighed for, at det i statutten bestemmes, at der ingen organer skal være på mellemniveau, eller at der kun skal være fagråd. Statutten skal i det sidstnævnte tilfælde fordele mellemniveauekompetencerne mellem konsistorium og dets budget- og forretningsudvalg og fagrådene samt deres budget- og forretningsudvalg.

Lovens ordning svarer i realiteten til den, som de gældende statutter allerede har gennemført på adskillige institutioner.

c. Lovforslagets regler om institutter er væsentlig mere udførlige end den gældende lovs og adskiller sig på væsentlige punkter fra denne.

Efter den gældende lov styres instituttet af et institutråd, der skal vælge en bestyrer og eventuelt en bestyrelse, der er ansvarlig for instituttets daglige drift, men som ikke har nogen selvstændig kompetence. Institutrådet kan dog ikke træffe beslutning om den enkelte forskers valg af forskningsopgave. Institutrådet består af alle heltidsbeskæftigede lærere og videnskabelige medarbejdere samt repræsentanter for de tekniske og administrative medarbejdere og studerende samt eventuelt deltidslærere. Repræsentanterne for de tekniske og administrative medarbejdere og de studerende må tilsammen højst udgøre halvdelen af institutrådets medlemmer.

Efter lovforslaget består institutrådet af alle heltidsbeskæftigede lærere og videnskabelige medarbejdere - hvilket er uændret -, alle tekniske og administrative medarbejdere uanset antal, repræsentanter for de studerende, maksimalt halvt så mange som den første gruppe, samt eventuelt 2 deltidslærere.

Institutrådet skal vælge en bestyrelse på 5 medlemmer. 3 medlemmer vælges af den første gruppe og eventuelle deltidslærerrepræsentanter blandt professorer, heltidsansatte lektorer og øv-

rige heltidsansatte videnskabelige medarbejdere med 2 års anciennitet. Et medlem vælges af det teknisk og administrative personale, og et medlem vælges af de studerendes repræsentanter. Bestyrelsen skal af sin midte vælge en formand, der skal være professor eller heltidsansat lektor.

Hovedindflydelsen på instituttet ligger efter forslaget hos bestyrelsen, hvis beføjelser angår både forskning og undervisning. Bestyrelsen er budgetmyndighed for instituttet, fordeler arbejdsopgaver og træffer afgørelse i forskningsanliggender. Den enkelte forskers frihed til at vælge sine forskningsopgaver bevares men begrænses. Institutbestyrelsens beføjelser vedrørende undervisningen går ud på, at den skal udpege lærere, der er ansvarlige for et bestemt undervisningsområde for en nærmere fastsat periode, og ansætte undervisningsassistenter og hjælpelærere efter indstilling fra disse ansvarlige lærere. Statutten kan dog henlægge disse beføjelser til fakultetsrådet.

Til instituttet knyttes en lærerforsamling eller et, eventuelt flere, faglige udvalg. I forhold til den gældende lov er dette en nydannelse, men lignende organer eksisterer faktisk forskellige steder. Ved små institutter skal der findes lærerforsamlinger bestående af alle professorer og heltidsansatte lektorer. Disse organers vigtigste beføjelser er at udarbejde forslag til sammensætningen af fagkyndige bedømmelsesudvalg og at udtale sig om instituttets forskning, om udpegelsen af ansvarlige lærere, og om studieordninger.

Lovforslaget indeholder i kapitel 8 hjemmel til at oprette centralinstitutter ved at lade flere institutter gå sammen i en fælles organisation med centralinstitutråd og centralinstitutbestyrelse. Bestemmelserne er nye, men faktisk eksisterer der centralinstitutter, der fungerer nogenlunde som lovforslaget angiver. Specielt hvad budgetproceduren angår giver denne struktur en smidigere administration.

d. Lovforslagets regler om studienævn er især forskellige fra den gældende lov på to punkter.

For det første afskaffes centralstudienævnene som overinstans for fagstudienævn. Men der er fortsat hjemmel til at oprette studienævn såvel for et samlet uddannelsesforløb som for enkelte fag eller enkelte dele af et uddannelsesforløb. Der er intet hierarkisk forhold mellem disse forskellige slags studienævn.

For det andet begrænses studienævnets beføjelser. Den hidtidige beføjelse til at ansætte undervisningsassistenter og hjælpelærere flyttes til institutbestyrelsen - eller, hvis statuten bestemmer dette, til fakultetsrådet, og fakultetsrådet eller fagrådet skal for fremtiden udarbejde forslag til ministerielle regler om studierne og fastsætte udfyldende og supplerende regler her indenfor. Indenfor de rammer, som disse regler lægger, træffer studienævnene derimod beslutning om retningslinjerne for undervisningens tilrettelæggelse, herunder pensum.

Studienævnene består også efter forslaget af lige mange lærere og studerende. Dog er reglerne om deltidslærernes repræsentation ændret. Enten er de, hvor en væsentlig del af undervisningen inden for et studienævns område varetages af deltidslærere, særskilt repræsenteret, men med højst $2/5$ af lærerrepræsentationen eller også er de repræsenteret af heltidsansatte lærere.

II. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 1. Danmarks Ingeniørakademi har hidtil på grund af sin nære tilknytning til Danmarks tekniske Højskole været anset som omfattet af loven, uanset at institutionen ikke har forskningsforpligtelser. Der er ikke tilset nogen ændring heri.

For Poskilde Universitetscenter er der midlertidigt med hjemmel i lov nr. 603 af 10. december 1975 fastsat en særlig styrelsesordning. Så længe denne lov gælder, vil den særlige styrelsesordning for centret kunne fungere sideløbende med de organer, der er omtalt i dette lovforslag.

Til § 2.

Bestemmelsen i stk. 1 og 2 samt stk. 5 svarer til den nuværende lovs §2, stk. 1 og stk. 5.

I stk. 1 og 2 er institutionernes normale opgaver beskrevet. Herudover kan der være tillagt institutionerne opgaver af særlig art. Eksempelvis kan nævnes Københavns Universitets varetagelse af retsmedicinske undersøgelser for retsvæsenet.

Bestemmelsen i gældende lovs § 2, stk.4 om, at eksaminer og prøver afholdes under medvirken af censorer, og bestemmelsen om ankekommissioner i § 36 er ikke medtaget i lovforslaget, da sådanne bestemmelser kan fastsættes i medfør af forslaget § 2, stk.1. Det er imidlertid forudsat, at censorer som hidtil skal medvirke ved eksamination og karaktergivning efter bestemmelser fastsat af ministeren. Der er således ikke tilsigtet nogen forringelse af de studerendes retsstilling eller af eksaminernes værdi som bevis for uddannelsens indhold og niveau.

Lovforslagets § 2, stk.3 svarer til den gældende lovs §2, stk. 2, og forslaget §2, stk.4 er en begrænsende tilføjelse hertil. Forslaget bygger på synspunkter fremsat af et af undervisningsministeren nedsat udvalg vedrørende styring af forskningen. De går i korte træk ud på følgende:

Den gældende styrelseslovs § 2, stk.2 - forslaget § 2, stk. 3 - begrænser mulighederne for en central styring af forskningen ved de højere uddannelsesinstitutioner. Ministeren afskæres fra at påbyde en institution at tage en bestemt forskningsopgave op. Ud fra ønsket om en øget samfundsmæssig styring af forskningen kan denne begrænsning ses som en ulempe. Alligevel bør reglen bevares. Der er 2 sæt argumenter herfor: Den gældende styrelseslovs § 2, stk.2 er det håndgribelige udtryk for en grundsætning, som man hidtil har anset for samfundsmæssig gavnlig, og som især de højere uddannelsesinstitutioner anser for helt central. Selv om de højere uddannelsesinstitutioner her i landet som i de fleste andre lande næsten udelukkende finansieres af staten, er der en værdi i, at netop denne del af forskningen er fri - i betydningen ikke kan dirigeres ved ordrer fra de til enhver tid værende indehavere af statsmagten.

Grundsætningen om universitetsforskningens frihed bæres imidlertid også af mere praktiske betragtninger. Ministerens adgang til at bestemme forskningsopgaver ville indebære risiko for forvriddning af forskningen ved kortsigtede beslutninger og specielt, at grundforskningen, som netop ved de højere uddannelsesinstitutioner spiller en hovedrolle, ville komme til at lide skade til fordel for den anvendte forskning. Hertil kommer, at ministeren og den centrale statsmagt i øvrigt har tilstrækkelige styringsmidler. Ved at knytte forudsætninger om en vis forskning til institutionernes bevillinger kan bevillingsmyndighederne nemlig i meget vidt omfang styre forskningen.

Selv under fastholdelse af grundsætningen om universitetsforskningens frihed, har man dog ment at burde give ministeren beføjelse til at forlange redegørelser for resultaterne af allerede foretaget forskning jfr. stk. 4 . Erfaringerne viser, at sådanne redegørelser især vil være nyttige under forberedelse af reformer i lovgivningen og ved offentlig planlægning.

Planlægningsrådet for forskningen har i sin indstilling om styring af universitetsforskningen, af 1975, foreslået, at institutionerne får pligt til at forhandle med udenforstående, der ønsker bestemte forskningsopgaver taget op på institutionerne.

For ikke at pålægge institutionerne et alt for stort arbejde bør pligten til at forhandle indskrænkes til at angå henvendelser fra undervisningsministeren. Men i så fald er en særlig lovbestemmelse herom overflødig. Undervisningsministerens beføjelser til at

forlange forhandling må følge af lovforslagets §3, stk.4. Det må understreges, at her kun er tale om retlige forpligtelser. Institutionerne har naturligvis adgang til efter eget valg at efterkomme anmodninger fra hvem som helst om gennemførelse af forskning.

Til § 3.

Heri er undervisningsministerens beføjelser opregnet.

Bestemmelsen i stk. 1 svarer til den nuværende lov §2, stk. 3 og 4. og § 20, stk. 1, 1. punktum. Den indeholder en oprensning af de forhold, som undervisningsministeren skal udstede regler om, og der er herudover optaget en bestemmelse om, at ministeren i øvrigt kan fastsætte andre generelle bestemmelser om de højere uddannelsesinstitutioners forhold. Med hjemmel heri vil der eksempelvis, hvis der er behov for det, kunne fastsættes bestemmelser om relegation og bestemmelser om proceduren ved fordeling af kandidat- og seniorstipendier.

Efter den gældende lovs § 3, stk. 2 skal nærmere regler om styringen fastsættes i en statut, der godkendes af undervisningsministeren og offentliggøres ved dennes foranstaltning. Formuleringen har givet anledning til tvivl om omfanget af ministerens kompetence, og det foreslås derfor i stk.2 klargjort, at det er ministeren, der fastsætter statuten. Offentliggørelse er ikke omtalt, da det er mest hensigtsmæssigt, at ministeren står frit med hensyn til formen herfor. Ved fastsættelsen af statuten og ændringer i gældende statut vil det helt normale være, at institutionerne udarbejder forslag hertil. I specielle tilfælde vil undervisningsministeren dog kunne fastsætte statutbestemmelser på eget initiativ, men institutionerne skal i så fald have lejlighed til at udtale sig herom.

Bestemmelsen i stk.3 erstatter den gældende lovs § 31 og § 38, men indebærer i højere grad mulighed for at tage hensyn til fremtidige behov for etablering af samarbejde mellem institutionerne, der ikke er omfattet af loven. Om bestemmelser skal fastsættes i form af bekendtgørelser eller på anden måde, f.eks. ved statuten, må bero på de konkrete forhold.

Reglen i stk. 4 svarer til den gældende lovs § 35, men er omformuleret således, at det direkte fremgår, at lovlige beslutninger om faglige spørgsmål truffet af de styrende organer inden for

rammerne af gældende bestemmelser ikke kan omgøres af ministeren. Indstillinger om udnævnelse af f.eks. en professor må herefter respekteres af ministeren medmindre de er ulovlige.

Stk. 5 svarer til den gældende lovs § 37, dog er der taget højde for den situation, at det er konsistorium, der ikke fungerer eller ikke fungerer på lovlig måde.

Til §§ 4 - lo (kapitel 3).

Som nævnt i de almindelige bemærkninger har man fundet det hensigtsmæssigt at indlede lovens egentlige styrelsesregler med en oversigt over styrelsens indretning. Den findes i paragrafferne 4-8 som beskriver styrelsen af institutionernes undervisning og forskning. Heri opregnes dog kun organer med besluttende beføjelser. Lovforslaget indeholder også pligt til oprettelse af andre organer, som er omtalt i de følgende nærmere bestemmelser om styrelsen.

Kapitel 3 indeholder foruden oversigten over styrelsessystemet hjemmel til at tilpasse statutterne til de enkelte institutioners særlige forhold. Sådan hjemmel findes i forslaget til § 7, stk. 1 og 2, jfr. også § 52 og i §§ 9-10.

Forslaget til § 9 sigter især til institutionernes biblioteker, men også andre områder kan omfattes af den. Bibliotekerne er omtalt i nuværende lovs § 10, hvorefter der ved institutioner med eget forskningsbibliotek skal nedsættes et biblioteksudvalg med en række nærmere fastsatte opgaver. Spørgsmålet om det samlede biblioteksvæsens forhold er for tiden til overvejelse i en bibliotekskommission. For ikke at lægge bindinger på disse overvejelser foreslås bestemmelsen affattet som anført, men dette hindrer ikke, at den nuværende ordning indtil videre anvendes. I gældende lovs § 32 er det bestemt, at undervisningsministeren fastsætter nærmere regler for styrelsen af museer og samlinger. Efter forslaget vil der for disse områder enten kunne fastsættes regler i statuten i medfør af denne bestemmelse eller uden for statuten med hjemmel i § 3, stk. 3, afhængig af konkrete forhold.

Ved forslaget til § 10 tænkes eksempelvis på handelshøjskolerne, jfr. gældende lov § 40, stk. 4. Disse er selvejende institutioner, og deres styrelsesforhold må derfor i nogen grad afvige fra de øvrige institutioners. Endvidere kan nævnes Danmarks Lærerhøjskole, hvis opgaver som videreuddannelsesinstitution for folkeskolelærere, der gennemgår kortere kurser på institutionen, kan indebære, at det kan være hensigtsmæssigt at fravige lovens bestemmelser på visse områder. De nævnte institutioner er i øvrigt også specielle derved, at der til dem er knyttet afdelinger i provinsen. Som et tredje eksempel kan nævnes Ålborg Universitetscenter, hvis særlige opbygning ligeledes kan motivere visse afvigelser.

Til §§ 11 og 12.

Reglerne om valg af rektor og prorektor svarer i det væsentligste til de nuværende lovs regler, men foreslås ændret på visse punkter. Efter gældende lov § 15 har såvel fakultetsråds- som fagråd smed lemmer stemmeret, hvis der inden for et fakultetsråds område er oprettet fagråd. Dette kan føre til, at et fakultet, som er opdelt på denne måde, får en forholdsvis større indflydelse på valget af rektoratet end andre fakulteter. Ordningen foreslås ophævet ved § 11, stk. 2.

Begrundelsen for forslaget i § 11, stk. 3 er, at valggruppernes relative indflydelse ikke bør påvirkes ved, at nogle af

de stemmeberettigede er medlemmer af både konsistorium og fakultets- og fagråd.

Når det i § 11, stk.4 foreslås, at rektoratsvalget sker en vis tid efter valget til de vælgende organer, er det især, for at vælgerne kan få tid til at kende hinanden, det siddende rektorat og eventuelle kandidater. Hensigten er at fremme tilliden mellem rektoratet og medlemmerne af de styrende organer, som vælger rektoratet.

For at sikre et harmonisk samarbejde mellem rektor og prorektor foreslås det i §12, stk. 1, at disse vælges under eet. Hver liste kan således kun indeholde én rektorkandidat og en prorektorkandidat.

Forslaget til § 12,stk.2 indeholder overvejende ændringer af teknisk art og tilsigter at tage udtrykkelig stilling til de valgsituationer, der kan forekomme.

Til §§ 13 og 14.

Bestemmelserne indeholder dels en præcisering og klargøring af de beføjelser, som rektor har efter den gældende styrelseslov dels en udvidelse især ved at fastslå rektors residualkompetence, se i øvrigt bemærkningerne til §§ 25 og 26. Det er således rektor der på institutionernes vegne træffer afgørelse om optagelse af studerende, der ikke opfylder de gængse optagelsesbetingelser, og det er rektor, der sørger for studievejledningen. Det er en selvfølge, at rektor kan anmode de styrende organer om at nedsætte udvalg til at bistå med udøvelsen af sådanne beføjelser.

Efter § 13, stk. 2 kan rektor bemyndiges til at afgøre "almindelige løbende sager". Reglen, der allerede er gældende nu, gentages for en sikkerheds skyld i §§ 40 og 62, stk. 2 for så vidt angår dekan og institutbestyreren. Det er ikke muligt helt klart at fastlægge, hvad der er "almindelige løbende sager", men kernen er hyppigt forekommende sager, som ikke indeholder principielle problemer.

Bestemmelsen i § 13, stk. 5 om, at dekan og fagrådsformand kan pålægges at bistå rektor i hans kontrol af beslutningernes lovlighed er ny i den forstand, at en sådan regel ikke findes i den gældende styrelseslov. Det må dog nærmest betragtes som en selvfølgelighed, at de pågældende har pligt til at påse lovligheden af afgørelser truffet inden for deres område.

Til § 15.

Bestemmelsen modsvarer gældende lovs § 6. Stk. 2 heri er dog ikke medtaget, da den forekommer overflødig.

Til § 17.

Det har hidtil været antaget, at rektor og prorektor måtte udtræde af de organer, de var valgt ind i. Dette foreslås nu lovfæstet, men der åbnes mulighed for, at de, mens de beklæder hver-
vene, kan vælges til de styrende organer. De kan blot ikke indtræde, før deres embedsperiode er udløbet.

Til § 20.

I modsætning til den gældende lovs § 16 indeholder lovforslaget ikke bestemmelser om rammer for organernes størrelse bortset fra budget- og forretningsudvalg.

Efter gældende lovs § 20 er det repræsentanterne for de enkelte valggrupper, der med visse begrænsninger af hensyn til mindretalsbeskyttelsen træffer beslutning om opdeling af de valgberettigede i repræsentationsområder (valgkredse). Det foreslås nu i stk. 2, at det direkte i statuten bestemmes, hvor mange mandater inden for lærergruppen, der skal besættes af de enkelte fakultets- og eventuelt fagrådsområder. Hermed vil man kunne sikre en afbalanceret indflydelse for de forskellige fagområder. Lærergruppens repræsentanter vil dog efter forslagets § 87 kunne træffe beslutning om yderligere opdeling.

Også for de tekniske og administrative medarbejdere åbnes der i stk. 3 mulighed for, at der i statuten kan fastsættes repræsentationsområder. For denne gruppe er der dog ingen binding til fakultets- eller fagrådsområder, idet det muligvis her kan være hensigtsmæssigt at opdele efter andre kriterier, f.eks. efter arbejdsområder (kontorpersonale, laboratoriepersonale osv.) For studenternes vedkommende indeholder forslaget derimod ingen tilsvarende bestemmelse om statutfastsat repræsentationsområdeopdeling. Skal opdeling ske for denne gruppe, må beslutning herom tages i overensstemmelse med forslagets § 87 med de deri indeholdte mindretalsbeskyttelsesregler. Ikke mindst de gældende bestemmelser om tilskud til de studerende, der betinger tilskuddet af repræsentation i konsistorium, som foreslås opretholdt i § 93, stk. 2 taler mod statutfastsat opdeling.

Til § 21.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 16, men det foreslås overladt til fastsættelse i statuttten, hvem der ud over administrationens chef eventuelt skal deltage i møderne uden stemmeret.

Til § 22.

Stemmeberettigede til konsistorium og fakultets- og fagråd er efter gældende lovs § 17 heltidsbeskæftigede medarbejdere og lærere, der er ansat inden for vedkommende område. Der er ikke med den ændrede formulering tilsigtet nogen realitetsændring. Bestemmelsens sidste punktum har sammenhæng med lovforslagets § 20, stk.2.

Til § 24.

Da forskningsudvalg ikke har besluttende kompetence, kan der vælges medlemmer uden for det vælgende organs - her konsistoriums - medlemskreds, jfr. forslaget § 83. Man har dog ment, at medlemmerne i disse udvalg bør opfylde betingelserne for at være medlem af det vælgende organ. Der vil således kunne vælges et medlem af de statslige forskningsråd til konsistoriums forskningsudvalg, forudsat at vedkommende opfylder betingelserne for at blive valgt til konsistorium. Det er en selvfølge, at forskningsudvalget kan rådføre sig med udenforstående og lade disse deltage i møderne.

Til §§ 25 og 26.

De fleste højere uddannelsesinstitutioner er store virksomheder. Københavns Universitet, Århus Universitet og Danmarks tekniske Højskole har ifølge finansloven for 1976/77 årlige driftsbudgetter på henholdsvis ca. 600 mill.kr., ca. 300 mill.kr. og ca. 200 mill.kr. og henholdsvis ca. 3.000, 1.400 og 1.100 heltidsansatte, hvortil kommer et stort antal deltidsansatte.

Tre andre institutioner har budgetter på godt 100 mill.kr. årligt og fem ligger over eller omkring 50 mill. kr. om året.

Kun tre institutioner har mindre budgetter.

Under disse omstændigheder er det væsentligt, at institutionernes drift bliver effektiv, og at den daglige ledelse samles hos et ret lille antal personer, der virkelig kan hellige sig ledelsen og skaffe sig det nødvendige overblik.

Den fordeling af beføjelserne mellem rektorat, konsistorium og dettes budget- og forretningsudvalg som nu foreslås, er udtryk for disse bestræbelser. Hovedtrækkene er følgende: Rektor er daglig leder, og han har den kompetence, der ikke er henlagt til andre (residualkompetencen). Budget- og forretningsudvalget er institutionernes øverste finansielle instans. Konsistorium er det sted, hvor de store sager forhandles: institutionens egen organisatoriske struktur og langsigtede planer og de mange almene uddannelsesspørgsmål, der rejses af folketinget, centraladministrationen og den almene debat.

Denne kompetencefordeling kan ikke ændres ved statutten.

Ligeså vigtig som den handlekraftige ledelse er imidlertid naturligvis en rimelig høj grad af kommunikation. Det forudsættes derfor, at rektor drøfter alle grundlæggende og retningsgivende spørgsmål med konsistorium og den daglige ledelse med budget- og forretningsudvalget.

Det forudsættes i øvrigt, at konsistorium i vidt omfang delegerer løbende sager, der er henlagt til dets afgørelse ved andre regler end denne lov, til rektor eller budget- og forretningsudvalget. Typiske eksempler på sådanne sager er fundatsbestemmelser om, at konsistorium udpeger bestyrelsen for legater eller ligefrem uddeler legatportioner.

Til § 27.

Forskningsudvalget foreslås ikke tillagt selvstændig budgetkompetence. Det forudses imidlertid, at udvalget inddrages i tildelingen af ressourcer på to måder: som rådgivende ved resourcefordelingen i almindelighed og derved, at budget- og forretningsudvalget afsætter ressourcer, der med dettes samtykke kan uddeles af forskningsudvalget til institutter eller individuelle forskere efter en forskningsmæssig bedømmelse.

Til § 28.

Efter den gældende lovs § 11 skal der for hvert hovedområde findes et råd (fakultetsråd). Efter lovforslaget kan fakultetsrådenes områder frit fastsættes i statuten, og der er således ingen hindring for, at et fakultetsråd kan dække et større eller mindre område end hidtil.

Til § 29.

De fleste deltidslærere har deres hovedstilling uden for vedkommende institution, og de er tillige meget ulige fordelt mellem de forskellige områder inden for institutionerne. Lovforslaget tillægger derfor ikke deltidslærerne repræsentation på institutionsniveau.

På fakultets- eller fagrådsniveau bør deltidslærerne derimod jfr. stk. 2 være repræsenteret, når en væsentlig del af undervisningen varetages af dem. Spørgsmålet om deres repræsentation bør derfor afgøres ved statuten efter en konkret bedømmelse af deres vægt.

Da de beføjelser, fakultets- eller fagråd udøver, kun i begrænset omfang angår deltidslærerne, foreslås deres repræsentation, hvis statuten tillægger dem nogen, fastsat til 2. Disse holdes uden for forholdstallene for grupperne.

Til § 30.

Ligesom for konsistorium foreslås det, at formand og næstformand for fakultetsråd og fagråd er overtallige i forhold til fordelingen 2:1:1 (eller 4:2:1). Da rektor og prorektor vælges ved et andet valg end valget til konsistorium, opstår der ingen problemer ved at tilvejebringe de 2 overtallige personer. Dette er imidlertid et problem i fakultets- og fagråd. Der kan være tale om 2 muligheder. Man kan lade et fakultets- eller fagråd sammensat i forholdet 2:1:1 (4:2:1), vælge formand og næstformand og derefter lade de valgte suppleanter indtræde. Eller man kan lade lærergruppen vælge et antal, der svarer til gruppens forholdstal + 2, og således lade valget af formand og næstformand foregå i en forsamling med samme sammensætning, som den får, når formandskabet er valgt.

I forslaget er det sidste alternativ foretrukket, idet det vanskeligt kan begrundes, hvorfor rådet netop ved valg af formandskab skal have en anden sammensætning end ellers. Desuden indebærer alternativ 1 en risiko for, at valget af formand og næstformand vil blive påvirket af, hvem der er disses suppleanter.

Til § 32.

Formand og næstformand for fakultetsråd benævnes i forslaget dekan og prodekan.

Valgperioden har ikke hidtil været fastsat i loven, men har skullet angives i statutten, jfr. gældende lovs i 22. For at styrke effektiviteten i styrelsen foreslås en 3-års periode lovfæstet.

Mens loven hidtil har krævet, at dekanen skulle tilhøre gruppen af heltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere og lærere, jfr. § 22, har prodekanen slet ikke været omtalt i loven, og man har derfor antaget, at alle kunne vælges hertil. Det foreslås nu, at begge skal tilhøre gruppen professorer og heltidsansatte lektorer.

I § 12 er det foreslået, at rektor og prorektor vælges under ét, altså som et par. Det hænger sammen med, at begge har så store administrative byrder, at de nødvendigvis må kunne samarbejde om en fælles linje. Samme forhold gør sig ikke gældende for så vidt angår valgte formænd og næstformænd i de andre styrende organer, her vil normalt kun formanden have store administrative byrder. Det foreslås derfor at følge den sædvanlige regel, at formand og næstformand vælges hver for sig ved sædvanligt flertalsvalg, jvf. § 82.

Til § 35.

Studieordningsudvalg er ikke stående udvalg.. Sådanne udvalg forudsættes nedsat ved mere indgribende ændringer i studieordningen. Der vil dog ikke være noget i vejen for, at et fakultetsråd bestemmer, at et studieordningsudvalg skal bestå i en periode efter ikrafttrædelsen af nye bestemmelser for at følge en nyordning.

Ved nedsættelse af sådanne udvalg vil man bl.a. opnå, at samme personer kan deltage i sagernes undertiden langvarige behandlingsfaser i modsætning til nu, hvor medlemmerne af studienævn ofte ud-

skiftes i løbet af en sags behandling.

Den halvdel af udvalgets medlemmer, der vælges af fakultetsråd, må, hvis der ikke opnås enighed om en anden løsning, vælges efter § 83. Stk. 2 jfr. § 84. De af studienævnene udpegede repræsentanter vælges efter § 74, stk. 4, jfr. § 84.

Til § 36.

Efter den gældende lov § 25, stk. 3 skal også valg til disse udvalg foretages som forholdstalsvalg. Bestemmelsen har voldt vanskeligheder, der løses ved den foreslåede regel.

Til § 37.

Forslaget til § 37 indeholder en detaljeret beskrivelse af fakultetsrådets vigtigste beføjelser. Nr. 1-3, 4, 6 og 9 er nye. Nr. 5 og 7 er gengivelse af den gældende lovs tekst og nr. 8 har også under den nuværende styrelseslov faktisk hørt under fakultetsrådene.

Til nr. 1-3.

For at de højere uddannelsesinstitutioner kan realisere det ene af institutionernes to formål: at "give videregående uddannelse indtil det højeste videnskabelige niveau samt afholde eksaminer og prøver" jfr. forslaget § 2 stk. 1 kræves et meget stort antal beslutninger. De varierer meget stærkt i graden af konkretisering, og de har højst forskellige genstande.

En langt fra udtømmende illustration vil vise beslutningernes brogethed:

Der må træffes bestemmelse om hvor lang tid en uddannelse normalt bør tage, hvilke fag en uddannelse skal indeholde, i hvilke kombinationer, på hvilke niveauer og i hvilket omfang. Men når sådanne grundtræk er fastlagt, må der også træffes bestemmelse om rækkefølge, pensum, antal timer, tidspunkter for timerne, hvad der skal gennemgås, men også om semesteret skal omfatte januar og juni.

Der må træffes bestemmelse om grundlæggende pædagogiske spørgsmål såsom praktik i studietiden, disciplin - eller problemorienteret undervisning, vægten af øvelser og anden form for anvendelse af det lærte i forhold til indlæringen, seminarier og anden to-vejskommunikations vægt i forhold til forelæsninger og overhøringer, om programmeret undervisning og sproglaboratorier,

om brugen af store skriftlige rapporter i forhold til spot-prøver, praktiske skriftlige opgaver, essays osv. Men det skal også bestemmes, om audiovisuelle midler skal anvendes i netop denne time og til hvad og hvem der skal indlede seminaret.

Der må træffes beslutninger om, hvorvidt der skal være eksaminer, ekstern evaluering, hvormange, i hvilke fag, om censorer bør medvirke, om karaktergivning og karakterernes vægt, om de sædvanlige eksaminer kan "afløses" ved afhandlinger eller lignende. Ligeledes skal der træffes bestemmelse om, hvilke skriftlige eksamensopgaver, der bør stilles, hvem der skal eksaminere ved mundtlig eksamen, i hvad, hvornår eksaminerne bør afholdes, hvilke hjælpemidler man må tage med, om 6 timer i træk er af foretrække for 2 x 3 timer.

Efter den gældende styrelseslov træffes sådanne beslutninger enten af ministeriet, af vedkommende studienavn eller af lærerne.

Det er en selvfølge, at ministerielle regler er bindende både for studienavn og lærere. Den grad af binding, som de ministerielt fastsatte regler indeholder, er imidlertid meget forskellig-

I nogle tilfælde indeholder de ministerielle bekendtgørelser en lang række detaljer, i andre giver de kun en overordnet ramme, og i disse tilfælde indeholder bekendtgørelsen undertiden en forskrift om, at visse uddybende regler skal godkendes af ministeriet. I andre tilfælde angiver bekendtgørelsen om en uddannelse en række punkter, som institutionen skal medtage i sine uddybende regler, sådan at det sikres, at der findes generelle bestemmelser herom.

Der er en udbredt fornemmelse af, at de ministerielle regler er blevet mere detaljerede i de senere år. Det kan der være mange grunde til, Men en af dem er nok den indflydelse på studierne, som studienavnene har fået. Alle er enige om, at studenternes valgte repræsentanter bør have en væsentlig indflydelse på deres studium, og i mange fag har den nuværende ordning i praksis fungeret. Men der kan rettes i hvert fald to indvendinger mod den nuværende ordning.

Studienavnene er allerede på grund af deres korte funktions-tid uegnede til at drøfte mere omfattende reformer. De valgte studenter vil have forladt studienavnene længe før de planer, der drøftes, nærmer sig virkeliggørelse.

Det er næppe hensigtsmæssigt, at studienævn domineret af studenter og undervisningsassistenter skal kunne ændre det reelle indhold af bestemte fagområder - og dermed den undervisning, der kan gives i gymnasiet.

Lovforslaget går ud fra den bestående tilstand. Ministeriet fastlægger de overordnede og mest generelle bestemmelser. Ministeriet hindres ikke ved forslaget i at udstede meget detaljerede regler, men forslaget må ses som et forsøg på at bevare mest muligt selvstyre for institutionerne på dette område. De ministerielle regler bør dels ikke være for specifikke dels udarbejdes på grundlag af institutionernes forslag eller udtalelse.

Inden for rammerne af de ministerielle regler skal fakultetsrådet efter forslaget udarbejde uddybende og supplerende regler.

Herved kan fakultetsrådet på sin side fastlægge uddannelsens enkeltheder i det omfang, det finder ønskeligt, med bindende virkning for alle berørte, herunder studienævn og lærere.

Reglerne fastsættes "til en samlet studieordning". - Efter den gældende styrelseslovs § 14 er "studieordning" betegnelsen for det sæt bindende bestemmelser, der fastsættes af institutionen selv inden for bekendtgørelsens rammer. Det er naturligvis stadig meningen, at sådanne bestemmelser skal fastsættes som et sammenhængende regelsæt, men man har fundet det rigtigst ikke at knytte ordet "studieordning" generelt til dette og vil i stedet tage konsekvensen af, at begrebet studieordningen efter den almindelige sprogbrug på institutionerne bruges om det samlede kompleks af bindende bestemmelser om en uddannelse.

Inden for de rammer, som de ministerielle regler og fakultetsrådets udfyldende og supplerende bestemmelser sætter, træffes de nødvendige beslutninger om studierne af studienævnet.

Ligesom lovforslaget ikke lægger noget fast skel mellem ministeriets og fakultetsrådets kompetence - og ikke kan gøre det - således lægges der ingen fast grænse mellem fakultetsrådets og studienævnets beføjelser. To betragtninger vil blive afgørende i praksis: jo mere grundlæggende og generelt et studieproblem er, jo snarere vil det blive afgjort på et højt niveau - ministerium eller fakultetsråd, jo mere kvalificeret de lavere organer - fakultetsråd og studienævn - træffer deres beslutninger, jo mindre vil de overordnede ministerium og fakultetsråd - gribe ind.

Bestemmelsen i nr. 3 må ses på baggrund af den ovenfor skitserede ordning med regler, der bliver mindre grundlæggende og generelle jo længere man fjerner sig fra ministerieniveau. Ligesom ministeriet naturligvis kan skride ind, hvis institutionerne ikke overholder de ministerielle regler, kan fakultetsrådet skride ind, hvis de regler, det har fastsat, ikke respekteres.

Til nr. 4.

Bestemmelsen i nr. 4 tager højde for postgradual undervisning samt for eventuel indførelse af den "enkeltkursusvirksomhed" som er foreslået af sektorrådet for de videregående uddannelser, og for undervisningstilbud til studerende ved andre uddannelsesinstitutioner. Bestemmelsen får ingen selvstændig betydning, så længe sådanne ordninger alene består i, at undervisningen i de samlede uddannelsesforløb står åben for enkeltkursusstuderende, henholdsvis studerende ved andre institutioner.

Til nr. 5.

Spørgsmålet om afskedigelse har voldt problemer i praksis. Meningen med bestemmelsen er, at den myndighed, der har afskedigelseskompetencen - Kongen, ministeren, rektor eller hvem gælden de ret ellers måtte udpege - skal indhente en udtalelse fra fakultetsrådet, i de tilfælde hvor bedømmelsen af faglige kvalifikationer indgår i det grundlag, på hvilket afgørelse om afskedigelse træffes.

Til nr. 6.

I almindelighed vil institutbestyrelsen være den bedst egnede ansættelsesmyndighed for undervisningsassistenter og hjælpelærere og for udpegelse af ansvarlige lærere, jfr. forslagets § 61, stk. 2, nr. 4 og 5. Undtagelsesvis vil institutopbygningen være således, at institutbestyrelsen vil være mindre egnet. I så fald kan statuten henlægge beføjelserne til fakultetsrådet.

Til § 39.

Der henvises til bemærkningerne til § 61.

Til §§ 43-51 (kap. 6, II).

Som nævnt i de almindelige bemærkninger, tager forslaget §§ 43-51 sigte på den situation, at det ved statuten bestemmes, at der inden for et fakultetsråds område skal findes både fakultetsråd og fagråd. Hvis dette besluttes, følger styrelsens tilrettelæggelse af lovteksten.

Lovforslaget går ud på, at de beføjelser, der efter kapitel 6, I, tilkommer fakultetsrådet og dets budget- og forretningsudvalg, overgår til fagrådene og disses budget- og forretningsudvalg undtagen beslutninger, der angår hele fakultetsrådets område eller flere fagråd og fordeling af ressourcer mellem fagrådene.

Til § 52.

Forslagets § 52 tager sigte på tilfælde, hvor det i statuten bestemmes, at der på en institution ikke skal oprettes fakultetsråd.

I så fald skal det tillige i statuten bestemmes, hvordan der skal forholdes med de beføjelser, som fakultetsrådet og dets budget- og forretningsudvalg ellers udøver. Det kan bestemmes, at alle beføjelser går til konsistorium og dets budget- og forretningsudvalg. Men det kan også bestemmes, at der oprettes fagråd med budget- og forretningsudvalg, og beføjelserne skal da ved statuten fordeles mellem konsistorium og dets budget- og forretningsudvalg og fagrådene og disses talget- og forretningsudvalg.

Loven indeholder ikke præcise forskrifter om denne fordeling, men nøjes med at gøre de udførlige regler i kap. 6 II til forbillede. Det må være en selvfølge, at budgetsager og fordeling af ressourcer under alle omstændigheder henlægges til et budget- og forretningsudvalg. Udgangspunktet vil ligeledes være, at de fagligt betonedede beføjelser, der er nævnt i § 37, lægges til fagrådene. Man da forudsætningen for at § 52 overhovedet kan finde anvendelse er, at det drejer sig om en institution, der kun omfatter ét større fagområde, kan det være naturligt at bevare den to-instansbehandling af visse faglige spørgsmål i fagråd og konsistorium eller dets budget- og forretningsudvalg, der i dag praktiseres på visse institutioner. At reglerne i kap. 6 II gøres til forbillede medfører heller ikke på andre punkter krav om ubetinget at følge kap. 6 II's ordning. Det kan således tænkes at være mest hensigtsmæssigt kun at have forskningsudvalg på konsistorieniveau. Men hvis forskningsudvalg nedsættes på fagrådsplan, må lovens regler om

deres sammensætning respekteres.

Til § 53.

Det er heri forudsat, at alle lærere, også de deltidsansatte, tilknyttes et institut.

Til § 54.

Det forudsættes, at institutionerne under udarbejdelse af forslag til statut er opmærksomme på, at en effektiv styrelse forudsætter ret store institutter. Hvor de faglige forhold tillader det, bør eksisterende små institutter derfor sammenlægges.

Efter den gældende styrelseslov §9, stk.3, 1. pkt. som ændret ved lov nr. 328 af 1e. juni 1976 kan undervisningsministeren ud fra landsplanmæssige grunde oprette og nedlægge institutter efter indstilling fra konsistorium. Da forslaget går ud på, at institutter skal anføres i statuten, og denne fastsættes af ministeren, kan den gældende bestemmelse undværes.

Hvis et institut hører under flere fakultets- eller fagråd, må det i statuten afklares, hvorledes kompetencen fordeles mellem de enkelte råd i relation til instituttet.

Til § 55.

Ved at lade studienævnene udpege studerende og deltidslærere til institutrådet indskrænker man antallet af valghandlinger. Kravet om at de studerende i institutrådet skal være studerende, der har arbejdsplads ved instituttet, understreger institutrådets karakter af arbejdspladsorgan. Findes sådanne studerende ikke i tilstrækkeligt omfang, udpeges andre studerende.

Til § 57.

I dette tilfælde består bestyrelsen kun af 4 medlemmer.

Til § 58.

Er der ikke valgt en professor eller heltidsansat lektor til institutbestyrelsen gælder reglen i lovforslagets § 89.

Til § 59.

De foreslåede bestemmelser er det mest markante udtryk for lovforslagets bestræbelser for at styrke fagkundskaben, der hvor den er af særlig betydning: ved stillingsopslag og nedsættelse af faglige bedømmelsesudvalg, ved styring af instituttets forskning, ved udpegelse af ansvarlige lærere og ved studieordningerne. Styrkelsen er tilmed sket på en sådan måde, at styrelsens almindelige principper er bevaret. Afgørelserne træffes således i de sædvanlige styrende organer, hvor alle grupper er med, men man sikrer, at de mest sagkyndiges udtalelser foreligger, før end afgørelse træffes.

Til § 61.

Lovforslaget har overalt søgt at beskrive organernes beføjelser ret udførligt. Dette gælder særlig for institutbestyrelsen, der delvis er en nydannelse.

Til stk. 2. nr. 2 og 3.

Forslaget til bestemmelsen i stk.2, nr.3, der må betragtes dels som en særlig anvendelse af og dels som en begrænsning i beføjelsen til at fordele arbejdsopgaverne, jfr. nr.2, har været behandlet i Planlægningsrådet for forskningen og i udvalget vedrørende forskningsstyring foruden i udvalget om revision af styrelsesloven.

Baggrunden for forslaget er denne:

Forud for loven om universiteternes styrelse (nr. 271 af 4. juni 1970) havde institutbestyreren - som regel vedkommende professor - i princippet chefbeføjelser overfor de ansatte, naturligvis inden for almindelige ansættelsesregler og de enkeltes stillingsbeskrivelser. Overfor instituttets forskere var beføjelserne imidlertid yderligere begrænsede, men begrænsningerne var uklare. Der var dog væsentlige styringsbeføjelser tilbage. Således havde bestyreren pligt til at føre tilsyn med omfang og kvalitet af den forskning, der blev foretaget på instituttet, han afgjorde eventuelle tvister om brug af instituttets ressourcer, og han kunne sammensætte forsker-teams og udpege en leder for hver af disse.

Denne retstilstand ændrede styrelseslovene. Hele ledelsesbøjningen overfor instituttets ansatte, herunder styringen af forskningen på instituttet ligger nu hos institutrådet. Til gengæld blev der indført den bestemmelse, der nu findes i gældende lovs §13, stk. 2, 2. pkt.: "Institutrådet kan ikke træffe beslutning om den enkelte forskers valg af forskningsopgave". Denne bestemmelse må formodes at bygge på to betragtninger.

For det første hindres institutrådet, der i hvert fald ikke har sagkundskab til at styre forskningen ud fra kvalitative betragtninger, i at blande sig i forskningen på anden måde end ved rådighed over instituttets ressourcer.

For det andet er her tale om en lignende fastslåen af princippet om forskningens frihed som i den gældende lovs §2, stk.2, se bemærkningerne til lovforslagets §2, stk. 3 og 4.

Hvis lovforslagets § 61 og § 63 gennemføres, bortfalder den førstnævnte begrundelse. Styringen af instituttets forskning må ventes at kunne komme til at ligge hos et organ med tilstrækkelig kompetence til at bedømme forskningens kvalitet.

Den anden begrundelse gælder derimod naturligvis stadig. Den enkelte forskers frihed til selv at vælge forskningsopgave - inden for sin stillingsbeskrivelse - er ligeså karakteristisk for de højer uddannelsesinstitutioner som disses frihed fra pålæg fra den **centrale statsmagt** om, hvilken forskning institutionerne skal tage op. Heri ligger en værdi, som man ikke bør give afkald på. Forslaget, der er i overensstemmelse med de synspunkter, som er fremsat af Planlægningsrådet for forskningen og udvalget vedrørende de forskningsstyring, har følgende indhold:

Den enkelte forskers frie valg af forskningsopgaver er udgangspunktet, men denne frihed er begrænset.

Den ansattes ansættelsesbetingelser er en væsentlig stiltiende begrænsning. Stipendiater er således bundne af det projekt, som de er blevet ansat for at realisere, og af den vejledning, de modtager fra deres vejleder. Forskere ansat til på kortere tid at udføre eller deltage i udførelsen af en begrænset forskningsopgave, evt. finansieret af forskningsrådene kan naturligvis heller ikke under henvisning til forslaget beslutte sig til at udføre anden forskning. Men også for de sædvanlige stillingskategorier (adjunkt-lektor-professor) sætter stillingsbeskrivelserne grænser for

forskningsfriheden. Nævner stillingsbeskrivelsen et bestemt fag, kan vedkommende således ikke under henvisning til lovforslagets regel om den enkelte forskers frihed til at vælge forskningsopgaver vælge at opfylde sine forpligtelser ved at forske" i et helt andet fag.

Også selve den foreslåede lovregel sætter grænser. Grundsætningen om den enkelte forskers frihed begrænses således af institutbestyrelsens adgang til at råde over instituttets ressourcer og til at tilrettelægge arbejdet. Den enkeltes frit valgte forskningsopgave må ikke belaste instituttets ressourcer uforholdsmæssigt, og vigtige fælles forskningsprojekter må ikke derved forhindres eller hæmmes.

Lovforslaget lægger en yderligere begrænsning, som dog sjældent ventes at få betydning. Hvis en bestemt forskers bistand er nødvendig for en forskningsopgaves gennemførelse, kan bestyrelsen pålægge ham at medvirke i en nærmere angivet periode.

Der kan være grund til at pege på andre begrænsninger i den enkelte forskers frihed til at vælge forskningsopgave.

For det første er det en selvfølge, at institutbestyreren og institutbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med omfanget og kvaliteten også af den forskning, som den enkelte selv har valgt.

For det andet hindrer forslaget § 61, stk. 2, nr. 3 ikke, at institutbestyrelsen organiserer en bestemt forskningsopgave således, at der udpeges en forskningsleder.

Til stk. 2 nr. 4.

I praksis har man allerede under den gældende styrelseslov haft lærere, der var "ansvarlige" for et vist fag i den forstand, at vedkommende var hovedmanden ved undervisningens tilrettelæggelse, ved instruktion af undervisningsassistenter og hjælpelærere, ved udarbejdelsen af eksamensopgaver osv. Denne ordning, der i øvrigt ofte følger af stillingsbeskrivelserne, er i mange fag - især hvor antallet af parallelt løbende hold er stort, en nødvendighed og er også i øvrigt en fordel for fasthed, kontinuitet og kvalitet i undervisningen og for fagenes planlægning og udvikling. Det foreslås derfor i stk. 4, at anvendelsen af ansvarlige lærere fastsættes som et generelt krav.

Efter forslaget vil en ekstern lektor kunne udpeges til ansvarlig lærer uden særlig tilladelse fra fakultet- eller fagråd. Forslaget tillægger de ansvarlige lærere nogle bestemt afgrænsede opgaver ud over dem, der følger af at være undervisningsleder. De skal rådgive ved ansættelse af undervisningsassistenter og hjælpelærere, instruere disse lærere og påse, at de varetager deres opgaver i overensstemmelse med de givne instrukser. Herudover skal de ansvarlige lærere forhandle med studienævnet, inden dette træffer bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse, se § 74, stk. 2. Er der uenighed herom, kan den ansvarlige lærer, der må betragtes som part i sagen, indbringe den for fakultets- eller fagrådet.

Til §§ 64-70 (kap. 8.)

Centralinstitutter er ikke omtalt i den gældende styrelseslov, men de findes faktisk og har vist sig at fungere godt. Man har derfor fundet det hensigtsmæssigt at optage bestemmelser om centralinstitutter i lovforslaget.

Hvis en uddannelsesinstitution ønsker at oprette centralinstitutter skal det bestemmes i statuten, men når først sådan bestemmelse er truffet følger hovedreglerne herom af loven.

I hovedtræk består centralinstitutorordningen i, at der indskydes et styrelsesled mellem instituttet og fakultetsrådet. Det nye styrelsesled udgøres af et centralinstitutråd, der er valgt af institutrådene i de institutter, der danner centralinstituttet, jfr. forslagets § 65, en centralinstitutbestyrelse valgt af centralinstitutrådet, jvf. § 66 og et forskningsudvalg, jfr. § 67.

Centralinstitutbestyrelsens vigtigste beføjelser er at være mellemed mellem fakultetsrådet og institutterne ved ressourcefordelingen, jvf. § 68, stk. 1. Men statuten kan udvide centralinstitutbestyrelsens beføjelser ved at lade den overtage alle eller dele af vedkommende institutbestyrelses beføjelser vedrørende udpegning af ansvarlige lærere, ansættelse af undervisningsassistenter og hjælpelærere, indstillinger og studieordninger, opslag af videnskabelige stillinger og sammensætning af fagkyndige udvalg, jvf. § 68, stk. 2. Hvis sådan udvidelse af beføjelserne bestemmes, skal centralinstitutbestyrelsen naturligvis foretage de høringer af lærerforsamling eller fagligt udvalg, som institutbestyrelsen skulle foretage. Lærerforsamlinger og faglige udvalg forbliver nemlig på institutniveau for at sikre så direkte og fyldig repræsentation for sagkundskaben som muligt.

Endelig kan det i statuttens bestemmelser, at centralinstitutbestyrelsen træder i fakultetsrådets sted som rekursinstans for institutbestyrelsernes beslutninger, jvf. § 68, stk. 3. Centralinstitutbestyrelsens afgørelser i klagesager kan herefter ikke påklages videre inden for institutionen, men rektor udøver naturligvis legalitetskontrol på sædvanlig måde. De beslutninger, som centralinstitutbestyrelsen træffer i første instans, kan derimod indklages for fakultetsrådet.

Det vil ikke være hensigtsmæssigt at etablere centralinstitutter på områder, hvor der er både fakultets- og fagråd. På områder uden fakultetsråd, men med fagråd kan det derimod godt være hensigtsmæssigt. I så fald indgår centralinstitutbestyrelsen som et styrelsesled mellem fagråd og institutter.

Til § 71.

Efter gældende styrelseslovs § 14 skal der for hvert hovedområde nedsættes et centralt studienævn, og der kan nedsættes fagstudienævn for hver faggruppe, fag, linier eller dele af fag. Kompetencefordeling mellem de to lag studienævn er ikke klar, men meningen synes at være, at centralstudienævnet skal behandle generelle regler om studieordningen, mens fagstudienævnene skal udfylde og administrere disse. Desuden er centralstudienævnene klageinstans for fagstudienævnene i en række sager.

Som nævnt i Almindelige bemærkninger er afskaffelsen af de centrale studienævn, der i en række tilfælde ikke har fungeret godt, et af lovforslagets hovedtræk. Dette hindrer imidlertid ikke, at der kan være behov for studienævn i flere niveauer. Det kan således være tilfældet, hvor der er stor valgfrihed mellem en række fag, der indgår i en fælles uddannelse som ved Danmarks tekniske Højskole og ved cand.mag. og cand.scient.-uddannelserne, eller hvor en uddannelse er delt i en basisuddannelse og overbygningssuddannelser, evt. delt i flere lag. I sådanne situationer kan det være praktisk at have studienævn :ør både et bredere og et snævrere område. Forholdet mellem de forskellige arter af studienævn er imidlertid ikke over- og underordningsforhold. Bortset fra de tilfælde, hvor et studienævn hører under konsistorium, fastsættes afgrænsningen mellem de enkelte nævn og fakultets- eller fagråd inden for de af konsistorium fastsatte rammer og disse afgør ligeledes eventuelle konflikter.

Til § 72.

Hidtil er deltidslærerne ved valg af lærerrepræsentanter til studienævn indgået i fælles valggruppe med de heltidsansatte lærere.

De har altså både været stemmeberettigede og valgbare. Dette har i visse tilfælde ført til, at deltidslærerne har haft helt afgørende indflydelse i studienævnene. Det er ikke hensigtsmæssigt. Det foreslås derfor, at der gøres en sondring mellem de tilfælde, hvor en væsentlig del af undervisningen inden for vedkommende studienævns område varetages af deltidsansatte lærere, og andre tilfælde. I den første situation er det rimeligt, at deltidslærerne repræsenteres i studienævnet. De bør derfor udgøre en særlig valggruppe, hvis repræsentation dog aldrig kan overstige de heltidsansatte læreres. I den anden situation tillægges der de deltidsansatte lærere stemmeret, men kun de heltidsansatte lærere er valgbare.

Som situationen er ved de fleste institutioner, er der sjældent tvivl om, hvornår en væsentlig del af undervisningen varetages af deltidslærere. Men naturligvis kan der opstå tvivl, og det foreslås derfor, at konsistorium skal afgøre, om en væsentlig del af undervisningen inden for et studienævns område varetages af deltidslærere, således at disse skal udgøre en selvstændig valggruppe. Konsistorium skal tillige afgøre, hvor stor en brøkdel, indtil $2/5$, af den samlede lærergruppe i studienævnet, deltidslærerne skal udgøre.

Til § 74.

Det er efter forslaget institutterne, der modtager bevillingerne fra fakultets- og fagrådenes budget- og forretningsudvalg, og det er også institutterne, der skal være ansvarlige for, at den fornødne undervisning leveres, herunder at det nødvendige antal undervisningsassistenter og hjælpelærere ansættes. Der vil således ikke som hidtil kunne ydes bevillinger til undervisningen direkte til studienævn, uden om institutterne, men der vil naturligvis i praksis kunne etableres et nært samarbejde herom mellem institutter og studienævn, bl.a. derved, at studienævnenes ønsker om undervisning bliver et af de væsentligste grundlag for institutternes budgettering.

Når der i stk. 2 tales om, at studienævnet træffer beslutning om retningslinier for undervisningens tilrettelæggelse m.v., hænger det sammen med, at selve det udførende arbejde med f.eks. timeplaner, eksamensplaner, lokalefremskaffelse m.v. naturligvis må laves af rektors administration, eventuelt af institutternes.

Til § 75.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 21.

Til § 76.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 22, stk. 3 og § 23.

Til § 77.

Bestemmelsen modsvarer gældende lovs § 24, men det foreslås af praktiske grunde, at der tillægges formanden ret til at bestemme, at mindre væsentlige sager kan afgøres skriftligt dog med den begrænsning, at 2 medlemmer kan kræve sagen behandlet i et møde.

Til § 78.

De tilsvarende regler findes i den gældende lovs § 25. Der er dog foreslået visse ændringer. For det første er det foreslået at formandens stemme er afgørende, hvis stemmerne står lige, således at der, hvis det fornødne antal medlemmer er til stede, altid kan træffe beslutning. Dette gælder dog ikke for de paritetisk sammensatte studienævn, da en sådan bestemmelse vil forrykke balancen mellem grupperne. For det andet er bestemmelsen i den gældende lovs § 25, stk. 3, der har givet anledning til en række praktiske problemer, ikke medtaget i § 78, idet den er erstattet af bestemmelser i §§ 36, 83 og 84.

Til § 79.

Modsvarer gældende lovs § 26, men bestemmelsen heri om, at beslutningsreferat skal forelægges til godkendelse i næste møde, er ikke medtaget, da fremgangsmåden mest hensigtsmæssigt kan fastlægges ved forretningsordenen eller ved organets egen beslutning.

Til § 80.

Den foreslåede formulering af habilitetsreglen tilsigter ikke en realitetsændring, men en klargøring. Den nugældende bestemmelse i § 29, har givet anledning til tvivl, om hvorvidt organets beslutning var endelig eller kunne omgøres af rektor.

Til § 81.

Modsvarer gældende lovs § 28, dog er den eksempelvis opregning af grunde til midlertidigt fravær ikke medtaget. Ligeledes er bestemmelsen i sidste punktum om, at organet selv træffer beslutning om, hvorvidt betingelserne for suppleanternes indtræden er til stede, ikke medtaget, da det kan give anledning til en uberegtiget tvivl om rektors kompetence til at tage stilling også til sådanne spørgsmål.

Til § 82.

Dette er en ny bestemmelse. I modsætning til valg af rektor og prorektor, sker organernes valg af formand og næstformand i to adskilte valg.

Til § 83.

Reglerne erstatter delvis bestemmelser om nedsættelse af udvalg m.v. i gældende lovs §§ 9, 11 og 25. Efter forslaget stk. 1. vil der i de tilfælde, hvor organerne nedsætter udvalg med besluttende kompetence, blive tilsikret grupperne, at de får samme forholdsmæssige repræsentation heri som i hovedorganet. Er der deltidslærere i dette, må disse dog vælge sammen med de øvrige lærere. Heri ligger, at antallet af lærervalgte ikke forøges, fordi der er deltidslærere i organet. Til sådanne udvalg skal medlemmerne vælges blandt gruppernes egne medlemmer i organet.

Ved nedsættelse af udvalg, der ikke tillægges besluttende kompetence, kan det nedsættende organ, hvis der opnås enighed herom, og der ikke ved loven eller i henhold til denne er betemt andet som f.eks. ved forskningsudvalg, jfr. §§ 24, 34, studieordningsudvalg, jfr. § 35 og fagkyndige bedømmelsesudvalg jfr. § 36, frit bestemme sammensætningen. Opnås der ikke sådan enighed, skal de enkelte grupper vælge deres repræsentanter, men de kan vælge andre end organets medlemmer.

Til § 84.

Bestemmelsen er ny og skal ses i sammenhæng med, at reglen, i den gældende lovs § 25, stk. 3, ikke er medtaget, jvf. bemærkningerne til §§ 78 og 83. Den sikrer, at et mindretal inden for en gruppe kan få indflydelse ved gruppens valg af repræsentanter.

Til § 85.

Bestemmelsen er ny, men det er i undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 577 af 9. november 1973 om regler for valg til de Styrende organer ved de højere uddannelsesinstitutioner (valg-bekendtgørelsen) fastsat, at rektor drage::? omsorg for nedsættelse af valgudvalg, der forestår valgene. Konsistorium træffer beslutning om valgudvalgs sammensætning, og om hvilke valgudvalg der skal være. Det foreslås, at valgudvalg lovfæstes som begreb. De nærmere regler kan fastsættes i statutten eller valg bekendtgørelsen.

Til §§ 86 og 87.

Der tilsigtes hermed en forenkling af valgproceduren. Valgregler findes i den gældende lovs § 20, således som denne blev ændret ved lov nr. 328 af 10. juni 1976. Herefter afholdes der altid forholdstalsvalg til konsistorium, og der skal ligeledes holdes forholdstalsudvalg til de øvrige organer, hvis blot en af valggruppens repræsentanter i organet eller et nærmere fastsat antal valgberettigede kræver det.

Med hensyn til opdeling i repræsentationsområder er der efter gældende lov mulighed herfor, men hvis der ikke er enighed blandt valggruppens repræsentanter i organet, eller det kræves af

en nærmere fastsat gruppe valgberettigede, skal repræsentationsområderne være på 3 mandater eller antal delelige med 3 eller holdes uden opdeling. Baggrunden for disse regler var et ønske om at styrke mindretalsbeskyttelsen.

Ved folketingets behandling af den nævnte lov af 10. juni 1976 blev der givet tilsagn om, at undervisningsministeriet ville foretage et udredningsarbejde med henblik på en vurdering og eventuel ændring af valgreglerne.

Som grundlag herfor har undervisningsministeriet bedt institutionerne udtale sig om deres vurdering af valgreglerne, bilagt eventuelle mindretalsudtalelser. Det fremgår af de modtagne svar, at flertalsvalg efterhånden kun anvendes i meget begrænset omfang, og at der er overvejende stemning for kun at operere med en valg måde nemlig forholdstalsvalg. Da dette vil forenkle valgproceduren, foreslås loven ændret på dette punkt.

Et mindretals mulighed for opnåelse af repræsentation, vil være større jo flere mandater, der skal besættes. Når man i den gældende lov alligevel har bibeholdt visse regler om repræsentationsområdeopdeling, også hvor mindretalsbeskyttelsen blev påberåbt, skyldes det især, at det kan være hensigtsmæssigt, at forskellige faglige områder kan sikres en repræsentation. I lovforslaget har man tilgodeset dette ved bestemmelsen om, at en opdeling for lærergruppernes vedkommende skal eller kan fastsættes i statuten, for så vidt angår konsistorium og fakultets- og fagråd, og kan fastsættes for det tekniske og administrative personale. Da hensynet til de forskellige synspunkters repræsentation hermed må være tilgodeset i fornødent omfang, vil der også på dette punkt kunne foretages en forenkling af valgsystemet. Forslaget går her efter ud på, at der af valggrupperne kan træffes beslutning om opdeling inden for de i statuten fastsatte grænser, men fremsættes der krav om mindretalsbeskyttelse, sker valget uden yderligere opdeling end den statutfastsatte. Der henvises i øvrigt til bemærkninger til § 20. Bestemmelserne i den gældende lovs § 20, stk. 3 har været forstået således, at beslutning om repræsentationsområdeopdeling for studienævn blev truffet af valggrupperne i fakultets- eller fagrådet. Dette foreslås ændret til, at det er grupperne i de enkelte organer, der selv træffer beslutning herom.

Bestemmelser om opgørelse af valgene er fastsat i valgbe- kendtgørelsen. Man anvender den St'Lague'ske opgørelsesmetode. Ministeriets undersøgelse af valgproblemerne har vist, at det ef- ter den ændring af valgreglerne, der skete ved styrelsesloven af 1976, sandsynligvis vil være hensigtsmæssigt at gå over til den d'Hondt'ske valgopgørelsesmetode, og en ændring af bekendtgørel- sen må derfor overvejes.

Reglen i den gældende lovs § 20 stk. 4 der indeholder for- skellige procedurebestemmelser, er ikke medtaget i forslaget, da sådanne bestemmelser mest hensigtsmæssigt fastsættes i en valgbe- kendtgørelse.

Til § 88.

Bestemmelsen er ny. Det betragtes som en pligt for de heltids- ansatte lærere og videnskabelige medarbejdere, og for det tekniske og administrative personale at indtræde i de styrende organer, men ikke at lade sig opstille til valg hertil. Derfor vil det være praktisk, at det i loven fastsættes, hvorledes der skal forholdes, hvis der ikke er opstillet tilstrækkeligt mange.

Bestemmelsen om, at rektor kan beslutte, at der ikke skal hol- des suppleringsvalg, sigter især på den situation at vakancen op- træder kort tid før, ordinært valg skal finde sted.

Til § 89.

Der tænkes hermed på den situation, som formodentlig dog næppe vil forekomme i praksis, at betingelsen om, at dekan , in- stitutbestyrer m.v. skal tilhøre gruppen professorer, heltids- ansatte lektorer ikke kan opfyldes.

Til § 90.

Herefter vil repræsentanter for de heltidsansatte lærere og for de tekniske og administrative medarbejdere i alle styrende or- ganer samt i forskningsudvalg blive valgt for 3 år ad gangen. Her- ved opnås en gavnlige kontinuitet i arbejdet samt, for studienæv- nets vedkommende en indskrænkning i antallet af valghandlinger.

Til § 91.

Bestemmelsen i stk. 1 indebærer, at studerende der kun er tilknyttet en institution som deltagere i eventuelle enkeltkurser, ikke vil være stemmeberettigede og valgbare. Kravet om at de studerende for at være valgbare skal have været indskrevet i et år er nyt. Herved vil man tilstræbe, at kun studerende, der har et vist kendskab til institutionens forhold, kan vælges til de styrende organer.

Bestemmelsen i stk. 2 er også ny, men svarer til valgbe- kendtgørelsens regler. Herefter kan en studerende, der undtagel- sesvis måtte være ansat som deltidslærer, ikke indgå i valggrup- pe med deltidslærerne.

Også bestemmelser i stk. 3 om, at ministeren kan fastsætte mindstekrav for tilknytning til institutionerne for deltidslære- re og tekniske og administrative medarbejdere er ny som lovbe- stemmelse, men reglen herom har været fastsat i valgbekendtgørel- sen. Det må anses for hensigtsmæssigt, at der i loven gives mini- steren en klar bemyndigelse hertil.

Baggrunden for bemyndigelsesbestemmelsen i stk. 4 er denne: De fleste af de ansatte ved de højere uddannelsesinstitutioner som ikke allerede er omtalt i stk. 2 og 3, lader sig uden vanske- lighed henføre til de kategorier, som lovforslaget - ligesom den gældende lov - arbejder med: professorer, heltidsansatte lektorer, heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere m.v. Men det gælder ikke undtagelsesfrit. Med hjemmel i stk. 4 kan ministeren - f.eks. i valgbekendtgørelsen eller i statutten - træffe afgørel- se om de tvivlsomme kategorier.

De problemer der kan opstå, illustreres ved følgende ikke udtømmende liste:

1. Professorer. Gruppen omfatter også kliniske professorer, som ikke er heltidsansatte. Afhængig af de enkelte institutioners sær- lige forhold kan det være naturligt at henregne andre til denne kategori.

2. Heltidsansatte lektorer. Denne gruppe har ved fortolkning af den gældende lovs § 15 i relation til rektorvalg være forstå- et således, at det var et mindstekrav, at de pågældende var va- rigt ansatte og altså f.eks. ikke var ansat som vikarer. Det har ligeledes været antaget, at lektorer med eksaminationspligt ved

den kliniske undervisning, der ikke er heltidsansatte ved institutionen, som jfr. nedenfor, i visse henseender indtager en særstilling, ikke var valgbare til rektorvalg. Der er ikke tilsigtet nogen ændring heri.

3. Heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere. Gruppen omfatter efter hidtidig fortolkning også kliniske professorer og lektorer med eksaminationspligt ved den kliniske undervisning. Disse har herefter kunnet vælges til fakultetsråd, inden for gruppen af heltidsansatte og hermed blive dekaner. Som følge af det lægevidenskabelige områdes særlige karakter, findes det rimeligt inden for dette at bibeholde denne ordning.

Til § 92.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 30.

Til § 93.

Bestemmelsen svarer til den i 1976 vedtagne formulering af § 33. Der tales i stk. 1 om studenterorganisationer og i stk. 2 om studentergrupper. Der kan muligvis opstå tvivl om, hvorvidt en enkelt person, der vælges til konsistorium uden at være tilknyttet en organisation, har ret til tilskud. Under hensyn til, at tilskuddet ydes til varetagelse af de studerendes interesser, må det antages, at det er en forudsætning, at tilskuddet ydes til en organisation, og at ministeren kan fastsætte eventuelt fornødne bestemmelser herom.

Til § 94.

Svarer til gældende lovs § 34.

Til § 95.

En ny styrelseslov kan ikke tillempes på de enkelte institutioner, før end hver af disse har fået en statut. På den anden side bør loven, når den først er vedtaget, bringes i anvendelse snarest muligt, og overgangsperioden bør blive så kort som mulig. Da institutionerne allerede efter den gældende lov har statutter, og der således ikke er tale om at arbejde på bar bund, går man ud fra, at statutændringerne ved de allerfleste institutioner kan

gennemføres ret hurtigt. Ministeren vil derfor kunne fastsætte individuelle frister for de enkelte institutioner, inden for hvilke disses statutforslag skal foreligge.

Ministerens beføjelse efter forslaget til at fastsætte regler om udarbejdelsen af den første statut efter lovens vedtagelse kan ligeledes anvendes til at fastsætte, at institutionernes konsistorier skal nedsætte et udvalg, valgt af og blandt de repræsenterede grupper med en sammensætning som den i lovforslaget angivne vedrørende konsistoriums budget- og forretningsudvalg.

Til § 96.

Med hjemmel heri vil ministeren f.eks. kunne bestemme, at organernes, herunder rektoratets, funktionsperiode forlænges til valg efter de nye regler kan finde sted, således at man undgår administrative og økonomiske ulemper ved afholdelse af valg for en kort periode.

X. Ændringsforslag til lovforslaget for at realisere mindretals-
synspunkterne .

A. Forslag til de ændringer i flertallets lovforslag, der er nød-
vendige for at realisere rektor Flemming Woldbye's mindretals-
synspunkter :

Til § 15.

Sidste punktum ændres til:

"Prorektor er næstformand for konsistorium og deltager i bud-
get- og forretningsudvalgets møder".

Til § 19.

Bestemmelsen ændres til:

"Konsistorium består af rektor og prorektor samt herudover et
antal professorer og heltidsansatte lektorer, studerende og
tekniske og administrative medarbejdere i forholdet 3:1:1."

Til § 23.

Bestemmelsen ændres til:

"Konsistorium nedsætter et budget- og forretningsudvalg på
højst 11 medlemmer."

Til § 29,stk.1.

Bestemmelsen ændres til:

"Fakultetsrådet består af dekan og prodekan, der skal være pro-
fessorer eller heltidsansatte lektorer, samt herudover et antal
professorer og heltidsansatte lektorer, studerende og tekniske
og administrative medarbejdere i forholdet 3:1:1."

Til § 30,stk.1.

Bestemmelsen ændres til:

"Gruppen professorer og heltidsansatte lektorer vælges af hel-
tidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere.

Til § 33.

Bestemmelsen ændres til:

"Fakultetsrådet nedsætter et budget- og forretningsudvalg på
højst 11 medlemmer.

Til § 35,stk.1.

Bestemmelsen ændres til:

"Forinden fakultetsrådet træffer beslutning i de sager, der er nævnt i §37 nr. 1 og 2, skal sagen behandles i et særligt rådgivende udvalg, jfr. dog stk. 2. Dekanen udpeger udvalgets formand. Fakultetsrådet anmoder det eller de berørte studienævn om at upege et antal medlemmer, jfr. § 74,stk.4. Herefter udpeger fakultetsrådet et højst lige så stort antal professorer og heltidsansatte lektorer eller personer udefra med en tilsvarende fagkundskab."

Til § 40,stk.3.

Sidste punktum ændres til:

"Prodekanen er næstformand for fakultetsrådet og deltager i budget- og forretningsudvalgets møder."

Til § 83,stk.1.

Bestemmelsen ændres til:

"Nedsætter et organ et udvalg med besluttende kompetence, skal hver af de i organet repræsenterede grupper vælge repræsentanter hertil i det forhold, hvori de er repræsenterede. Eventuelle repræsentanter for deltidslærerne vælges dog sammen med den øvrige lærergruppe. Medlemmerne skal udpeges blandt gruppernes egne medlemmer i organet. Hvor formand og næstformand er overtallige medlemmer af organet, indgår de i lærergruppen ved valg af medlemmer, og formanden er herudover selv overtaligt medlem og formand for udvalget. Han kan dog, bortset fra budget- og forretningsudvalg udpege en anden af organets professorer eller heltidsansatte lektorer til at indtræde i sit sted som medlem og formand."

B. Forslag til de ændringer i flertallets Lovforslag, der er nødvendige for at realisere rektor Sven Caspersen's mindretals-synspunkter.

I det følgende er kun anført ændringsforslag, der indeholder realitetsændringer og ikke de rent tekniske ændringer, der vil følge af, at nogle bestemmelser er udgået.

Til § 19.

1. punktum ændres til:

"Konsistorium består af rektor og prorektor, der skal være professorer eller heltidsansatte lektorer, samt herudover et antal professorer, heltidsansatte lektorer eller adjunkter ned 1 års anciennitet en højere uddannelsesinstitution, studerende og tekniske og administrative medarbejdere i forholdet 2:1:1."

Til § 20, stk. 2.

Bestemmelsen ændres til:

"Er der ved institutionen oprettet fakultetsråd, bestemmes det i statuttens, hvor mange professorer, heltidsansatte lektorer og adjunkter med 1 års anciennitet, der skal repræsentere de enkelte fakultetsråds områder. Er der ved institutionen oprettet fagråd, men ikke fakultetsråd, kan en tilsvarende bestemmelse optages i statuttens for fagrådenes områder."

Til § 22.

1. punktum ændres til:

"Gruppen professorer, heltidsansatte lektorer og adjunkter med 1 års anciennitet i konsistorium vælges ved direkte valg af de heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere."

Til § 29.

1. punktum ændres til:

"Fakultetsrådet består af dekan og prodekan, der skal være professor eller heltidsansat lektor, samt herudover et antal professorer, heltidsansatte lektorer eller adjunkter med 1 års anciennitet på en højere uddannelsesinstitution, studerende og tekniske og administrative medarbejdere i forholdet 2:1:1."

Til § 30,stk.1.

Bestemmelsen ændres **til:**

"Gruppen professorer, heltidsansatte lektorer og adjunkter med 1 års anciennitet på en højere uddannelsesinstitution vælges af heltidsansatte lærere og videnskabelige medarbejdere."

Til § 30,stk.2.

Bestemmelsen udgår.

Til § 32.

Som nyt stk.2 tilføjes:

"Når dekan og prodekan er valgt, indtræder disses suppleanter."

Til § 35.

Bestemmelsen udgår.

Til § 36,stk.2.

Bestemmelsen ændres **til:**

"Inden der træffes beslutning om sammensætningen af sådanne udvalg, , skal der indhentes forslag herom fra det eller de nærmest berørte institutteres bestyrelser. Forslagene skal hver for sig angive den samlede sammensætning af udvalget."

Til § 37, **nr.2.**

Bestemmelsen ændres **til:**

"Inden for rammerne af de ministerielle bekendtgørelser og i overensstemmelse med eventuelle forskrifter i disse fastsætter rådet uddybende og supplerende regler, der er fælles for flere uddannelser under rådets område."

Til § 37, **nr.3.**

Udgår.

Til § 37,pkt.6.

Bestemmelsen ændres **til:**

"Det kan i statuttens bestemmes, at rådet ansætter og afskediger undervisningsassistenter og hjælpelærere, jfr. § 61,stk.2 nr. 4."

Til § 37,pkt.9.

Bestemmelsen ændres til:

"Rådet afgør klager over beslutninger truffet af institutbestyrelser og centralinstitutbestyrelser indbragt for rådet af den eller de berørte parter. Det samme gælder beslutninger truffet af studienævn i henhold til § 74,stk.5. Såfremt der i henhold til § 68,stk.3 er tillagt centralinstitutbestyrelsen kompetence til at afgøre klager over beslutninger truffet af institutbestyrelser, kan sådanne afgørelser dog ikke indbringes for fakultetsrådet. I statuttens kan fastsættes regler om klagefrister og klagesagers behandling."

Til § 38.

Bestemmelsen ændres til:

"Forinden rådet træffer mere vidtgående beslutninger i henhold til § 37, nr. 1 og 2, skal beslutningerne forberedes i et fællesudvalg mellem fakultetsrådet og det eller de berørte studienævn. Fællesudvalget nedsættes af fakultetsrådet. Antallet af medlemmer udpeget af studienævnene skal udgøre halvdelen. Dekanen udpeger fællesudvalgets formand.

Stk.2.

Ved mindre vidtgående ændringer træffes beslutninger i henhold til § 37, nr. 1 og 2 uden sådan forberedelse, men på grundlag af indstilling fra det eller de berørte studienævn."

Til § 39.

Bestemmelsen ændres til:

"Forinden rådet træffer afgørelse efter § 37, nr.6, skal der foreligge en indstilling fra et særligt udvalg bestående af 3 personer, hvoraf 1 lærer og 1 studerende udpeges af det berørte studienævn, og 1 fagkyndig lærer udpeges af det fagligt nærmestliggende instituts institutbestyrelse.

Stk.2.

Såfremt der finder et væsentligt antal ansættelser sted inden for området, kan fakultetsrådet bestemme, at den endelige afgørelse henlægges til det under stk.1 nævnte udvalg."

Til § 43,stk.2.

2. punktum udgår.

Til § 47.

Overskrift "Studieordningsudvalg" udgår.

Til § 56,stk.2.

Bestemmelsen ændres til:

"3 medlemmer vælges af de i § 55 nr. 1 og 4 nævnte medlemmer af institutrådet blandt de til vedkommende institut knyttede professorer, heltidsansatte lektorer og herudover andre heltidsansatte videnskabelige medarbejdere, der har mindst 1 års anciennitet ved en højere uddannelsesinstitution."

Til § 59.

Bestemmelsen udgår.

Til § 61,stk.2,nr.4.

Bestemmelsen udgår.

Til § 61,stk.2,nr.5.

Bestemmelsen ændres til:

"Hvis ikke andet er bestemt i statuten, træffer institutbestyrelsen afgørelse om ansættelse af undervisningsassistenter og hjælpelærere efter indstilling fra et særligt udvalg bestående af 3 personer, hvor 1 lærer og 1 studerende er udpeget af det berørte studienævn, og 1 fagkyndig lærer udpeget af institutbestyrelsen."

Til § 61,stk.2,nr.6.

Bestemmelsen ændres til:

"Institutbestyrelsen afgiver indstilling til fakultets- eller fagrådet i sager, der skal afgøres i dette, og som angår instituttets områder, herunder forslag om opslag vedrørende ledige stillinger som professor eller adjunkt/lektor og til sammensætningen af fagkyndige udvalg, jfr. § 36,stk.2."

Til § 62, stk. 1.

Bestemmelsen ændres til:

"Institutbestyreren er formand for institutråd og institutbestyrelse."

Til § 63.

Bestemmelsen udgår.

Til § 72, stk. 2, 1. pkt.

Bestemmelsen ændres til:

"Repræsentanterne for lærerne vælges af såvel heltidsansatte som deltidsansatte lærere inden for studienævnets område blandt professorer og heltidsansatte lektorer og andre heltidsansatte lærere med 1 års anciennitet ved en højere uddannelsesinstitution."

Til § 7t.

Bestemmelsen ændres til:

"Studienævnet foretager forud for hvert semester en opgørelse over ønskerne om undervisningen for studerende, der er indskrevet med henblik på et samlet uddannelsesforløb inden for studienævnets område, og fremsender disse til det eller de institutter, der skal levere undervisningen, og til fakultetsrådets eller fagrådets budget- og forretningsudvalg.

Stk. 2.

Inden for rammerne af de i § 37, nr. 1 og 2 omtalte regler og i overensstemmelse med eventuelle forskrifter i disse fastsætter studienævnet specielle uddybende og supplerende regler til en samlet studieordning for den enkelte uddannelse eller det enkelte fag i en uddannelse.

Stk. 3.

Inden for rammerne af de i § 37 nr. 1 og 2 og § 74, stk. 3 fastsatte regler og i overensstemmelse med eventuelle forskrifter i disse samt inden for de bevillings- og ressourcemæssige rammer træffer studienævnet beslutning om retningslinjer for undervisningens tilrettelæggelse, herunder fordelingen af under-

visningen på semestre, timeplan og pensumbeskrivelse og afholdelse af eksamen.

Stk.4.

Studienævnet påser, at studiet gennemføres som forudsat i de under § 37, nr. 1 og 2 fastsatte regler samt studieordningen.

Stk.5.

Studienævnet kan dispensere fra de under § 37, nr. 1 og 2 fastsatte regler samt studieordningen, når dispensationshjemmel foreligger. Afgørelsen kan af ansøgeren indbringes for fakultetsrådet eller fagrådet.

Stk.6.

Studienævnet udarbejder indstillinger og deltager i forberedelsen af de under § 37, nr.1 og 2 omtalte regler, jfr. § 38.

Stk.7.

Studienævnet udpeger af sin midte medlemmer til deltagelse i udarbejdelsen af de under § 39, og § 61, stk. 2, nr.4 nævnte indstillinger om ansættelse af undervisningsassistenter og hjælpelærere.

Stk.8.

Studienævnet skal have lejlighed til at udtale sig om oprettelse og nedlæggelse af lærerstillinger og om de undervisningsmæssige kvalifikationer hos ansøgerne til disse stillinger.

Stk.9.

Andre sager, der vedrører undervisningen under studienævnets område, skal forelægges nævnet til udtalelse, inden sagen afgøres."

Til § 91,stk.2.

Bestemmelsen ændres **til:**

"Kun deltidslærere med afsluttende eksamen fra en højere uddannelsesinstitution eller tilsvarende uddannelse kan være stemmeberettigede og kun sådanne deltidslærere, der i et år

- lol -

har været ansat ved en højere uddannelsesinstitution, kan være valgbare. For tekniske og administrative medarbejdere gælder det tilsvarende anciennitetskrav som betingelse for valgbarhed."

København, den 7. januar 19 77.

Sven Caspersen

Bent Christensen (formand)

Morten Lange

Flemming Woldbye

/Birgit Andersen

Lars-Erik Allin

Anne Flindt

Afskrift

Bilag 1.

Planlægningsrådet for Forskningen,
Holmens Kanal 7,
1060 København K.

J. nr. 01-43.
Den 18. oktober 1976.
KJ/gø

Til,
det af undervisningsministeriet
nedsatte udvalg vedrørende sty-
relsesloven for de højere uddan-
nellesinstitutioner.

Planlægningsrådet for forskningen (PRF) har ved sit møde den 30. september 1976 drøftet styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner. Ved den af folketingets undervisningsudvalg foranledigede nedsættelse af et udvalg under undervisningsministeriet med den opgave at identificere og analysere problemer i forbindelse med styrelsesloven og at stille forslag til disses løsning synes der at være taget skridt til en grundigere, mere omfattende revision af loven. Rådet har derfor ønsket at fremsætte nogle bemærkninger med henblik på udvalgets overvejelser.

PRF har ved tidligere lejligheder drøftet styrelsesloven, således i forbindelse med folketingets behandling af forslag til ./ styrelseslov, jfr. vedlagte udtalelse fra PRF af 17. marts 1973, og i forbindelse med behandlingen af det af undervisningsministeren i november 1975 fremsatte ændringsforslag til loven, jfr. ./ den ligeledes vedlagte skrivelse fra PRF af 12. januar 1976.

På baggrund af PRF's særlige interesse i en revisions konsekvenser for styringen af de højere uddannelsesinstitutioners forskning, der udgør ca. halvdelen af den samlede offentligt finansierede forskning og henved tre fjerdedele af grundforskningsindsatsen i Danmark, har man anmodet undervisningsministeren om, at PRF får lejlighed til at udtale sig om udvalgets indstilling, når denne foreligger. Man skal henstille, at PRF om muligt forinden får lejlighed til over for udvalget at uddybe sine nedenfor fremsatte synspunkter i en drøftelse med udvalget.

PPF finder generelt, at den nuværende styrelseslov synes udformet under særligt hensyn til uddannelserne og ikke i tilstrækkelig grad tilgodeser forskningens særlige behov. PRP må finde det uheldigt, at der ikke eksisterer tilfredsstillende styringsmuligheder for en så væsentlig del af der danske forskningskapacitet. Der bør derfor ved den forudsatte revision af styrelsesloven lægges vægt på en styrkelse af mulighederne for at gennemføre en intern styring af forskningen ved institutionerne. Dette vil også gælde, såfremt forslagene i helhedsplanlægningen af de videregående uddannelser om en opdeling af de højere uddannelsesinstitutioners bevillinger i særskilte undervisnings- og forskningsprioriterede bevillinger og en prioritering på landsplan af fagområdeopdelte forskningsbevillinger gennemføres. En realisering af intentionerne bag helhedsplanlægningens forslag om et nyt budgetteringssystem vil - selv om systemet formelt vil kunne indføres under den gældende styrelseslov efter de seneste ændringer - forudsætte styrkede styringsmuligheder især på hovedområdeniveau.

Udformningen af et hensigtsmæssigt styringssystem for universitetsforskningen må ske under hensyn til de højere uddannelsesinstitutioners heterogenitet. Det bør derfor i forbindelse med en eventuel ændring af styrelsesloven tages op til nærmere overvejelse, i hvilket omfang reglerne for styrelse af institutionernes forskning bør fastlægges i en fælles rammelov, i hvilket omfang særlige forhold ved de enkelte institutioner, hovedområder og institutter tilsiger, at styrelsesreglerne mere hensigtsmæssigt fastlægges i institutionernes statutter. Hensynet til behovet for en fleksibel forskningsstyring, der tager hensyn til varierende forhold ved de under loven hørende institutioner, synes at tale for, at en større del af forskningsstyringen reguleres gennem statutterne, mens alene de overordnede principper for styringen fastlægges i styrelsesloven.

Som et væsentligt princip for forskningsstyringen skal PRF pege på, at styrelsesloven bør sikre, at medarbejdere med dokumenterede forskningskvalifikationer har den afgørende indflydelse i sager, der alene eller i overvejende grad vedrører forskningsanliggender.

En styrkelse af den faglige indflydelse på forskningsstyringen vil på institutions- og hovedområdeniveau mest hensigtsmæssigt kunne opnås ved oprettelse af særlige organer vedrørende forskningen, forskningsnævn. Der bør ved sammensætningen af disse lægges vægt på repræsentation af faglige kompetente personer, og der bør åbnes mulighed for, at nævnene kan have udefra kommende medlemmer. Forskningsnævnene bør, ud over rådgivende og evaluerende opgaver, tillægges egentligt styrende funktioner.

PRF er opmærksom på, at det nuværende budgetteringssystem med integrerede bevillinger til undervisning og forskning alene tillader en styring gennem marginale forskningsressourcer. Det er imidlertid PRF's opfattelse, at der allerede gennem en marginal styring vil kunne opnås ikke uvæsentlige styringsmuligheder for større dele af forskningen. Oprettelse af de omtalte forskningsnævn vil også imødekomme behovet for organer, der kan varetage den interne fordeling af forskningsbevillingerne og kontrollen med disses anvendelse, såfremt den i helhedsplanlægningen forudsatte bevillingsopdeling gennemføres.

Princippet om oprettelse af forskningsnævn bør hjemles i styrelsesloven, mens de nærmere regler for deres sammensætning, kompetence m.v. mest hensigtsmæssigt fastlægges i de enkelte institutioners statutter.

For så vidt **angår** styringen på institutionsniveau har PRF drøftet reglen i styrelseslovens § 13, stk. 2, 2. punktum, ifølge hvilken institutrådet ikke kan træffe beslutning om den enkelte forskers valg af forskningsopgave. Man har fundet, at denne regel kan hæmme institutternes muligheder for at gennemføre større fælles forskningsprojekter eller for at lægge en samlet linie for et instituts forskningsindsats. PRF er dog opmærksom på behovet for en bestemmelse, der inden for visse rammer sikrer den enkelte forskers frihed i valget af forskningsopgave. PRF skal på denne baggrund foreslå, at en sådan bestemmelse får følgende ordlyd: "Den enkelte forsker kan dog frit vælge sine forskningsopgaver, når dette kan ske uden at belaste instituttets ressourcer uforholdsmæssigt og vigtige fælles forskningsprojekter ikke derved forhindres eller hæmmes".

PRF skal endvidere understrege vigtigheden af, at hver sikres institutbestyreren eller institutbestyrelsen en klart defineret kompetence vedrørende styringen af instituttets forskning.

PRF har i sin Indstilling af marts 1975 om styring af universitetsforskningen stillet forslag om at åbne mulighed for oprettelsen af arbejdsgrupper og ikke-permanente institutter ledet af en af den pågældende institution og forskningsrådene i fællesskab udpeget forskningsleder eller styringsgruppe med henblik på etablering af nye forskningsområder og løsning af opgaver på tværs af traditionelle faggrænser. Selv om den gældende styrelseslov giver mulighed for oprettelse af institutter⁸ direkte under konsistorium eller udvalg nedsat af dette, jfr. § 9, stk. 3, vil gennemførelse af PRF' s forslag forudsætte muligheder for at fravige de almindelige regler for instituttets ledelse.

PRF har ved senere drøftelser fundet, at der ikke alene ved oprettelsen af de nævnte arbejdsgrupper og Ikke-permanente institutter, men i det hele taget ved oprettelsen af institutter med henblik på etablering af nye forskningsområder bør kunne kaldes en forskningsleder. PRF skal derfor pege på, at der ved en revision af styrelsesloven bør åbnes muligheder for, at konsistorium i sådanne tilfælde for en opbygningsperiode kan udpege en institutleder og tillægge denne udvidede beføjelser vedrørende styring af instituttets forskning.

P.R.V.

Mogens Phil

/Kjeld Jensen

Planlægningsrådet for forskningen.

12. januar 1976.

Til Undervisningsministeriet.

På sit møde den 11. december 1975 har planlægningsrådet for forskningen drøftet det af undervisningsministeriet udarbejdede forslag til ændring af styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner.

Rådet nåede ikke på dette møde at færdigbehandle en udtalelse. Under hensyn til, at lovforslaget er forelagt for folketinget, anmodede man formanden om at afgive en foreløbig udtalelse, der gav udtryk for de foreløbige synspunkter, der var fremkommet ved mødet i rådet.

I forbindelse med folketingets behandling af **forslaget til** den eksisterende styrelseslov har rådet i skrivelse af 17. marts 1973 udtalt, at man måtte finde det tvivlsomt, hvorvidt bestemmelserne i det da foreliggende forslag i tilstrækkelig grad tilgodeså forskningens særlige krav og problemer, idet styringen af ressourcer til forskningen efter rådets opfattelse måtte henlægges til organer, hvor den fornødne faglige kompetence er til stede. Man henstillede, at man ved den videre behandling af forslaget tog hensyn til dette forhold, eventuelt ved godkendelsen af den enkelte institutions statut.

I rådets indstilling af marts 1975 om styringen af universitetsforskningen er rådet gået ind for ved forskellige dertil **sigtende** forslag at forbedre uddannelsesinstitutionernes muligheder for en intern styring af forskningen. Man har særligt henvist til nødvendigheden af en intern evaluering af de enkelte hovedområders og de enkelte institutters forskning samt af et samarbejde mellem de højere uddannelsesinstitutioner på den ene side og forskningsrådene samt planlægningsrådet på den anden side, således at en intern forskningsstyring kan tage hensyn til den forskningsprioritering, der bl.a. via forskningsrådene finder sted på landsplan.

Drøftelserne på rådets møde den 11. december 1975 koncentreredes særligt om 2 forhold, nemlig:

- 1 Oprettelse og nedlæggelse af institutter, og
- 2 De interne universitetsorganers mulighed for at foretage en tilfredsstillende evaluering og styring af forskningen.

ad 1.

Undervisningsministeriets forslag om at tillægge ministeren beføjelse til at oprette og nedlægge institutter efter indstilling eller indhentet udtalelse fra konsistorium, set i sammenhæng med bemærkningerne til forslaget, hvori det er forudsat, at udøvelsen af en sådan beføjelse skal hvile på en indstilling eller en udtalelse fra de faglige landsudvalg eller fra planlægningsrådet, kan betragtes som en delvis imødekommelse af de synspunkter, der af rådet er fremsat i den forannævnte indstilling af marts 1975. Det blev imidlertid fremhævet under drøftelserne i rådet, at en beføjelse i denne henseende for ministeren i nogen grad kunne anfægte institutionernes selvstyre på forskningsområdet, og at rådet i sin indstilling kun havde tænkt sig at anvende forskningsrådene og planlægningsrådet som rådgivende instanser for institutionerne uden at indskrænke institutionernes egne styrende organers muligheder for at træffe bestemmelse om forskningens tilrettelæggelse, herunder om institutstrukturen. Det blev også fremført, at ministeren i kraft af sin bevillingsmyndighed vil have tilstrækkelige muligheder for den nødvendige centrale styring.

Idet rådet således finder, at initiativet til og den endelige beslutning om oprettelse eller nedlæggelse af institutter bør forblive hos konsistorium, er man af den opfattelse, at forskningsrådene i alle tilfælde bør konsulteres, hvor sådant initiativ tages. Drejer det sig om initiativer af mere principiel forskningspolitisk art, bør også planlægningsrådet inddrages i overvejelserne.

Rådet er fortsat af den opfattelse, at det er væsentligt at styrke mulighederne for institutionernes egen styring, og at en sådan styring, når den på tilfredsstillende måde er etableret, vil kunne overflødiggøre centrale beføjelser i denne henseende for de politiske myndigheder.

ad 2.

I den nævnte indstilling om styringen af universitetsforskningen er der stillet forslag om et frivilligt samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og forskningsrådene bl.a. ved nedsættelse af særlige ad hoc udvalg med repræsentanter for såvel institutionerne som rådene. Disse udvalg skulle have til op-

gave at bedømme kvaliteten af forskningen, fordelingen af bevil-
lingerne inden for fagområdet samt den ønskede udvikling inden
for området. I henhold til den nuværende styrelseslov § 9, stk.
7 og § 11, stk. 7, jfr. § 12 kan konsistorium, fakultetsråd og
fagråd nedsætte udvalg og - såfremt de nedsættes af disse orga-
ners midte - henlægge deres beføjelser hertil. På mødet i rådet
drøftedes det, hvorvidt et samarbejde mellem institutionerne og
råd ville blive mere effektivt, såfremt de opgaver, der var til-
tænkt de foreslåede ad hoc udvalg, kunne løses af udvalg, ned-
sat af institutionerne selv, og det blev med henblik herpå bragt
i forslag at give de institutionelle organer mulighed for at ud-
pege repræsentanter udefra som medlemmer af sådanne udvalg, til
hvilke konsistorium og fakultetsråd kan delegerer beføjelser. En
hjemmel hertil kan antagelig opnås ved at lade ordene "af sin
midte" i de nævnte paragraffer udgå.

Mulighederne for at gennemføre en mere bevidst intern styring
af forskningen ved institutionerne, således som foreslået af
planlægningsrådet, vil bero på en styrkelse af styringsmulighe-
derne inden for de enkelte institutter. Ved planlægningsrådets
møde drøftedes dette spørgsmål, ider der udtryktes tvivl om,
hvorvidt de eksisterende regler for instituttets ledelse, såle-
des som de er givet i §§ 13, 18 og 22, i tilstrækkelig grad sik-
rer, at der kan lægges en linje for et instituts forskningsind-
sats og opretholdes et højt fagligt niveau.

Rådet finder det tvivlsomt, om sammensætningen af institut-
rådene, der er institutternes øverste ledende organ og hermed
har ansvaret for planlægningen og ledelsen af instituttets forsk-
ning, i tilstrækkelig grad sikrer den sagkundskab, der repræsen-
teres af lærere og forskere, indflydelse på forskningen, jfr. ud-
talelsen af 17. marts 1973 om forslaget til lov om styrelse af
de højere uddannelsesinstitutioner.

Der blev ved mødet tillige rejst tvivl om, hvorvidt regler-
ne om valg af institutleder sikrer, at denne post besættes med
en højt kvalificeret forsker, hvilket i særlig grad forekommer
nødvendigt, når talen er om oprettelsen af institutter med helt
nye forskningsopgaver. En større sikkerhed for udpegelse af kva-
lificerede institutledere kunne måske opnås ved at henskyde udpe-
gelsen til konsistorium eller eventuelt til de i § 11 nævnte råd,
på grundlag af en indstilling fra institutrådene. I denne forbin-

deise må det dog ikke overses, at konsistorium og de i § 11 nævnte råd er sammensat således, at det tekniske og administrative personale og studenterne på den ene side og lærerne på den anden side er tillagt lige stor vægt. Der er således ud fra et forskningsmæssigt synspunkt behov for en styrkelse af den faglige sagskundskabs indflydelse i alle de styrende organer, og en sådan styrkelse bør ikke være begrænset til studienævnene.

Man drøftede endelig, hvorvidt det var rimeligt at opretholde bestemmelsen i styrelseslovens § 13, stk. 3, 2. punktum, hvorefter institutrådet ikke kan træffe beslutning om den enkelte forskers valg af forskningsopgave, idet man fandt, at denne bestemmelse kunne være en hindring for gennemførelsen af en rimelig forskningsstyring. Man fandt det dog betænkeligt helt at udelade en bestemmelse, der i princippet sikrer den enkelte forskers frihed i denne henseende, idet den enkelte forskers valgmuligheder i forvejen klart er begrænset af den interne økonomiske styring.

Da styrelsesloven må opfattes som en rammelov gældende for alle højere uddannelsesinstitutioner uden hensyn til, at individuelle forhold kan gøre særbestemmelser ønskelige, vil det antagelig være vanskeligt at indsætte sådanne særlige beføjelser i loven, som tager de fornødne individuelle hensyn til forskningens vilkår. Styrelsesloven bør derfor udformes således, at sådanne hensyn vil kunne tilgodeses ved særbestemmelser i institutionernes statutter, jfr. planlægningsrådets udtalelse i denne retning i skrivelse af 17. marts 1973 vedrørende forslaget til gældende lov.

Som nævnt er de foran fremsatte synspunkter af foreløbig **karakter**, og man vil drøfte sagen på ny ved et kommende møde i rådet, hvorefter man vil afgive en endelig udtalelse.

Rådet anmoder imidlertid om at måtte få lejlighed til at uddybe sine synspunkter, inden denne endelige udtalelse foreligger, såfremt forhandlinger om lovens gennemførelse måtte gøre det ønskeligt.

P.R.V.

Mogens Pihl

/P.A. Koch

Planlægningsrådet for forskningen. den 17. marts 1973.

Til Undervisningsministeriet.

Udtalelse vedrørende forslag
til lov om universiteternes styrelse

En væsentlig del af den offentligt finansierede forskning er placeret ved universiteterne og de højere læreanstalter. Således anslås bevillingerne hertil i 1972 at ligge på ca. 400 mill. kr., hvilket må ses i relation til en samlet bevilling til forskningsråd og fonde på ca. 75 mill.kr.

Forskningen ved universiteterne og de højere læreanstalter er i betydelig grad forbundet med uddannelsernes behov, og der er i systemet indbygget en automatik, således at forskningsbevillingerne i en vis udstrækning følger studentersøgningen. Denne form for forskningsstyring kan ikke siges at være tilfredsstillende. Forskningens Fællesudvalg har foreslået, at en større del af forskningen ved universiteterne og de højere læreanstalter finansieres over forskningsrådene, således at man herved vil kunne opnå en forskningsprioritering, der i højere grad er baseret på et helhedssyn. Planlægningsrådet for forskningen (PRF) kan tilslutte sig dette synspunkt. Det er rådets opfattelse, at der særlig er behov for en styring og kvalificeret evaluering af den del af forskningen ved universiteterne og de højere læreanstalter, som ikke er snævert forbundet med hensynet til uddannelserne, idet man dog er opmærksom på betydningen af den snævre sammenhæng mellem forskningen og de højere uddannelser.

PRF må finde det tvivlsomt, hvorvidt bestemmelserne i det foreliggende forslag til styrelseslov i tilstrækkelig grad tilgodeser forskningens særlige krav og problemer, idet styring af ressourcer til forskning må henlægges til organer, hvor den fornødne faglige kompetence er til stede. Man skal derfor henstille, at man ved den videre behandling af forslaget tager hensyn til dette forhold, eventuelt bl.a. derved, at det ved godkendelsen af den enkelte institutions statut påses, at denne indeholder bestemmelser, der tilgodeser behovet inden for det under det enkelte institut hørende område for en intern styring og kvalifice-

- 111 -

ret evaluering af forskningen, hvormed dog ikke tilsigtes nogen ændring af indholdet af §13, stk. 2, 2,pkt. i lovforslaget.

P . P . V .

Mogens Pihl

/P.A. Koch

Afskrift

Bilag 2.

Udvalget vedrørende Forskningsstyring.
Til
Udvalget vedrørende revision af styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner.

Brev nr. 36.
Dato 2. december 76.

Det af undervisningsministeren nedsatte udvalg vedrørende forskningsstyring har drøftet de krav til ændringer i styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner, som ønsket om øgede muligheder for styring af forskningen kan tænkes at stille.

Drøftelserne er sket på grundlag af udvalgets hidtidige, men endnu ikke afsluttede arbejde, en kort mundtlig redegørelse fra formanden om arbejdet i udvalget om revision af styrelsesloven og kendskab til skriveisen af 18. oktober 1976 fra planlægningsrådet for forskningen.

Forskningsstyringsudvalgets overvejelser er sammenfattet i vedlagte notat, der enstemmigt er godkendt af udvalget på dettes møde den 1. december 1976.

E. B.

N. Hammer-Jespersen
fuldm.

Udvalget vedrørende forskningsstyring.

Brev nr.

Bilag nr. 59.

Dato 2. december 76.

NOTAT.

Udvalget vedrørende forskningsstyring har drøftet de krav til ændringer i styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner, som ønsket om øgede muligheder for styring af forskningen kan tænkes at stille.

Drøftelserne er sket på grundlag af udvalgets hidtidige, men endnu ikke afsluttede arbejde, en kort mundtlig redegørelse fra formanden om arbejdet i udvalget om revision af styrelsesloven og kendskab til skrivelsen af 18. oktober 1976 fra planlægningsrådet for forskning.

1. Efter den nuværende styrelseslovs § 2, stk. 2, træffer institutionerne selv afgørelse om den forskning, der skal drives.

Denne bestemmelse hindrer undervisningsministeren i at give ordrer til institutionerne om, at de skal tage bestemte forskningsopgaver op. Bestemmelsen indeholder derved en begrænsning i mulighederne for central styring af forskningen. En ophævelse af bestemmelsen med bibeholdelse af den nuværende § 35, stk. 1 - undervisningsministeren er øverste forvaltningsmyndighed for institutioner, der er omfattet af loven - ville føre til, at ministeren fik sådan beføjelse.

Dette ville naturligvis øge mulighederne for central styring af forskningen, og udvalget har derfor indgående drøftet det ønskelige i en sådan ændring i styrelsesloven.

Man har især lagt vægt på to sæt betragtninger.

Styrelseslovens § 2, stk. 2, er det håndgribelige udtryk for en grundsætning, som man i al fald hidtil har anset for værdifuld. Selv om de højere uddannelsesinstitutioners forskning - her i landet som i de fleste andre lande - næsten udelukkende finansieres af staten, har man set en værdi i, at netop denne del af forskningen var fri, i betydningen ikke kunne dirigeres ved ordrer fra de til enhver tid værende indehavere af statsmagten. Denne særlige form for "pluralisme"

- statsfinansieret, men ikke statsdirigeret virksomhed - er jo i det hele en karakteristisk foreteelse for¹ statsskikke som den

danske. De statsbetalte domstoles uafhængighed og de - i det væsentlige - offentligt finansierede friskoler er hver på sit område og hver på sin måde udtryk for samme tendens.

Grundsætningen om universitetsforskningens frihed fra ordrer fra statsmagten bæres imidlertid også af mindre ideologisk og mere praktisk betonedede betragtninger. En ubegrænset adgang til at bestemme de forskningsopgaver, som institutionerne skal tage op, indebærer en risiko for forvridning af forskningen ved kortsigtede beslutninger og specielt for, at grundforskningen, som netop ved universiteter og højere læreanstalter spiller en hovedrolle, ville komme til at lide skade til fordel for den anvendte forskning.

Hertil kommer imidlertid et helt andet sæt betragtninger.

Statsmagten har i forvejen i bevillingssystemet et så kraftigt styringsmiddel, at adgang til at give ordrer om optagelse af bestemte forskningsopgaver kan siges at være mindre påkrævet.

Udvalget har nøje gennemgået gældende budgetret og den rådende bevillingsproces, og er kommet til det resultat, at folketinget og ministeren har meget vide retlige muligheder for at styre forskningen ved de højere uddannelsesinstitutioner ved at knytte forudsætninger til de givne bevillinger.

Disse retlige muligheder er naturligvis ikke ubegrænset. Ansættelsesretlige regler har således snævre grænser. Men det samme ville jo gælde den ordrestyring, som ville blive muliggjort ved en ophævelse af styrelseslovens § 2, stk. 2.

Den faktiske udnyttelse af de retlige muligheder for at styre via budgetforudsætninger støder på vanskeligheder, herunder manglende sagkundskab hos de centrale bevillingsmyndigheder. Men det samme ville gælde for den ordrestyring, som § 2, stk. 2's ophævelse ville give mulighed for.

Den væsentligste forskel mellem de styringsmuligheder, som bevillingsprocessen allerede giver, og den mulighed for at styre via ordre, som en ophævelse af styrelseslovens § 2, stk. 2, ville give, bliver derfor en forskel i tid. Styring via bevillingsforudsætninger vil allerede af praktiske grunde kun kunne ske som led i den ganske tidskrævende procedure, som bevillingsprocessen nødvendigvis må være. De ordrer, der måtte blive en følge af en ophævelse af § 2, stk. 2, kan derimod gives straks, d.v.s. uden at vente på ikrafttræden af det budget, hvortil de

forskningsstyrende bevillingsforudsætninger er knyttet.

Efter udvalgets opfattelse er denne forskel ikke tilstrækkelig til at bære et forslag om ophævelse af styrelseslovens § 2, stk. 2. Når man tager i betragtning, at der via forskningsrådene findes muligheder for via tilskud hurtigt at styre forskningen hen på pludseligt opdukkede opgaver, er det brud på princippet om "forskningens frihed", som en ophævelse af styrelseslovens § 2, stk. 2 uvægerligt vil blive følt som, ikke tilstrækkeligt begrundet.

Derimod vil det efter udvalgets opfattelse være rimeligt, at grundsætningen i § 2, stk. 2, underkastes to modifikationer.

Planlægningsrådet for forskningen har i sin "Indstilling om styring af universitetsforskningen" (1975) foreslået, at de højere uddannelsesinstitutioner får en pligt til at optage forhandling, hvis der udefra kommer anmodning om at optage forskningsopgaver. Udvalget er enig i, at der bør pålægges de højere uddannelsesinstitutioner en sådan forpligtelse. Af praktiske grunde mener man imidlertid, at det kun bør være undervisningsministeriet, der kan stille et egentligt krav. Hvis der indføres pligt til at optage forhandling med hvem som helst, der fremsætter anmodning, kan resultatet blive et betydeligt og tidsrøvende arbejde for institutionerne. Det er en selvfølge, at der med dette forslag kun tales om retlige forpligtelser. Institutionerne har naturligvis samme adgang som nu til, hvis de selv synes det, at efterkomme anmodninger fra hvem som helst om gennemførelse af forskning (jfr. herved overvejelserne om fastsættelse af generelle regler for kontraktsforskning- rekvireret arbejde).

Der er i vort stadig mere komplicerede samfund et klart behov for at få redegørelser for allerede foreliggende resultater af forskning, altså for kvalificeret kommunikation af eksisterende viden. Behovet er naturligvis generelt, men det føles ofte særligt stærkt, når man i centraladministrationen forbereder lovgivningen. Udvalget kan derfor tiltræde, at der pålægges de højere uddannelsesinstitutioner efter anmodning fra undervisningsministeren at redegøre for allerede foreliggende viden. Når adgangen til at fremsætte retligt bindende krav også her indskrænkes til undervisningsministeren, skyldes det samme praktiske betragtninger som dem, der er nævnt ovenfor. Det er en selvfølge, at forskningssamfundets helt selvfølgelige moralske forpligtelse

til at udsprede kendskab til forskningens resultater forbliver u-berørt af den foreslåede snævert afgrænsede og særlig; praktisk begrundede retlige forpligtelse.

2. Det bør ved styrelsesloven pålægges institutionerne at oprette organer, som er egnet til på sagligt forsvarlig og effektiv måde at styre forskningen. Der bør derfor på institutionsniveau og på fakultets- eller fagrådsniveau eller lignende niveau skabes forskningsudvalg med klar overvægt for de åbenbart sagkyndige lærere og eventuelt sagkyndige udefra. Institutionernes og afdelingernes budget bør tilrettelægges således, at ikke alle midler på forhånd er fordelt til institutter m.v., men at der findes frie forskningsmidler, der kan fordeles efter indstilling fra pågældende forskningsudvalg. Disse bør i øvrigt kunne udtale sig om alle andre forskningsspørgsmål.

3. Størstedelen af forskningen ved de højere læreanstalter sker på institutterne. For en styring af forskningen er det derfor helt afgørende, at der skabes en effektiv og åbenbart sagkyndig ledelse af institutterne. Det sker efter udvalgets opfattelse bedst ved en bestyrelse med klar overvægt for lærere, hvis sagkundskab er ubestridelig, og under forsæde af en bestyrer, som tilhører denne gruppe. Bestyrelsen bør træffe afgørelse om fordeling af arbejdet mellem de videnskabelige medarbejdere, herunder om forskningen.

Udvalget er enig om, at der vil være store fordele forbundet med, at der på institutterne skabes rådgivende udvalg bestående udelukkende af de fastsansatte lærere og forskere og med overvægt for de mest sagkyndige og erfarne af disse.

4. Efter den gældende styrelseslovs § 13, stk. 2, 2. pkt., kan institutrådet ikke træffe beslutning om den enkelte forskers valg af forskningsopgaver.

Denne bestemmelse indeholder en meget væsentlig hindring for enhver anden form for styring af forskningen end den., der sker ved ressourcetildeling. Den er tilmed blevet forstået på den måde, at den skulle udelukke, at der udnævnes en person til at lede et forskningsprojekt.

Bestemmelsen er dels alment begrundet i hensyn til forskningens frihed, og dels i, at institutrådet, der efter den gældende

styrelseslov er instituttets øverste organ, efter sin sammensætning åbenbart er uegnet til at styre Instituttets forskning.

Hvis reglerne om instituttets styrelse ændres som angivet ovenfor under 3, bortfalder denne begrundelse, men hensynet til forskningens frihed består naturligvis fortsat.

Udvalget er enig med planlægningsrådet for forskningen i, at bestemmelsen kan hæmme institutternes mulighed for at gennemføre større fælles forskningsprojekter eller for at lægge en samlet linie for et instituts forskningsindsats. Man er imidlertid også enig med planlægningsrådet i , at der kan være behov for en bestemmelse, der inden for visse rammer sikrer den enkelte forskers frihed. Man kan derfor tiltræde det forslag, som er stillet af planlægningsrådet, om en ændring af § 13, stk. 2, 2. pkt.: " Den enkelte forsker kan dog **frit** vælge sine forskningsopgaver, når dette kan ske uden at belaste instituttets ressourcer uforholdsmæssigt og vigtige fælles forskningsprojekter ikke derved forhindres eller hæmmes."

Udvalget finder dog grund til at påpege tre forhold:

For det første kan en bestemmelse som den foreslåede efter udvalgets opfattelse ikke hindre institutbestyrelsen (institutbestyreren) i at øve kontrol med omfanget og kvaliteten af den forskning, som den enkelte herefter har frihed til at foretage.

For det andet så man gerne, at det var muligt at gøre en undtagelse fra den foreslåede regel i de tilfælde, hvor en bestemt forskers positive bistand til et bestemt forskningsprojekt er nødvendig for dettes gennemførelse.

For det tredje bør der være mulighed for, at der kan udpeges en bestemt person med sædvanlige ehefbeføjelser som leder af et forskningsprojekt.

AFSKRIFT

Bilag 3.

UNDERVISNINGSMINISTERIET
Departementet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
(ol) 13 52 82

1. afd. 2. kt.
j.nr. 1975-11342-1.
Dato 26. marts 1976.

Folketingets undervisnings-
udvalg.

./. Vedlagt fremsendes i 70 eksemplarer besvarelse af folke-
tingets undervisningsudvalgs spørgsmål 4, jfr. skrivelse af 3.
december 1975 (F. 65, F. 72 og B.XXl-bilag 11).

Ritt Bjerregaard

/

Ida Dybdal

Direktoratet for de videre-
gående uddannelser.

J.nr. 26-0-5/75
Der 16. februar 1976
BD/mhr
(F.65, F.72 og B.XXI-
bilag 11).

Ad forslag til lov om ændring af lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner (F. 65, Folketingets Undervisningsudvalgs skrivelse af 3. december 1975).

Spørgsmål 4. Ad § 1, nr. 1.

Vil ministeren udarbejde en oversigt over de forskellige typer af regelsæt, der gælder for studiernes anordning, hvad nomenklatur der anvendes, og hvilken kompetence der ligger hos de forskellige organer i spørgsmål om ændringer?

Svar:

I. I § 2 i lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner er fastsat, at undervisningsministeren fastsætter reglerne for bl.a. adgang til studierne og uddannelserne.

I § 14, stk. 4, i samme lov er bestemt, at de faglige studienævne udarbejder og ajourfører en studieordning med angivelse af undervisningens mål, omfang og varighed, form og indhold samt pensumbeskrivelse. I § 14, stk. 6 bestemmes, at studienævnet kan dispensere fra studie- og eksamensordninger i henhold til gældende bestemmelser.

Reglerne kan opdeles i 3 hovedgrupper:

1. Regler som gælder alle uddannelser på universiteter, universitetscentre og højere læreanstalter, f.eks. regler om karakterskala, om ankekommissioner, om censorer og andet.
2. Regler vedrørende adgangen til den enkelte uddannelse.
3. Regler vedrørende den enkelte uddannelse, d.v.s. studiet og de eksaminer, som er fastsat for uddannelsen.

Inden for reglerne under 3 må der sondres mellem regler, som gives af ministeriet med hjemmel i lovgivningen (centralt fastsatte regler) og regler, der gives af institutionerne med hjemmel i de centralt givne regler.

ad 1.

Disse regler gives norraalt i bekendtgørelsesform.

ad ? .

Reglerne fastsættes i bekendtgørelsesform. For universiteternes vedkommende er adgangsbestemmelserne fastsat i en fælles bekendtgørelse for de 3 universiteter, for universitetscentrene og de højere læreanstalters vedkommende normalt i en bekendtgørelse for hver uddannelsesinstitution, som normalt dækker alle de uddannelser, som findes på denne institution. Handelshøjskolerne har dog hver sin bekendtgørelse.

ad 3.

Med hensyn til reglerne om de forskellige studier' (uddannelser) findes 3 hovedtyper af centralt fastsatte regler:

A. Eksamensbekendtgørelsessystemet.

De overordnede regler om hver enkelt uddannelse fastsættes i en bekendtgørelse, en eksamensbekendtgørelse, da reglerne om selve uddannelsen tildels fremtræder som afledt af eksamensbestemmelserne. Udbydes uddannelsen på flere uddannelsesinstitutioner, er bekendtgørelsen ofte fælles for disse. Som eksempel herpå kan nævnes bekendtgørelsen om juridisk kandidateksamen og bekendtgørelsen om lægevidenskabelig kandidateksamen, der er fælles for Københavns og Århus universiteter (Odense har ikke juridisk uddannelse og har en særlig bekendtgørelse om den lægevidenskabelige uddannelse). I visse tilfælde, f.eks. kandidatuddannelserne i psykologi og teologi, er der udstedt en bekendtgørelse for hver uddannelsesinstitution.

Reglerne i eksamensbekendtgørelserne omhandler typisk følgende:

- a. Bestemmelser om opdeling af uddannelsen (eksamen) i uddannelsesdele (del-eksaminer) - fagområder, som henhører under hver uddannelsesdel - normeret studietid for uddannelsen og de enkelte uddannelsesdele.
- b. Bestemmelser om prøver i de forskellige fag (antal, art, rækkefølge, sammenhæng, f.eks. i en del-eksamen, bedømmelse efter 13-skala eller "bestået" - "ikke bestået" og andet).
- c. Bestemmelser om kravene for at bestå hele uddannelsen - den enkelte uddannelsesdel - den enkelte prøve.
- d. Regler om adgang til omprøve/geneksamen og sygeeksamen ved de enkelte prøver/den enkelte deleksamen. For universiteternes

vedkommende er sådanne regler fastsat i en særlig anordning fre 19&9, der omfatter alle tre universiteter, men der er i flere senere bekendtgørelser medtaget bestemmelser, der er specielle for de enkelte uddannelser.

- e. Diverse regler (f.eks. meritoverføring - titel for de færdiguddannede, og andet).

De regler, som fastsættes i eksamensbekendtgørelserne, har i vidt omfang karakter af "rammer om uddannelsen". Udfyldningen af disse rammer, d.v.s. de konkrete regler om f.eks. pensum i de enkelte fag, undervisningsplan, nærmere regler om afholdelse af de enkelte prøver o.s.v., fastsættes af den enkelte uddannelsesinstitution (fagstudienævnet for hver enkelt uddannelse eller centralstudienævnet).

Normalt benævnes de sidstnævnte regler studie- eller studie- og eksamensordninger, eventuelt studieplan. Reglerne vil hyppigt i det ydre fremtræde som en del af en "studiehåndbog" eller studievejledning eller være bekendtgjort i institutionernes officielle meddelelsesblad.

Udover den nævnte bestemmelse i styrelseslovens § 14 er der ikke fastsat generelle bestemmelser om, hvorledes disse underliggende regler skal udformes og offentliggøres.

B. Rammebekendtgørelsessystemet.

Rammebekendtgørelsessystemet har især været benyttet, når der på en uddannelsesinstitution(eller under et hovedområde) udbydes en række forskellige uddannelser (eksaminer), som dog alle har et vist fælles præg eller kan underlægges ensartede regler. Som eksempler på benyttelse af rammebekendtgørelsesformen kan nævnes bekendtgørelserne om de humanistiske eksaminer (fælles for de 3 universiteter) og nogle af kandidateksamineme på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

De regler, som fastsættes i rammebekendtgørelsen, er som nævnt fællesreglerne, d.v.s. typisk regler om

- a. normeret studietid,
- b. generelle regler om prøver - deres art og omfang (eller rammer for nærmere regler herom) - hvorledes bedømmelsen skal ske, og hvilke beståelseskriterier der finder anvendelse,
- c. diverse regler (f.eks. meritoverføring - titel for de færdiguddannede - adgang til reeksamination og andet).

I modsætning til eksamensbekendtgørelsessystemet indeholder rammebekendtgørelsen altså ikke opregning af fag eller de enkelte prøver.

De for hver enkelt uddannelse særlige regler fastsættes af institutionerne i en eksamensordning (for landbohøjskolen kaldet et regulativ) for den enkelte uddannelse.

Eksamensordningerne indeholder stort set de samme regler, som nævnt ovenfor under A, a. - c.

Eksamensordningerne skal som hovedregel godkendes af undervisningsministeriet. En vigtig undtagelse er eksamensordningerne for de humanistiske uddannelser, som kun sendes til ministeriet til orientering.

Rammebekendtgørelsen og de godkendte eksamensordninger angiver ligesom eksamensbekendtgørelsen rammerne om hver enkelt uddannelse. De nærmere regler om de enkelte uddannelser fastsættes decentralt på samme måde som ved eksamensbekendtgørelsessystemet.

C. Bekendtgørelsessystemet på RUC og ÅUC.

For basisuddannelserne er der fastsat bestemmelser i særlige bekendtgørelser.

De fælles bekendtgørelsesbestemmelser for overbygningsuddannelserne på hvert center er fastsat i en "fællesbekendtgørelse". De regler, der er specielle for hver enkelt - eller for flere beslægtede - uddannelse(r) (herunder eventuelle afvigelser fra fællesbekendtgørelsen på grund af den enkelte uddannelses karakter) fastsættes i en særbekendtgørelse for den eller de pågældende uddannelse(r).

Disse regler er bygget op sådan, at de knytter eksamensbestemmelserne til uddannelsesbestemmelserne som en konsekvens af disse. Mens bekendtgørelserne for universiteterne og de højere læreanstalter stort set kun fastsætter bestemmelser om det faglige indhold i uddannelserne i form af fagbetegnelser eller kortfattede beskrivelser og de prøver, der skal afholdes under de enkelte uddannelser, er der i bekendtgørelserne for de 2 universitetscentre også fastsat regler vedrørende studieforløbet, d.v.s. regler om studiets organisation og studieformerne. Endvidere er de regler, som er fastsat i bekendtgørelserne, væsentlig mere detaljerede for uddannelserne på universitetscentrene end ved universiteterne og de højere læreanstalter. Dette skyldes, at centrenes uddannelser i

mange henseender er nye, og at der endnu ikke er oparbejdet en tradition, der kan udfylde de givne regler.

Inden for rammerne af bekendtgørelsesreglerne fastsættes de mere konkrete regler om de faglige indhold i uddannelsen, om studieforløbet m.v. i en studieordning og de mere konkrete praktisk-administrative regler om eksamen i en eksamensordning. I fællesbekendtgørelserne gives der bestemmelser om, hvilke forhold der skal gives regler om i studieordning og eksamensordning.

Studieordningen vedtages af studienævnet for den berørte uddannelse. Eksamensordningen fastsættes af konsistorium på RUC og af rektor på ÅUC.

II. Kompetencen til ændring af de forskellige regelsæt.

Bekendtgørelser.

Kompetencen til ændring af eksamensbekendtgørelser, rammebekendtgørelser, fællesbekendtgørelser og særbekendtgørelser ligger hos undervisningsministeriet.

Eksamensordninger (på universiteter og højere læreanstalter).

Såfremt eksamensordningerne skal godkendes af undervisningsministeriet, skal ændringerne ligeledes godkendes af ministeriet. Forslag til ændring udarbejdes af fagstudienævn eller centralstudienævn afhængig af, om forslaget berører forhold, der er specielle for den enkelte uddannelse, eller forhold, som er fælles for flere uddannelser. Skal eksamensordningen ikke godkendes, har studienævn/centralstudienævn kompetencen.

Udfyldende regler i henhold til eksamensbekendtgørelse eller rammebekendtgørelse/eksamensordning (på universiteter eller højere læreanstalter).

Det faglige studienævn - og i det omfang regler er fælles (f.eks. generelle regler for eksamen, karaktergivning, undervisning og studieordning) for flere uddannelser, centralstudienævnet - har kompetencen til at vedtage og ændre disse regler.

Studieordninger (på universitetscentrene).

Kompetencen til at vedtage og ændre disse ligger hos det faglige studienævn - hvis det er regler, som skal være ens for flere uddannelser - hos centralstudienævnet.

Eksamensordninger (på universitetscentrene).

De praktisk-administrative regler om eksamen (f.eks. tidsfrister, registrering af karakterer, fremsendelse af materiale til censorerne m.v.) fastsættes af konsistorium på RUC og af rektor på ÅUC.

III.

Det er undervisningsministeriets opfattelse, at det beskrevne system set fra brugernes side kan virke noget uoverskueligt og uklart - og især kan det være vanskeligt i det konkrete tilfælde at konstatere, om en given - decentralt fastsat - bestemmelse er en egentlig retsregel, som skaber rettigheder, pligter for institution og/eller studerende, eller om der blot er tale om vejledning eller orientering.

Ministeriet vil tilstræbe, at der gennemføres et enklere system og en mere ensartet terminologi, både for de centralt og de decentralt fastsatte retsregler og for det vejledningsmateriale, der udarbejdes som rådgivning og service på institutionerne, og som bør kunne adskilles klart fra de bindende bestemmelser.

Dette vil man mest hensigtsmæssigt kunne gøre i forbindelse med de ventede mere omfattende reformer af de videregående uddannelser og de dermed følgende nye retsregelsystemer.